

GENERIEK PLAN-MER BELGISCH PROGRAMMA IN KADER VAN HET EUROPEES FONDS VOOR MARITIEME ZAKEN EN VISSERIJ (EFMZV)

2021-2027

KENNISGEVING

Departement Landbouw en Visserij – Afdeling
Beleidscoördinatie en Omgeving
België

20 Juli 2021

DOCUMENTGESCHIEDENIS (BOVENSTE RIJ IS HUIDIGE VERSIE)

Versie	Datum	Opmerkingen
6	20/07/2021	Definitieve versie
5	22/04/2021	Aangepaste versie na vierde revisie
4	20/04/2021	Aangepaste versie na derde revisie
3	01/02/2021	Aangepaste versie na tweede revisie
2	29/01/2021	Aangepaste versie na opm. opdrachtgever
1	20/01/2021	Eerste draft versie

DOCUMENTVERANTWOORDELIJKHEID

Titel	Generiek Plan-MER Belgisch Programma in kader van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) 2021- 2027 - Kennisgeving	
Projectnummer	P.017006 (Projectnummer IMDC I/RA/14303/21.006/CPA))	
Opdrachtgever	Vlaamse Overheid – Beleidsdomein Landbouw en Visserij – Departement Landbouw en Visserij – Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving	
Contactpersoon opdrachtgever	Karel Vanhulle	
Auteur(s)	Stefan Helsen, Cleo Pandelaers, m.m.v. Hanne Colpaert	
Projectleider	Naam	Handtekening
	Stefan Helsen	
Document screener(s)	Naam	Handtekening
	Kristin Bluekens	

Kennisgeving

INHOUDSTAFEL

1.1.	Aanleiding voor het Belgisch Programma EFMZV.....	5
1.2.	Achtergrond van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) 2021 - 2027.....	6
1.2.1.	Doel van het EFMZV 2021-2027.....	6
1.2.2.	Belang van het EFMZV 2021-2027 voor het duurzaam beheer van milieu en klimaat	8
1.3.	Betrokken instanties.....	9
1.4.	Toetsing aan de MER-plicht	11
1.5.	Procedure plan-MER en relatie met het planproces van het Belgisch Programma van de visserij.....	13
1.6.	Relevante gegevens uit de strategische milieubeoordeling van het vorige Belgisch Operationeel Programma van de visserij (2014-2020).....	16
1.6.1.	Milieusituatie 2014-2020	16
1.6.2.	Visserij	16
1.6.3.	Natura2000.....	17
1.6.4.	Havens en verwerking	18
1.6.5.	Analyse van de effecten 2014-2020.....	18
1.6.6.	Gevolgen voor het BP 2021-2027.....	19
2.1.	SWOT en behoefteanalyse.....	21
2.1.1.	Prioriteit 1: Bevorderen van een duurzame visserij en van de instandhouding van de aquatische rijkdommen van de zee.....	21
2.1.2.	Prioriteit 2: Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten en verwerking en het afzetten van visserij- en aquacultuurproducten.....	27
2.1.3.	Prioriteit 3: Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van welvarende kustgemeenschappen.....	32
2.1.4.	Prioriteit 4: Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.....	34
2.2.	Inhoud van het EFMZV: prioriteiten en operationele doelstellingen.....	36

2.2.1.	Prioriteit 1: Bevorderen van een duurzame visserij en van de instandhouding van de aquatische rijkdommen van de zee.....	37
2.2.2.	Prioriteit 2: Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten en verwerking en het afzetten van visserij- en aquacultuurproducten.	39
2.2.3.	Prioriteit 3: Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen in kustgebieden en het binnenland.....	41
2.2.4.	Prioriteit 4: Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, bevestigde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.....	42
5.1.	Inleiding.....	52
5.2.	Afbakening studiegebied en methodologie beschrijving referentiesituatie	53
5.3.	Opbouw en uitgangspunten van de effectbeoordeling	54
5.4.	Methodologie voor effectvoorspelling, -uitdrukking en –beoordeling.....	55
6.1.	Reikwijdte en detailleringsniveau	57
6.2.	Toetsing aan algemeen milieubeleid.....	58
6.3.	Beoordeling van milieueffecten per discipline.....	59

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding voor het Belgisch Programma EFMZV

Ter ondersteuning van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB), het maritiem beleid van de Europese Unie (EU) en de internationale verbintenissen van de EU op het gebied van oceaangovernance (met name in de context van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling) heeft de Europese Commissie op 12 juni 2018 een voorstel voor een verordening gelanceerd voor de oprichting van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (voorstel EFMZV-verordening) voor de periode 2021-2027. Het EFMZV zal samen met nationale financieringsstromen projecten ondersteunen, waarbij iedere lidstaat een deel van het totale budget ontvangt.

Voor de middelen van het EFMZV, die aan de lidstaten toegewezen worden, en bijgevolg uitgevoerd onder gedeeld beheer, heeft de Commissie een voorstel voor een Verordening Gemeenschappelijke Bepalingen (voorstel GB-verordening) opgesteld voor zeven fondsen die in gedeeld beheer zijn opgenomen. Dit met als doel om versnippering van de regels tegen te gaan en een gemeenschappelijke reeks basisregels vast te stellen.

Tot deze fondsen behoren naast de maatregelen voor het EFMZV o.a. het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en het Cohesiefonds, en die de volgende beleidsdoelstellingen ondersteunen:

- Een slimmer Europa door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie;
- Een groener, koolstofarm Europa door de bevordering van een schone en eerlijke energietransitie, groene en blauwe investeringen, de circulaire economie, aanpassing aan de klimaatverandering, risicopreventie en risicobeheer;
- Een meer verbonden Europa door de versterking van de mobiliteit en regionale ICT-connectiviteit;
- Een socialer Europa door de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten;
- Een Europa dat dichterbij de burger staat door de duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van stads-, plattelands- en kustgebieden, alsook lokale initiatieven te bevorderen.

Om een beroep te kunnen doen op de EFMZV-middelen, is het aan elke lidstaat om een programma op te stellen waarmee wordt aangegeven hoe ze de Europese doelstellingen binnen haar eigen lokale context tracht te bereiken.

Wanneer dit nationaal programma wordt goedgekeurd door de Europese Commissie kunnen de nationale overheden beslissen welke projecten steun zullen ontvangen. Het programma legt dus niet op voorhand vast welke projecten financieel zullen ondersteund worden, noch op welke locaties deze projecten zich zullen situeren.

Het Belgisch Programma (BP) wordt opgesteld door de Vlaamse overheid die verantwoordelijk is voor de zeevisserij en de aquacultuur in Vlaanderen, alsook door de Waalse overheid die verantwoordelijk is voor de visserij en de aquacultuur in Wallonië. Zoals verder toegelicht, geeft het Programma voornamelijk steun aan maatregelen ter bevordering van de professionele zeevisserij en aquacultuur.

Naar aanleiding van de nieuwe programmaperiode van het EFMZV 2021-2027 zal Vlaanderen ook een actualisatie doorvoeren van haar gedeelte van het Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur (NSPA). Aangezien de middelen uit het fonds kunnen worden gegund tot en met drie jaar na de formele programmaperiode, zal dit Strategisch Plan de periode 2021-2030 dekken. Aquacultuur- en maricultuurinrichtingen op Vlaams grondgebied zijn een bevoegdheid van de Vlaamse overheid. Op federaal niveau is men bevoegd voor de marien ruimtelijke ordening en het treffen van milieubeschermingsmaatregelen. Bijgevolg is de staatssecretaris bevoegd voor de Noordzee verantwoordelijk voor de toekenning van de gebruiksvergunningen en milieuvergunningen voor geplande activiteiten in zee, waaronder de mariene aquacultuur.

Hoewel noch het voorstel EFMZV-verordening, noch het voorstel GB-verordening specifiek verwijzen naar de noodzaak voor het opmaken van een strategische milieubeoordeling (plan-MER), heeft de Europese Commissie meermaals gewezen op de plicht om bij de opmaak van het nationaal Programma EFMZV 2021-2027 de Richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's toe te passen. Voor België is deze Europese Richtlijn omgezet naar zowel regionale (Vlaamse en Waalse) als federale wetgeving.

1.2. Achtergrond van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) 2021 - 2027

1.2.1. Doel van het EFMZV 2021-2027

Zoals hierboven reeds kort aangehaald, is het doel van de oprichting van het EFMZV 2021-2027 om financiering uit de EU-begroting aan te wenden voor de ondersteuning van het GVB, het maritiem beleid van de Unie en de internationale verbintenissen van de Unie op het gebied van oceaangovernance, meer bepaald in de context van de Agenda 2030 van de Verenigde Naties voor duurzame ontwikkeling. Aangezien de uitdagingen en opportuniteiten die de oceaan biedt onderling samenhangen en als een geheel moeten worden gezien, dienen deze beleidsterreinen nauw met elkaar verbonden te zijn.

Een dergelijke financiering is onontbeerlijk voor een duurzame visserij en de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee, voor voedselzekerheid door een aanbod van vis en schaal- en schelpdieren, voor de groei van een duurzame blauwe economie en voor gezonde, veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen. De bescherming, de instandhouding en het duurzame gebruik van de oceanen en hun rijkdommen is een belangrijke verantwoordelijkheid van de EU aangezien het behoud van zeeën van levensbelang is voor de snel groeiende wereldbevolking. Ook is het fonds van Europees sociaaleconomisch belang want een duurzame blauwe economie stimuleert investeringen, economische groei, bevordert onderzoek en innovatie en draagt bij tot energiezekerheid. Bovendien zijn veilige en beveiligde zeeën belangrijk voor doeltreffende grenscontrole en voor de strijd tegen criminaliteit op zee. De steun zal worden aangevuld met specifieke financiering voor het Europees Bureau voor visserijcontrole, de partnerschapsovereenkomsten inzake duurzame visserij en het lidmaatschap van de Unie bij regionale organisaties voor visserijbeheer en andere internationale organisaties, die eveneens bijdragen tot de handhaving van het beleid van de Unie in de visserij- en de maritieme sector.

De Europese maritieme sector stelt meer dan 5 miljoen mensen tewerk in banen die bijna 500 miljard EUR per jaar opleveren, en dat aantal zou nog sterk kunnen stijgen. De output van de wereldwijde oceaaneconomie wordt momenteel op 1,3 biljoen EUR geraamd en dat bedrag kan volgens de OESO tegen 2030 meer dan verdubbelen. De noodzaak om te

voldoen aan de CO₂-emissiedoelstellingen, de hulpbronnenefficiëntie te verhogen en de ecologische voetafdruk van de blauwe economie te verkleinen, is een belangrijke aanzet geweest voor innovatie in andere sectoren, zoals de uitrusting van zeeschepen, de scheepsbouw, oceanobservatie, de baggerij, de bescherming van kustgebieden en de mariene bouw. De investeringen in de maritieme economie worden gefinancierd uit de structuurfondsen van de Unie, in het bijzonder het EFRO en het EFMZV. Nieuwe investeringsinstrumenten moeten worden aangewend om het groeipotentieel van de sector waar te maken.

Het voorstel van de Commissie voor het meerjarig financieel kader 2021-2027 bevat meer ambitieuze doelstellingen voor de integratie van klimaatactie in het beleid en de fondsen en dit in alle programma's van de Unie, met als streefdoel dat 25 % van de uitgaven van de Unie bijdraagt tot de klimaatdoelstellingen. De bijdrage van het EFMZV tot de verwezenlijking van dat streefdoel zal worden gevolgd met behulp van een op passend niveau uitgesplitst systeem van klimaatmarkers, waarbij exactere methoden zullen worden gebruikt indien beschikbaar. De Commissie zal de informatie jaarlijks blijven voorstellen in de vorm van vastleggingskredieten in het kader van de jaarlijkse ontwerpbegroting. Om ervoor te zorgen dat het potentieel van het EFMZV om maximaal bij te dragen tot de klimaatdoelstellingen, zal de Commissie relevante acties in kaart brengen tijdens het proces van voorbereiding, toepassing, beoordeling en evaluatie. Het EFMZV zal eveneens bijdragen tot de verwezenlijking van de milieudoelstellingen van de Unie. Deze bijdrage zal worden gevolgd aan de hand van milieumarkers van de Unie en er moet regelmatig verslag over worden uitgebracht in het kader van evaluaties en van de jaarlijkse prestatieverslagen.

Met dit voorstel wordt eveneens de vereenvoudiging van de uitvoering van het EFMZV beoogd ten opzichte van de ingewikkelde structuur voor de periode 2014-2020. Het EFMZV voor de periode na 2020 zal gebaseerd zijn op een vereenvoudigde structuur met vier duidelijke prioriteiten die het toepassingsgebied van EFMZV-steun beschrijven in overeenstemming met de doelstellingen van de het GVB, van het maritiem beleid en van de internationale acties op het gebied van oceaangovernance:

- (1) Bevorderen van een duurzame visserij en van de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee;
- (2) Bijdragen tot de voedselzekerheid in de Unie door concurrerende en duurzame aquacultuur en markten;
- (3) Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van welvarende kustgemeenschappen;
- (4) Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.

De nationale programma's moeten tenslotte niet langer een lijst van subsidieerbare geselecteerde maatregelen bevatten, maar gericht zijn op de strategische prioriteiten die door elke lidstaat worden gekozen. Met deze structuur zal de uitvoering van de programma's optimaal gericht zijn op de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen. Bij de beoordeling van de programma's zal de Europese Commissie rekening houden met de ecologische en sociaaleconomische uitdagingen van het GVB, de sociaaleconomische prestaties van de duurzame blauwe economie en de uitdagingen op het niveau van het zeegebied. Hierbij gaat er ook specifieke aandacht uit naar de instandhouding en het herstel van de mariene ecosystemen, de vermindering van zwerfvuil op zee en de matiging van en de aanpassing aan de klimaatverandering, zoals hierna verder toegelicht.

1.2.2. Belang van het EFMZV 2021-2027 voor het duurzaam beheer van milieu en klimaat

De **bescherming en het herstel van de mariene biodiversiteit en de ecosystemen** is van cruciaal belang om gezonde zeeën en oceanen te verkrijgen. Het EFMZV zal in het kader van gedeeld beheer bijdragen tot de verwezenlijking van deze doelstelling door middel van steun voor het verzamelen door vissers van verloren vistuig en zwerfvuil op zee en voor investeringen in havens om te zorgen voor passende voorzieningen om verloren vistuig en zwerfvuil te ontvangen. Ook zal steun worden verleend voor acties om een goede milieutoestand in het mariene milieu te bereiken of te behouden, als omschreven in de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRMS), voor de uitvoering van de krachtens die richtlijn vastgestelde ruimtelijke beschermingsmaatregelen, voor het beheer, het herstel en de monitoring van Natura 2000-gebieden en voor de bescherming van soorten cf. de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn.

In het kader van direct beheer zal het EFMZV bijdragen tot de bevordering van schone en gezonde zeeën en tot de uitvoering van de Europese strategie voor kunststoffen in een circulaire economie, die is uiteengezet in de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's van 16 januari 2016, in samenhang met de doelstelling van het bereiken of behouden van een goede milieutoestand in het mariene milieu.

Onder gedeeld beheer zal uit het EFMZV ook steun worden verleend aan de verzameling, het beheer en het gebruik van gegevens ter verbetering van de kennis over de toestand van het mariene milieu. Die steun moet gericht zijn op het voldoen aan de vereisten uit hoofde van de habitat- en de vogelrichtlijn, op de ondersteuning van maritieme ruimtelijke ordening en op het verbeteren van de kwaliteit en van de uitwisseling van gegevens in het kader van het Europees marien observatie- en datanetwerk.

Het beleid van de Europese Unie inzake **oceaangovernance** is een nieuw beleidsterrein dat de oceanen op geïntegreerde wijze benadert. Internationale oceaangovernance is niet alleen belangrijk voor de verwezenlijking van de Agenda 2030 van de Verenigde Naties voor duurzame ontwikkeling (duurzame-ontwikkelingsdoelstelling SDG 14), maar ook om veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen te waarborgen voor de volgende generaties. Uit het EFMZV zal steun worden verleend voor deze internationale verbintenissen en doelstellingen (bv. initiatieven tegen niet-gereguleerde visserij, versterking internationaal oceaanonderzoek, etc.). Acties ter bevordering van internationale oceaangovernance in het kader van het EFMZV moeten dus leiden tot een verbetering van het overkoepelende kader van internationale en regionale processen, overeenkomsten, voorschriften en instellingen om menselijke activiteiten in de oceanen te reguleren en te beheren.

De voorbije jaren heeft het GVB grote vooruitgang geboekt bij het terugbrengen van de visbestanden naar een gezond niveau en bij de instandhouding van mariene ecosystemen. Omdat er nog heel wat inspanningen moeten geleverd worden om de sociaaleconomische en ecologische doelstellingen van het GVB te bereiken, wordt de steun na 2020 voortgezet, met name in zeegebieden waar de vooruitgang trager verloopt. Steun uit het EFMZV zal daarom gericht zijn op het tot stand brengen en handhaven van een **duurzame visserij** op basis van de maximale duurzame opbrengst (MDO), en waarbij de negatieve gevolgen van visserijactiviteiten op het mariene ecosysteem tot een minimum beperkt worden. Die steun moet onder meer betrekking hebben op innovatie en investeringen in milieuvriendelijke, klimaatbestendige en koolstofarme visserijpraktijken en -technieken.

Gezien het belang van de strijd tegen de **klimaatverandering** in overeenstemming met de toezeggingen van de Unie in het kader van de Klimaatovereenkomst van Parijs en in het

kader van de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties, moet deze verordening bijdragen tot de integratie van klimaatactie in het beleid en de fondsen, en ertoe leiden dat 25 % van de uitgaven uit de begroting van de Unie worden aangewend voor klimaatdoelstellingen. Met de acties in het kader van deze verordening zal naar verwachting 30 % van de totale financiële middelen van het EFMZV bijdragen tot de verwezenlijking van klimaatdoelstellingen.

1.3. Betrokken instanties

Zoals voorzien in de Europese Richtlijn en in de Vlaamse, Waalse en federale wetgeving wordt, indien dit noodzakelijk blijkt te zijn, een strategische milieubeoordeling (SMB) opgemaakt van het Operationeel Programma. In de Vlaamse regelgeving wordt hiervoor de term plan-MER gebruikt.

Voorliggend rapport maakt deel uit van de strategische milieu-evaluatie voor het Vlaamse gewest. Hierbij zijn volgende instanties betrokken:

Opdrachtgever programma en plan-MER:

Vlaamse Overheid
Departement Landbouw en Visserij
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving (ABCO)
Dienst Visserij
<http://lv.vlaanderen.be>

Bevoegde overheid MER:

Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling, omgevingsplannen en -
projecten
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
mer@vlaanderen.be
<https://omgeving.vlaanderen.be>

Team van deskundigen

Deze kennisgeving werd opgemaakt door Stefan Helsen (Tractebel) en Cleo Pandelaers (IMDC), en met ondersteuning van Kristin Bluekens en Hanne Colpaert (Tractebel). Coördinatie gebeurde door Stefan Helsen.

Het plan-MER (de Vlaamse strategische milieubeoordeling, SMB) zal worden opgemaakt en gecoördineerd door dezelfde personen. De contactgegevens worden vermeld in Tabel 1-1.

TABEL 1-1 CONTACTGEVENS VAN DE AUTEURS EN COÖRDINATOR VAN HET PLAN-MER

Naam	Adres
Kristin Bluekens Erkend MER-deskundige Biodiversiteit (AMV/LNE/ERK/MER/EDA-719/V1)	Tractebel Engineering n.v. Van Immerseelstraat 66 (10 ^e verdieping) 2018 Antwerpen tractebel-engie.com kristin.bluekens@tractebel.engie.com
Cleo Pandelaers Adviseur	IMDC n.v. Van Immerseelstraat 66 2018 Antwerpen IMDC.be cleo.pandelaers@imdc.be
Stefan Helsen Erkend MER-deskundige Bodem en Water, erkend MER-coördinator (AMV/LNE/ERK/MER/EDA-0539/V3)	Tractebel Engineering n.v. Van Immerseelstraat 66 (10 ^e verdieping) 2018 Antwerpen tractebel-engie.com stefan.helsen@tractebel.engie.com

Ze kunnen hierbij o.m. ondersteund worden voor specifieke adviezen door de volgende erkende MER-deskundigen: Bieke Cloet (disc. Mens-ruimte AMV/ERK/MER/EDA-700/V1), Chris Neuteleers (disc. Geluid en Trillingen MB/MER/EDA/556/V3/C), Johan Versieren (disc. Water en Lucht AMV/LNE/ERK/MER/EDA-059/V5), Ewald Wauters (disc. Landschap, Bouwkundig Erfgoed, Archeologie MB/MER/EDA/589/V2).

1.4. Toetsing aan de MER-plicht

De beoordeling van plannen en programma's op hun gevolgen voor het milieu wordt in Vlaanderen geregeld door het decreet van 27 april 2007 (plan-MER-decreet, BS 20/6/2007) en het besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2007 (plan-MER-besluit, BS 7/11/2007). De bepaling of een plan of programma onder de Vlaamse plan-MER-plicht valt, gebeurt in drie stappen.

- **Stap 1:** valt het plan of programma onder de definitie van een plan of programma zoals gedefinieerd in het Decreet houdende Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM, 5 april 1995, herhaaldelijk gewijzigd) (art. 4.1.1 §1 4°DABM)? Hiervoor moeten drie voorwaarden gelijktijdig vervuld zijn:
 - (a) Decretale of bestuursrechtelijke bepalingen moeten voorschrijven dat een plan of programma wordt opgesteld en/of vastgesteld;
 - (b) Het moet gaan om een plan of programma dat door een instantie op regionaal, provinciaal of lokaal niveau is opgesteld;
 - (c) Het plan of programma moet via een instantie op regionaal, provinciaal of lokaal niveau worden vastgesteld.

De opmaak van het BP wordt opgelegd vanuit het Europese voorstel GB-verordening (COM(2018) 375 final)) en het voorstel EFMZV-verordening ((COM(2018) 390 final) ter verantwoording van de Europese steun aan Vlaanderen i.k.v. het EFMZV. De dienst Visserij van het Departement Landbouw en Visserij is de beheersautoriteit van het Belgische Operationeel Programma voor de implementatie van het EFMZV. Het programma wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering en voldoet dus aan de definitie van een plan of programma.

- **Stap 2 (indien het antwoord op stap 1 positief is):** valt het plan of programma onder het toepassingsgebied van het decreet (art. 4.2.1 Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid (DABM))? Dit is het geval indien:
 - (a) Het plan of programma het kader vormt voor de toekenning van de vergunning voor een project;
 - (b) Voor het plan of programma een passende beoordeling vereist is op basis van het Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (art. 36 ter §3).

Plannen of programma's waarvoor geen van beide bepalingen van toepassing zijn vallen niet onder het toepassingsgebied van het decreet en zijn dus per definitie ook niet plan-MER-plichting.

De regelgeving voorziet drie uitzonderingen die maken dat een plan of programma niet onder de toepassing van het decreet valt, zelfs als het antwoord op een van bovenstaande vragen positief zou zijn (art. 4.2.2 van het DABM). Het gaat om de drie volgende uitzonderingen:

- (c) Plannen of programma's uitsluitend bestemd voor de nationale defensie;
- (d) Financiële of begrotingsplannen en -programma's;
- (e) Bepaalde plannen of programma's die worden meegefinancierd door de EU in het kader van de structuurfondsen en het Europees oriëntatie- en garantiefonds voor de landbouw.

Op basis van de definitie van de hierboven, onder (d) vermelde financiële programma's zou kunnen worden gesteld dat ook het EFMZV tot een dergelijk financieel programma behoort en het BP dus niet onder het toepassingsgebied van het DABM valt. **Evenwel werd door de initiatiefnemer beslist om uit voorzorg de plan-MER procedure volledig te volgen.**

Het BP vormt overigens geen directe basis voor het toekennen van vergunningen, maar het verleent wel financiële steun aan bepaalde vergunningsplichtige activiteiten (bv. aquacultuur,...), die MER-plichtig kunnen zijn.

- **Stap 3 (indien het antwoord op stap 2 positief is):** Geldt voor het plan of programma de plicht tot opmaak van een plan-MER? Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen:
 - (f) Plannen of programma's die "van rechtswege" plan-m.e.r.-plichtig zijn (geen voorafgaande "screening" vereist):
 - Plannen of programma's die het kader vormen voor projecten uit bijlage I, II of III van het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 (BS 17/02/2005) zoals herhaaldelijk gewijzigd (project-m.e.r.-besluit) én niet het gebruik regelen van een klein gebied op lokaal niveau noch een kleine wijziging inhouden én betrekking hebben op landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, afvalstoffenbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme en ruimtelijke ordening;
 - Plannen of programma's waarvoor een passende beoordeling vereist is én niet het gebruik regelen van een klein gebied op lokaal niveau noch een kleine wijziging inhouden;
 - (g) Plannen of programma's die niet onder de vorige categorie vallen en waarvoor geval per geval moet geoordeeld worden of ze aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben ("screeningplicht");
 - (h) Plannen of programma's voor noodsituaties (niet plan-m.e.r.-plichtig, maar hier niet relevant).

De lijst van MER-plichtige activiteiten is opgenomen in het voormelde Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 (BS 17/02/2005) In dit besluit worden de projecten opgedeeld in Bijlage I-projecten (project-MER altijd vereist), Bijlage II-projecten (onthefing van de project-MER-plicht mogelijk na gemotiveerd verzoek) en Bijlage III-projecten (project-MER-screeningsnota of project-MER). De ingrepen die door het BP 2021-2027 gefinancierd zullen worden, zullen wellicht onder de MER-plichtige bijlage II of misschien bijlage III vallen. Rubrieken die dan van toepassing kunnen zijn, zijn bijvoorbeeld:

- 1f uit bijlage II (intensieve aquacultuur van vis met een productiecapaciteit van 1.000 ton levend gewicht per jaar of meer);
- 1f uit bijlage III (intensieve aquacultuur van vis – projecten die niet in bijlage II zijn opgenomen);
- 7h uit bijlage II (vismeel- en visoliefabrieken met een productiecapaciteit van 10.000 ton per jaar of meer);
- 7h uit bijlage III (vismeel- en visoliefabrieken).

Ook andere verwante rubrieken zijn uiteraard mogelijk.

Hoewel de ingrepen die door het BP 2021-2027 financieel ondersteund worden eerder kleinschalig van aard zijn (bv. op het niveau van een vissersvaartuig of een individueel

aquacultuurbedrijf), kunnen ze betrekking op de visserij, de visverwerking, de maricultuur- of de aquacultuursector, waardoor ze eventueel een passende beoordeling vereisen op projectniveau en/of project-MER plichtig zijn.

Hoewel het EFMZV en het BP kunnen beschouwd worden als financiële programma's die niet onder het DABM vallen, werd uit voorzorg en op basis van bovenstaande elementen besloten om het BP 2021-2027 te onderwerpen aan een volwaardige plan-MER-beoordeling.

1.5. Procedure plan-MER en relatie met het planproces van het Belgisch Programma van de visserij

De wettelijke vereisten voor milieubeoordelingen die voortvloeien uit de richtlijn strategische milieueffectbeoordeling (SMB-richtlijn), de habitatrichtlijn en de kaderrichtlijn water zijn volledig van toepassing op de voorbereiding van het door de EU medegefinancierde programma voor de periode 2021-2027, in het kader van het ontwerp Verordening Gemeenschappelijke Bepalingen (COM(2018) 375 final van 29/5/2018).

Door de EU medegefinancierde programma's die het kader vormen voor de toekomstige ontwikkeling van projecten die zijn opgenomen in Richtlijn 2011/92/EU (de MER-richtlijn) en die worden ontwikkeld in een van de sectoren die worden genoemd in art. 3, lid 2, onder a) van de SMB-richtlijn, moeten op grond van de SMB-richtlijn worden beoordeeld.

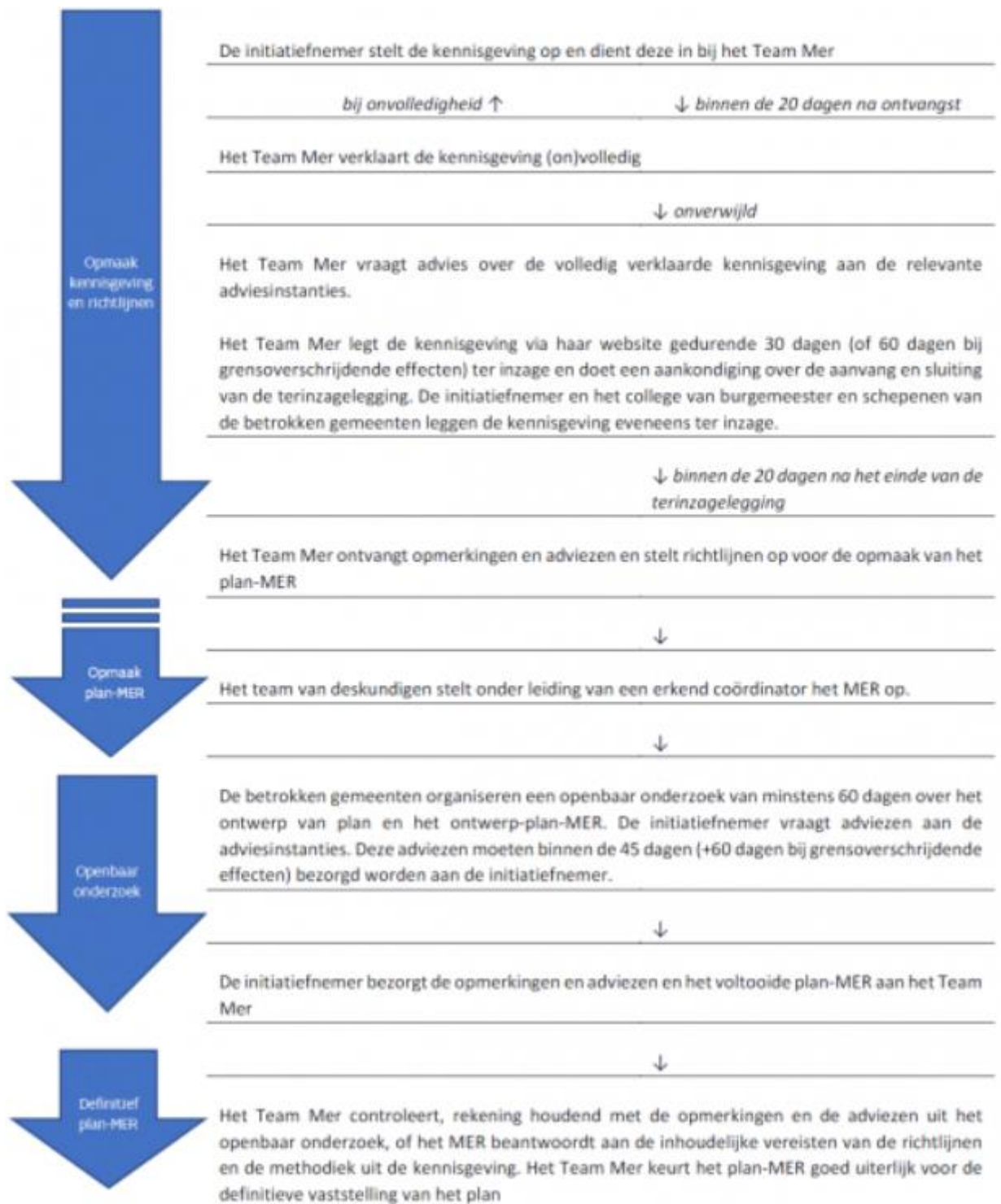
Voor de goedkeuring van programma's door de Commissie moeten alle relevante documenten die tijdens de screeningfase zijn opgesteld, ter beschikking van de Commissie worden gesteld om aan te tonen dat aan de toepasselijke bepalingen van de SMB-richtlijn is voldaan.

Om efficiënt te zijn, moeten de milieubeoordelingen zo vroeg mogelijk in de voorbereidingsfase van de programma's worden uitgevoerd en moeten zijn worden afgerond voordat zij bij de Europese Commissie worden ingediend. Dit zal de milieu-integratie versterken, bijdragen tot hun maatschappelijke acceptatie en ervoor zorgen dat eventuele aanzienlijke negatieve effecten op het milieu naar behoren wordt aangepakt.

Om te beoordelen of de SMB-richtlijn wordt nageleefd, heeft de Europese Commissie de volgende informatie nodig:

- De niet-technische samenvatting van de informatie die in het milieurapport wordt versterkt, zoals bepaald in bijlage I, onder j), bij de richtlijn;
- Informatie over de raadplegingen van het publiek en de betrokken milieuautoriteiten (cf. art. 6 van de richtlijn);
- De beschrijving van de vastgestelde monitoringsmaatregelen zoals bepaald in art. 9, lid 1, onder c) en art. 10 (Monitoringsmaatregelen);
- De slotverklaring waarin wordt samengevat hoe bij de uiteindelijke beslissing rekening is gehouden met milieuoverwegingen en de geuite meningen.

In Figuur 1-1 wordt de Vlaamse plan-MER-procedure kort toegelicht.

FIGUUR 1-1 PLAN-MER PROCEDURE VOLGENS HET DABM (1 MEI 2017) (BRON: OMGEVING.VLAANDEREN.BE)

Voorliggend document is de kennisgeving voor het plan-MER voor het BP van het EFMZV 2021-2027. De kennisgeving is een publiek document dat de doelstellingen, inhoud en alternatieven van het programma omschrijft en aangeeft hoe het onderzoek in kader van het plan-MER voor het BP zal uitgevoerd worden; met name wat onderzocht zal worden en hoe dat zal gebeuren. De kennisgeving is een belangrijk element in de actieve openbaarheid van het plan-MER. Ze geeft het brede publiek en de adviesinstanties de kans om kennis te nemen

van het programma en te reageren op de definitie van het programma en op de voorgestelde beoordelingscriteria en onderzoeksmethodes van het plan-MER. De reacties op de kennisgeving zijn sturend voor het vervolg van het onderzoek.

M.b.t. de te volgen verdere procedure (publieke consultatie kennisgeving, opmaak van het plan-MER,...) is het plan-MER-decreet van 27/04/2007 (BS 20/06/2007) en het Besluit van de Vlaamse Regering van 12/10/2007 van toepassing.

De procedure is als volgt:

- Bekendmaking van de volledig verklaarde kennisgeving:
 - Aankondiging in ten minste één krant met melding dat dit document kan geraadpleegd worden op de websites van de Dienst Mer (<https://omgeving.vlaanderen.be>) en het Departement Landbouw en Visserij (<http://lv.vlaanderen.be>);
 - Overmaken van het document aan de bevoegde Vlaamse adviesinstanties, die door de Dienst Mer geselecteerd worden.
- Bundeling door team Mer van eventuele vragen en opmerkingen op de kennisgeving, geformuleerd door de bevoegde instanties en eventueel door het publiek;
- Bespreking in de zgn. richtlijnenvergadering met de bevoegde adviesinstanties, de erkende deskundigen en de initiatiefnemer van de gemaakte vragen en opmerkingen;
- Opmaak van de MER-richtlijnen door team Mer;

De terinzagelegging van deze kennisgeving heeft niet het statuut van een openbaar onderzoek. Een openbaar onderzoek over het BP komt er eens het ontwerp-plan-MER beschikbaar is.

Relevante inspraakreacties in de fase van de kennisgeving houden verband houden met reikwijdte, detailleringniveau en de aanpak van het plan-MER. Zo kunnen de reacties betrekking hebben op:

- Mogelijke planalternatieven of -varianten die niet in de kennisgeving vermeld worden en waarvan u vindt dat ze mee moeten onderzocht worden;
- Mogelijke milieueffecten waarvan in de kennisgeving vermeld wordt dat ze niet onderzocht zullen worden;
- Bepaalde aandachtspunten en gebieden waarop het plan een impact kan hebben en waarvan de kennisgeving geen melding maakt.

Inspraakreacties die bezwaar maken tegen het BP zelf (onder vorm van bv. bezwaarschriften en petities) komen op dit moment niet in aanmerking.

Rekening houdend met de opgestelde MER-richtlijnen wordt het plan-MER opgemaakt. Dit is de belangrijkste output van de milieueffectrapportering en is het hoofddocument ter inzage en te becommentariëren door de stakeholders. Het milieueffectrapport heeft tot doel om de mogelijke milieueffecten ten gevolge van het uitvoeren van het BP te identificeren, te beschrijven en te evalueren.

Het Vlaams Decreet van 5 april 1995¹ bepaalt wettelijk de specifieke informatie die vermeld moet worden in dit milieueffectrapport. Het team Mer voert een goedkeuringsonderzoek uit van het definitief plan-MER.

1

VLAAMSE OVERHEID - 3 juni 1995. Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid zoals herhaaldelijk gewijzigd.

Na de goedkeuring van het milieueffectrapport is voorzien om het ontwerp van het BP, vergezeld van het plan-MER open te stellen voor een openbaar onderzoek. Dit openbaar onderzoek moet lopen gedurende een periode van minimum 60 dagen. Rekening houdend met de binnengekomen adviezen en opmerkingen wordt vervolgens het definitief programma opgesteld en ter vaststelling voorgelegd aan de Vlaamse regering.

1.6. Relevante gegevens uit de strategische milieubeoordeling van het vorige Belgisch Operationeel Programma van de visserij (2014-2020)

1.6.1. Milieusituatie 2014-2020

In de strategische milieubeoordeling (SMB) van het Belgisch Operationeel Programma (BOP) 2014-2020² werd de toen geldende milieusituatie en milieuproblematiek geschetst, zowel voor de zeevisserij als voor aquacultuur. De effecten van de visserijactiviteiten op het mariene milieu hebben een impact op de mariene biodiversiteit in ruimere zin, hetzij direct, hetzij indirect. Directe effecten omvatten de visserijsterfte veroorzaakt ten gevolge het toepassen van bepaalde visserijtechnieken en de mechanische schade aan de zeebodem. Indirecte effecten worden geassocieerd met energieverbruik en met langetermijnveranderingen aan de structuur van het ecosysteem. De belangrijkste invloeden van de zeevisserij op het milieu, zoals beschreven in de vorige SMB, worden hierna samengevat.

1.6.2. Visserij

1.6.2.1. BIJVANGST

De Belgische vloot wordt gedomineerd door de boomkorvisserij. Het totale aantal commerciële soorten gevangen door de boomkorvloot loopt op tot 40 soorten. Naar de effecten van de boomkorvisserij op het ecosysteem is veel onderzoek gedaan. Zo is vastgesteld dat de sterfte ten gevolge van het vangen van ondermaatse en niet commerciële soorten door het gebruik van de boomkor en andere bodemuigen, relatief hoog is. De sector nam echter wel al zelf het initiatief om de kleine mazen in de rug van het net te vervangen door mazen van minimum 30 cm waardoor bepaalde vissoorten betere ontsnappingskansen hebben.

1.6.2.2. ZEEBODEM

Voor de boomkorvisserij heeft de reputatie een significant negatieve impact te hebben op de zeebodem en al wat er leeft. De fysische verstoring teweeggebracht door de boomkorvisserij en de bodemvistechieken in het algemeen, beïnvloedt de habitat en de bijhorende fauna en flora. In de voorbije jaren is de boomkor stelselmatig verbeterd door het lichter maken van het tuig, zodat de bodemberoering afneemt en ook de sleepweerstand en dus het brandstofverbruik afneemt.

1.6.2.3. OVERBEVISSING

De sector kampte in het verleden met een gebrek aan evenwicht tussen de vangstcapaciteit en het biologisch potentieel van de visbestanden met als gevolg de overbevissing van heel

²

Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek 2015.

wat visbestanden. Tegelijk is er op lange termijn door de klimaatopwarming een afname van koudwatersoorten waardoor warmwatersoorten zich meer manifesteren. Overbevissing in het algemeen zet het herstel van het mariene ecosysteem additioneel onder druk bij het verwerken van de gevolgen van dergelijke temperatuurswijzigingen. Deze situatie is echter sterk verbeterd in de voorbije jaren waardoor kan gesteld worden dat de Belgische vloot momenteel in evenwicht is. Ondertussen worden de meeste relevante visbestanden voor de Belgische vloot ook duurzaam bevestigd en gaat de toestand van de bestanden er eerder op vooruit. Ook de rentabiliteit van de meeste rederijen blijkt de laatste jaren meer dan positief.

1.6.2.4. ENERGIEVERBRUIK

Brandstofverbruik en de hieraan gerelateerde emissie van gassen zoals CO₂, spelen een centrale rol in de impact van de visserijsector op het milieu. Brandstofverbruik wordt sterk bepaald door de grootte en het type van het vaartuig en de visserijtechniek. Het brandstofverbruik is een significante kost voor de Belgische reders. Het gebruik van de boomkor vraagt veel energie en is bepalend voor de rendabiliteit. Daarom zijn er de laatste jaren heel wat initiatieven ontwikkeld in de Belgische zeevisserij die gericht zijn op een verminderd brandstofverbruik.

1.6.2.5. MARICULTUUR IN ZEE

In de vorige SMB werd reeds een toenemende interesse in de kweek van schelpdieren in het BNZ vastgesteld, en deze tendens heeft zich ook in de voorbije jaren verder doorgezet. Een zeer lokale en intensieve schelpdierkweek kan echter de hogere trofische niveaus nadelig beïnvloeden, door predatie op fyto- en zoöplankton en de depositie van faeces en pseudofaeces, die rijk zijn aan organisch materiaal, en die de bodemsamenstelling en bijhorende soortensamenstelling kunnen veranderen. Anderzijds zorgen de mosselculturen voor een verhoogde uitstoot van ammonium en organische stoffen die opnieuw dienst kunnen doen voor de primaire productie. Artificiële harde substraten, zoals de hangstructuren waarop de schelpdieren gekweekt worden, herbergen op korte tijd een eigen typische fouling-gemeenschap, en kunnen fungeren als "stepping stones" voor de verspreiding van niet-inheemse soorten. Tevens kunnen de mosselculturen bepaalde parasieten aantrekken, die na verloop van tijd natuurlijke schelpdierpopulaties kunnen infecteren.

1.6.2.6. AQUACULTUUR OP HET LAND

Algemeen kan men stellen dat de aquacultuur in België tot op heden gekenmerkt wordt door kleinschaligheid, extensieve productie en tewerkstelling in bijberoep. In de vorige SMB werd vastgesteld dat een beperkt aantal bedrijven evenwel een significant effect op het milieu kan hebben. Omdat de vervuilingsgraad van een aquacultuurbedrijf sterk afhankelijk is enerzijds van de soort die wordt gekweekt en anderzijds van het systeem dat wordt gebruikt en van de nabewerking van het effluent water, blijkt het echter moeilijk hiervan de impact in te schatten.

1.6.3. Natura2000

België moet significante verplichtingen nakomen in het kader van natuur- en milieubescherming volgens een aantal EU Richtlijnen, zoals de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn, de Wet Marien Milieu (MMM-wet) en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze verplichtingen spelen een cruciale rol in de toekomstige inspanningen van België gericht op natuur- en milieubescherming. Het aanduiden van mariene beschermd gebieden kan een ondersteuning zijn voor de visserijsector: correct aangeduide en beheerde gebieden kunnen

een significante bijdrage leveren aan de afname van de vissterfte, de overbevissing en bijvangsten.

1.6.4. Havens en verwerking

De SMB besprak ook kort de milieuproblematiek in havens en de sector van visverwerking en raadde aan daar vooral maatregelen te nemen rond een daling van het energieverbruik, de hoeveelheid verpakking en soorten verpakking, het waterverbruik en het creëren van een duurzame werkomgeving, hetgeen in de voorbije jaren reeds gedeeltelijk werd geïmplementeerd.

1.6.5. Analyse van de effecten 2014-2020

De voorgestelde maatregelen in het BOP 2014-2020 werden gegroepeerd volgens vijf prioritaire zwaartepunten, en werden als volgt geëvalueerd in de SMB.

- **Zwaartepunt 1: bevorderen van duurzame en efficiënte visserij en aquacultuur**

Innovatie kan bijdragen tot een duurzamere visserij, maar anderzijds kan een modernisering van de vloot ook weer het risico inhouden op een stijging van de visserijinspanning. Bij een efficiëntere visserij moeten daarom selectiviteit en energiebesparing voorop staan. Ook de jaarlijks opgelegde quota moeten gerespecteerd worden. Nieuwe vistechneken kunnen een positieve impact hebben op het milieu, maar vereisen degelijke wetenschappelijke ondersteuning en opvolging. Vissers kunnen actief bijdragen aan de bescherming van het mariene milieu en de mariene beschermde zones en kunnen daar financiële steun voor krijgen. Er werd verwacht dat dit een positieve milieu-impact kan hebben en ook op socio-economisch vlak positief kan doorwerken.

Er werd aangenomen dat innovatie in aquacultuurtechnieken positief zou zijn voor het milieu, maar daar bleken nog onzekerheden rond, aangezien veel afhangt van de scope en de locatie van concrete projecten. Aquacultuurprojecten kunnen het best uitgevoerd worden in ofwel gesloten en geïntegreerde intensieve systemen ter voorkoming van verspreiding van ziektes en met niet-carnivore, ziektebestendige soorten, ofwel in open maar extensieve systemen. De sector moet ook nog groeien om een alternatief te bieden voor de visvangst en om de impact op wilde visbestanden te verminderen.

- **Zwaartepunt 2: bevorderen van innovatieve, competitieve en kennis gebaseerde visserij en aquacultuur**

Financiële steun betekent dat adviesverlening kan leiden tot een sterke groei van de sector, wat een negatief milieueffect teweeg kan brengen (bv. naar waterverbruik toe). Het is daarom belangrijk dat de adviesverlening in de eerste plaats gericht moet zijn op duurzaamheid. Bovendien moet bij aquacultuur de nadruk liggen op projecten waarin rekening gehouden wordt met milieudoelstellingen, voedselproductie en de bestaande en toekomstige hernieuwbare energieproductie. Vanuit de milieubeoordeling werd opgemerkt dat de maatregelen om (jonge) vissers steun te verlenen bij de aankoop van een tweedehands vaartuig, alternatieve visserijtechnieken in te voeren en de vloot te moderniseren, zich dienen te richten op een verbetering van de selectiviteit en niet op efficiëntie.

De steun voor systemen van verhandelbare visserijrechten en quota was een nogal omstreden maatregel in het BOP waarbij een concentratie van quota bij grote visserijbedrijven met niet-duurzame schepen negatief zou zijn voor de mariene biodiversiteit. De maatregel werd echter niet verplicht opgelegd door Europa en er bleken meerdere alternatieven mogelijk.

Een andere problematiek was die van de ongewenste bijvangsten en het verbod op teruggooi. Een maatregel als 'het verbeteren van de afzet van ongekende soorten', kan dan ook zowel positieve als negatieve effecten hebben. Het gebruik van minder populaire vissoorten en schelpdieren en van bepaalde bijvangsten kan de druk op andere, populaire vissoorten doen afnemen. Anderzijds houdt dit het risico in dat niet langer geprobeerd zal worden bijvangsten te vermijden. Het (geleidelijke) verbod op teruggooi waar Europa naar streeft, maakt dat de overlevingskansen van de bijvangsten zeer sterk worden gereduceerd (met uitzondering van de bedreigde en beschermde soorten en soorten waarvoor op wetenschappelijke basis wordt beoordeeld dat de overlevingskansen groot zijn). In die zin is er dus sprake van een eerder negatieve impact op het mariene milieu en blijkt een maatregel als het verbeteren van de afzet van bijvangsten eerder matigend of mitigerend te werken dan echt positief. Het probleem van de "bycatches" is complex en de gevolgen van maatregelen daarrond bleken moeilijk in te schatten.

- **Zwaartepunt 3: bevorderen van de implementatie van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB)**

Het gaat om steun voor maatregelen als dataverzameling en een beter controlebeleid. De milieueffecten daarvan werden globaal als positief beoordeeld.

- **Zwaartepunt 4: verhogen van de werkgelegenheid en territoriale cohesie**

Dit punt kwam niet in aanmerking voor de milieubeoordeling.

- **Zwaartepunt 5: bevorderen van de toepassing van het geïntegreerd maritiem beleid**

Het gaat om financiële steun voor de implementatie van de kaderrichtlijn mariene strategie en de Natura2000-richtlijnen. De effecten op het milieu werden als positief ingeschat. In een drukbevaren gebied zoals de Belgische Noordzee moet een duurzame visserij rekening houden met mariene beschermde gebieden en de daar geldende wetgeving en beleid. Financiële steun vanuit het Europees fonds gaat nog een stap verder en wil vissers stimuleren om actief bij te dragen aan de bescherming van het mariene milieu en de mariene beschermde zones.

1.6.6. Gevolgen voor het BP 2021-2027

Sinds de start van het vorige BOP van het EFMZV in 2014 staat de Belgische visserijsector nog steeds voor uitdagingen op vlak van milieu en klimaat. Zo is er steeds toenemende maatschappelijke druk voor een duurzamere visserij, die zich ook vertaalt in een steeds groter aantal Europese wetten en richtlijnen rond het verbeteren van het mariene milieu en de natuurlijke hulpbronnen, zoals de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie en de recente Green Deal. Daarnaast wil Europa ook het verlies aan fauna en flora een halt toeroepen met de Biodiversiteitsstrategie, wat al tot een aantal strenge maatregelen heeft geleid. De vangstquota werden strenger, met invoering van een MDO en het aantal beschermde mariene gebieden werd in het verleden reeds uitgebreid.

Specifiek voor het duurzaam gebruik van de BNZ is er o.a. de Lange termijnvisie Noordzee 2050 en trad het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 in voege. Een overzicht van de meest belangrijke juridische en beleidsmatige randvoorwaarden is opgenomen in Hoofdstuk 3.

Het BP 2021-2027 heeft specifieke, meetbare doelstellingen uitgewerkt die enerzijds een concrete gestalte geven aan het huidige (en toekomstige) EU-beleid en de vier prioriteiten van het EFMZV 2021-2027, maar tegelijk ook inspelen op de specifieke aandachtspunten uit het vorige programma voor de periode 2014-2020 en de actuele behoeften op Belgisch, Vlaams en Waals niveau.

Onder prioriteit 1:

- Bevorderen van economische, sociale en ecologische duurzame visserijactiviteiten;
- Verhoging van de energie-efficiëntie en verlaging van de CO₂-uitstoot o.a. door vervanging of vernieuwing van motoren van vissersvaartuigen;
- Bevorderen van efficiënte visserijcontrole en handhaving, alsook betrouwbare gegevens voor kennis-gebaseerde beslissingname;
- Bijdrage aan de bescherming en herstel van de aquatische biodiversiteit en ecosystemen.

Onder prioriteit 2:

- Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten;
- Bevorderen van de promotie, kwaliteit en toegevoegde waarde van visserij- en aquacultuurproducten, alsmede de verwerking van deze producten.

Onder prioriteit 3:

- Maatregelen die bijdragen aan de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen in kustgebieden en in het binnenland.

Onder prioriteit 4:

- Maatregelen die bijdragen aan de internationale oceaangovernance en duurzaam zee- en oceaانبewer door het bevorderen van mariene kennis, maritieme bewaking en/of kustwachttaken.

Deze operationele doelstellingen worden nader toegelicht in Hoofdstuk 2.

2. BESCHRIJVING VAN HET BELGISCH PROGRAMMA EFMZV

2.1. SWOT en behoefteanalyse

In het (ontwerp van) het Programma EFMZV worden in een SWOT en behoefteanalyse de sterktes en zwaktes beschreven van de Vlaamse visserij- en aquacultuursector. Per prioriteit worden op verschillende onderdelen SWOT-analyses uitgevoerd om de sterktes, zwaktes, opportuniteiten en bedreigingen te kennen. Onderstaande tabellen geven daarvan een synthese weer. Voor de volledige analyse verwijzen we naar het Programma EFMZV zelf. De syntheses Tabellen zijn ingedeeld volgens een SWOT-analyse:

- *Strengths* (sterktes);
- *Weaknesses* (zwaktes);
- *Opportunities* (opportuniteiten);
- *Threats* (bedreigingen).

2.1.1. Prioriteit 1: Bevorderen van een duurzame visserij en van de instandhouding van de aquatische rijkdommen van de zee.

2.1.1.1. SWOT-ANALYSE VAN DE BELGISCHE VISSERIJSECTOR

TABEL 2-1 SWOT-ANALYSE VAN DE BELGISCHE VISSERIJSECTOR

STERKTES	ZWAKTES
<p>De vloot kent een sterk familiaal karakter en bestaat voornamelijk uit KMO's, wat zorgt voor lokale verankering</p> <p>Er is een sterk sociaal statuut-cao voor de visser (o.a. goede verloning als gevolg)</p> <p>Er is sterke samenwerking tussen de sector (vertegenwoordigd door één PO) en wetenschap</p> <p>Veel kennis en ervaring en sterke specialisatie van de Belgische vloot in de demersale visserij met als doelsoorten: tong, schol, noorse kreeft en garnaal.</p> <p>Aanbod van diverse soorten door de gemengde visserij, wat aantrekkelijk kan zijn voor bepaalde afnemers en voor de vissers risicospreiding betekent op vlak van prijszetting en kwaliteit</p> <p>De vloot is in meerdere zones actief, wat zorgt voor ruimtelijke risicospreiding (bv. bij bepaalde milieu- of diplomatieke incidenten of bij significante quota-aanpassingen)</p> <p>Toegang tot meerdere centraal gelegen (Vlaamse) veilingen</p> <p>Drie veildagen per week zorgen voor flexibiliteit op vlak van aanvoerdagen</p> <p>De Belgische vloot kan voorzien in een constant en divers aanbod van verse vis, waaronder een ruim aanbod tong en pladijs</p> <p>Behoud van een Belgisch karakter door de 'economische band'</p> <p>Ondersteuning van de visserijsector door de lokale (provinciale) overheid</p>	<p>De Belgische vloot is grotendeels verouderd, wat zorgt voor hogere onderhoudskosten, uitdagendere werk- en leefomstandigheden en beperkingen op vlak van innovatie</p> <p>De focus op de demersale visserij zorgt voor beperkte flexibiliteit (mogelijkheid om zich aan te passen) bij externe schokken</p> <p>Visserij blijft een gevaarlijk beroep, wat de aantrekkelijkheid voor instromers verlaagt</p> <p>Werknemers zijn lang van huis. Dit is mede het gevolg van de verre visgronden. Dit verlaagt de aantrekkelijkheid voor instromers.</p> <p>Directe aanlandingen gebeuren vaak in buitenlandse havens door de verspreide visgronden. Het veelvuldig veilen in de buitenlandse havens kan ten koste zijn van de Vlaamse veilingen en de volledige Vlaamse visserijketen.</p> <p>De boomkor als vistechiek brengt bodemberoering met zich mee, ondanks significante verbeteringen ten opzichte van het verleden.</p> <p>Door de specifieke technieken van de gemengde visserij zijn er ongewenste bijvangstproblemen: te kleine vis, ongewenste vissoorten, knelpuntsoorten, bedreigde soorten en een brede variëteit aan commerciële en niet-commerciële ongewervelden. Door de aanlandingsverplichting leidt dit tot hogere kosten (sorteren, ...) en lagere inkomsten (plaats innamen en lage prijzen), en verhoogt het risico op de sluiting van visgebieden (door knelpuntsoorten).</p>

<p>Betrokkenheid van de vissers bij het belang van het marien milieu, bijvoorbeeld via 'fishing for litter' en specifieke opleidingen</p> <p>De sector zet in op innovatie, waaronder aanpassingen aan het vistuig (de boomkor) om de milieu-impact te verlagen en de selectiviteit te verhogen, via o.a.: sumwing en ecorol, LED-verlichting in het net om de vangstsamenstelling te beïnvloeden, benthos release panel, "Whirlspoilors" om selectiever op tong te vissen als ook meer digitale toepassingen zoals RFID-tag viskisten.</p> <p>Er wordt sterk ingezet op veiligheid door middel van innovatie, bv. armbanden die de locatie van de bemanning op het vaartuig monitoren om ongevallen te vermijden en sneller op te merken.</p> <p>Bepaalde vaartuigen kunnen verschillende vistuigen gebruiken wat hen de mogelijkheid geeft om gericht te vissen, zoals op bv. (pijl)inktvis.</p> <p>De goed georganiseerde producentenorganisatie die rechtstreeks contact houdt met verschillende stakeholders (o.a. natuurverenigingen) verzekert een goede belangenbehartiging van de reders en vissers</p> <p>Scholingsmogelijkheden in de zeevisserij voor jongeren beschikbaar aan het Maritiem Instituut Mercator en scholing van ouderen in samenwerking met VDAB, via ondersteuning uit het Zeevissersfonds</p> <p>Inzet op arbeidsveiligheid door middel van opleidingen en workshops via PREVVIS (afdeling van Zeevissersfonds)</p>	<p>Hoog brandstofverbruik bij de boomkorvisserij en 'ghostfishing' bij staand want visserij dragen bij tot een negatief imago voor de sector</p> <p>Hoge exploitatiekosten door de typisch demersale visserij (brandstof, bijvangst, ...)</p> <p>Het verder inkrimpen van de vloot is problematisch voor de ontwikkeling/behoud van de rest van de keten (veiling, verwerking, onderhoudswerken, etc.)</p> <p>Het ontbreken van een coöperatief aandeel in Belgische veilingen door Belgische vissers zorgt voor beperktere lokale verankering</p> <p>De Belgische vloot beschikt over beperkte quota op verschillende verre visgronden</p> <p>De familiale opvolging van het beroep als visser/reder is niet meer verzekerd, wat zorgt voor een opvolgings- en bemanningsproblematiek bij gebrek aan goed opgeleide vissers</p> <p>De geografische verspreiding van de vloot zorgt voor hogere operationele kosten en een hogere milieu-impact, gezien de langere vaartijden en bijkomend transport over de weg</p> <p>De opleidingen voor het bekomen van vaarbevoegdheidsbewijzen duren lang. Na de opleiding is er nog de stageperiode die in de praktijk oploopt tot 4 à 5 jaar.</p> <p>Het doorsnee Belgische bedrijfsprofiel van reders is gevoelig aan externe omstandigheden waarop men geen invloed heeft (o.a. brandstof- en visprijzen)</p> <p>Veel kennis die beperkt blijft tot de schippers, waardoor het bedrijfseconomisch en ecologisch potentieel van "smartfishing" soms onderbenut blijft</p> <p>De typische Belgische doelsoorten (zoals tong en pladijs) zijn minder populair bij de doorsnee consument.</p> <p>Jaarlijks heeft men onzekerheden over de mogelijke quota die ter beschikking zullen zijn en is men sterk afhankelijk van de internationale quota-ruilen</p> <p>Voor jonge vissers is er weinig medewerking vanuit de financiële sector om kapitaal te verwerven in het kader van de aankoop van een schip.</p>
<p>OPPORTUNITEITEN</p>	<p>BEDREIGINGEN</p>
<p>Actievere opname van de rol als 'Guardian of the Sea', wat zou kunnen bijdragen aan zowel het imago alsmede kan leiden tot diversificatie en valorisatie</p> <p>Efficiënter vissen wordt mogelijk (MEY) door een afname van het aantal vissersschepen en de toename van mogelijke paaigebieden (Natura2000)</p> <p>Door enkele goede jaren met lage brandstofprijzen en relatief hoge afzetprijzen (waardoor mooie winstmarges werden behaald) in combinatie met historisch lage rentevoeten, biedt zich een gunstig momentum aan voor private investering in nieuwe en moderne schepen</p> <p>De clustering van mariene activiteiten rond de thuishavens kan positieve effecten hebben op de systeemwerking en het systeemdenken</p> <p>Mogelijkheden om de lokale vangsten te certificeren zijn beschikbaar</p> <p>Mogelijkheid om via opleiding en sensibilisering de aandacht voor en betrokkenheid bij het duurzaamheidsverhaal te vergroten.</p> <p>De grote hoeveelheden data die door digitale apparatuur verzameld worden aan boord zouden in relatie tot omgevingsdata uit databanken zoals Copernicus en</p>	<p>De Brexit zorgt voor veel onzekerheid omtrent de toegang tot visgronden. Dit kan bij een negatieve uitkomst een significant economische impact hebben op de volledige Belgische visserijketen.</p> <p>De lagere kost om een vaartuig (met toegang tot quotum) te kopen in België in vergelijking met bijvoorbeeld Nederland. Door deze verhoogde concurrentie vallen meer Belgische vaartuigen in buitenlandse handen, met het risico op minder lokale verankering.</p> <p>De prijschommelingen van brandstof hebben een significante invloed op de winstgevendheid van de sector</p> <p>De inname van marien ruimtelijk gebied door andere sectoren binnen de blauwe economie of voor milieumaatregelen zorgt voor beperkingen op vlak van toegang tot open zee. Hierdoor komen rijke visgronden in gevaar en kunnen de exploitatiekosten toenemen (bv. door onderbreken vaarroutes)</p> <p>Beperkte mogelijkheden voor alternatieven binnen het eigen BNZ (Belgisch deel van de Noordzee) gezien haar beperkte oppervlakte</p>

<p>Emodnet de opportuniteit bieden om relaties tussen data te vinden. Zo kunnen vangstvoorspellingen gemaakt worden als tool voor de schipper om efficiënter te vissen en minder ongewenste soorten en maten te vangen.</p> <p>Door een diversificatie van activiteiten kan aan risicospreiding worden gedaan</p> <p>De gezondheids crisis heeft gezorgd voor een toenemende vraag naar lokale en gezonde voeding</p> <p>Veel zekerheid/zeggenschap over de jaarlijkse opbrengsten bij het naleven van het visserijbeleid, aangezien vis bij goed beheer een 100% hernieuwbaar product is</p> <p>Verticale integratie in de sector kan zorgen voor meer standvastigheid en controle over de volledige waardeketen</p> <p>Het nieuwe marien ruimtelijk plan 2020-2026 zou kansen kunnen bieden om (passieve) visserij te integreren en te combineren met andere economische activiteiten in het Belgische deel van de Noordzee.</p>	<p>De vervuiling van oceanen (o.a. plastic in zee en afval op de zeebodem) kan leiden tot bijkomende operationele risico's en bedreiging van gezonde visbestanden</p> <p>Het imago van gezonde vis wordt bedreigd door de toename van micro-plastics</p> <p>Door het inkrimpen van de vloot is er een reëel gevaar om onder de 'minimum-vitalis' te vallen en bijgevolg de rest van de keten in thuishavens in stand te houden, wat op zijn beurt de lokale verankering van de vloot in gevaar brengt</p> <p>Door de impact van de klimaatverandering kunnen bepaalde doelsoorten migreren, waardoor de regionale quota in gevaar komen</p> <p>De hoge loonlast tegenover buurlanden zorgt voor een zwakkere concurrentiële positie</p> <p>De hoge lonen voor vissers beperken het ondernemersinitiatief: men kan namelijk in dienstverband reeds goed verdienen ondanks de beperkte verantwoordelijkheden en moet niet de risico's nemen die inherent zijn aan het leiden van een onderneming.</p> <p>Ongelijkheid controles FAVV in vergelijking met buitenland, andere wettelijke bepalingen en technische maatregelen. Deze fundamentele ongelijkheid versterkt de tendens van uitwijken naar het buitenland</p> <p>Beperkte lokale verwerkingsmogelijkheden zorgen voor beperkte aantrekkelijkheid voor lokale aanvoer (en lokale verankering), wat ook voor de veilingen een bedreiging betekent</p> <p>Geen opleidings- en verbetertrajecten in de privésector (bijvoorbeeld Syntra-West). Daarnaast zijn er te weinig stageplaatsen en is er een gebrekkige uitstroom vanuit VDAB. Ook zijn er te weinig instructeurs.</p> <p>Sterke afhankelijkheid van de naleving van het GVB door de vloeten van andere lidstaten om te komen tot volledig gezonde (MSY) visbestanden</p> <p>De uitvoering van alternatieve activiteiten aan boord van een vissersschip wordt door bepaalde wetgeving beperkt</p>
--	---

2.1.1.2. SWOT-ANALYSE VAN CONTROLE EN HANDHAVING

Dit onderdeel gaat voornamelijk over de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van een visserijcontrolesysteem voor de handhaving van het GVB.

TABEL 2-2 SWOT-ANALYSE VAN CONTROLE EN HANDHAVING

STERKTES	ZWAKTES
<p>Sterke band met opvolging quotabeheer en technische maatregelen;</p> <p>Hoge kwaliteit en effectiviteit van samenwerking op zee met andere bevoegde Belgische en Vlaamse entiteiten zoals VLOOT, Marine en inzet voor luchttoezicht i.s.m. KBIN;</p> <p>Meertaligheid en expertise bij controleurs;</p> <p>Internationale samenwerking in kader van SCIP's: Belgische vaartuigen bevaren EU-watervren, terwijl o.a. Nederlandse en ook Franse vaartuigen de Belgische wateren bevissen. In dit kader zijn de internationale controleprogramma's een noodzakelijke en essentiële meerwaarde;</p> <p>Regelmatig overleg met controle-experts uit andere lidstaten rond de Noordzee en het Engels kanaal ihkv regionale groepen bevordert de internationale</p>	<p>Beperkte middelen en beperkte beschikbaarheid personeel tegenover een groeiend takenpakket (cfr. IUU, traceerbaarheid, ...)</p> <p>Hoge werkdruk door veelheid aan te verwerken informatie en door nodige expertise voor kwaliteitsbeheer;</p> <p>Relatieve kost t.o.v. resterende Belgische vloot zowel voor personeel als voor ingezette middelen tegenover afnemend budget voor overheid;</p>

<p>samenwerking en zorgt voor de uitwisseling van best practices</p> <p>Er is nauwe samenwerking met Belgische kustwachtpartners via het Platform Kustwacht</p> <p>Jaarlijks wordt door de visserijcontrole-cel een opleiding voorzien voor de kustwachtpartners (douane, SPN, Mariene, ...) om de kennis over visserijcontrole te vergroten en handhaving te versterken</p> <p>Controle uitgaande van risicoanalyse zorgt voor een efficiëntere toewijzing van personeel en middelen</p> <p>Automatische kruiscontroles en doeltreffende risico-analyse via het interne IT-systeem 'Polaris'</p>	
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>De voortschrijdende informatisering van de controleactiviteiten biedt kansen voor efficiëntere handhaving van het GVB;</p> <p>Toenemende vraag naar tracering van visserijproducten (door de handel/consument) zorgt voor ongedwongen naleving van controlevereisten en biedt mogelijk ook perspectieven voor controlediensten;</p> <p>Europese SCIP's (Specific Control and Inspection Program) in samenwerking met EFCA zorgen ervoor dat een bredere range aan controle-activiteiten afgedekt kunnen worden en men in een groter gebied kan opereren</p> <p>Integrale aanpak met kustwachtpartners (nationaal-internationaal/op zee en in de keten);</p> <p>Bijkomende opleiding en bijscholing van visserij-inspecteurs om de algemene controle te versterken;</p> <p>Ring-fenced middelen onder het Fonds voor controledoelinden</p> <p>Beperkte oppervlakte van gebied op zee (BNZ), en beperkt aantal Belgische veilingen, waardoor de controlemiddelen en inspanningen beter kunnen worden gebundeld.</p>	<p>Complexe regelgeving door veelvuldig veranderend (Europees) kader, vooral bij regionale toepassing GVB;</p> <p>Handhaving aanlandingsverplichting vereist bijkomende uitdagingen naar controle toe;</p> <p>Grotere vraag naar korte keten en directe verkoop betekent bijkomende uitdagingen betreffende registratie en controle;</p> <p>Level-playing-field: Verschillen in toepassing handhavingsbeleid en sanctionering tussen LS'en;</p> <p>Men is toenemend afhankelijk van het correct functioneren van technologische applicaties, wat zeker op zee risico's met zich mee brengt.</p> <p>De Belgische vloot is sterk actief buiten de eigen wateren (BNZ), waardoor men afhankelijker wordt van goede internationale samenwerking;</p>

2.1.1.3. SWOT-ANALYSE VAN DE VERZAMELING EN VERWERKING VAN GEGEVENS VOOR VISSERIJBEHEER EN WETENSCHAPPELIJKE DOELEINDEN (IN HET KADER VAN DE NATIONALE WERKPROGRAMMA'S)

Dit onderdeel behandelt de verzameling, het beheer en het gebruik van gegevens voor visserijbeheer en voor wetenschappelijke doelstellingen. Voor het visserijbeheer komen o.a. biologische, milieugerelateerde, technische en sociaaleconomische gegevens in aanmerking voor gegevensverzameling. Daarnaast behandelt het ook de uitvoering van programma's inzake onderzoek en innovatie met betrekking tot visserij en aquacultuur.

TABEL 2-3 SWOT-ANALYSE VAN DE VERZAMELING EN VERWERKING VAN GEGEVENS VOOR VISSERIJBEHEER EN WETENSCHAPPELIJKE DOELEINDEN

STERKTES	ZWAKTES
<p>Veel ervaring aanwezig in lokale kennis- en onderzoeksinstituten (ILVO, VLIZ, Universiteiten, Praktijkcentra)</p> <p>Betere communicatie dankzij een nationale Data Collection Framework (DCF) website (www.smartfisheries.be), wat bijdraagt aan een verbetering van de kwaliteit en beschikbaarheid van data voor de eindgebruiker</p>	<p>Moeizame waarnemingen - monitoring op zee</p> <p>Werklast – pool deskundigen is beperkt</p> <p>Sommige bedrijfstakken van de visserijsector hebben geen vertrouwen in het Data Collection Framework (DCF), b.v. de visverwerkende industrie</p> <p>Dataverzameling onvoldoende afgestemd op werkelijke kennisbehoefte sector en beleid</p>

<p>Toenemende samenwerking met stakeholders</p> <p>Elektronische tools ontwikkeld om efficiënter en met verbeterde kwaliteit commerciële biologische gegevens op zee te verzamelen (ILVO)</p> <p>Sterk database systeem in huis (ILVO)</p> <p>Internationaal erkende kwaliteitsgerelateerde software in huis ontwikkeld (ILVO)</p> <p>Traceerbare kwaliteitscontrole (ILVO)</p> <p>Sterk internationaal netwerk (ILVO – ICES) wat bijdraagt aan de kwaliteit het werk</p> <p>ISO norm 19075 (Belac gecertificeerde) labo's (ILVO)</p> <p>De Vlaamse Visveiling verleent steeds volledige medewerking in wetenschappelijke projecten met betrekking tot dataverzameling. Transparantie en traceerbaarheid zitten ingebakken in de werking o.a. door het Track & trace project, de KIM score en de digitale verkoop die alle stakeholders kunnen volgen.</p> <p>De 3 visveilingen gebruiken allen dezelfde software en zijn rechtstreeks gelinkt met het Departement Landbouw en Visserij voor gegevensuitwisseling.</p> <p>Database met inventarisatie van de visverwerkende industrie aanwezig.</p>	<p>Wanneer onregelmatigheden door de overheid opgemerkt worden, moet dit doorgegeven worden aan de controleinstanties (meldingsplicht). Hierdoor komt (vrijwillige) medewerking van de sector (bv. voor wetenschappelijke doeleinden) in gevaar.</p> <p>Weinig sectorinformatie over aquacultuur beschikbaar (economisch, sociaal, duurzaamheid, ...), aangezien België aan de EU-uitzonderingsmaatregelen voldoet om deze data te verzamelen</p> <p>Onvoldoende gegevens over samenhang Belgische visserij en afhankelijkheid Belgische verwerkende sector wegens ontbrekend wettelijk kader. De reders moeten hun vangstdata slechts bijhouden en doorgeven tot op het moment van aanlanding en de visveiling (of eerste geregistreerde koper), is verplicht om hun aankoop door te geven. Er is geen data over het verdere proces.</p> <p>Te beperkte medewerking van de commerciële vissersvloot voor het verzamelen van gegevens (deelname visreizen, uitwisseling gegevens, etc.)</p> <p>Kennis bij vissers niet altijd groot genoeg voor monitoring bepaalde soorten bv. haaien en roggen. Mede veroorzaakt door de wirwar van regelgeving rond rapportering voor vangsten en aanlandingen van haaien en roggen die jaarlijks herzien wordt.</p> <p>GDPR en AVG bemoeilijkt data-uitwisseling bij aquacultuur en visserij aangezien er vaak maar één bedrijf is die gericht productie/vangst heeft van één specifieke vissoort. Wat ertoe leidt dat aggregatie van de data op vissoort niet altijd mogelijk is en bedrijfsgevoelige informatie gedeeld wordt.</p>
<p>OPPORTUNITeiten</p>	<p>BEDREIGINGEN</p>
<p>Mogelijkheden tot kennisuitwisseling en samenwerking tussen kennisinstellingen</p> <p>Het integreren van bio-economisch advies in het nationale visserijbeleid</p> <p>Verbeterde steekproefschema's voor de Belgische visserijsector doordat ILVO partner is in regionale projecten die zich toeleggen op het ontwikkelen van regionale methodologie voor data collectie en verwerken van gegevens (b.v. EU project FishPI en FishPI?)</p> <p>Mogelijkheden voor de uitbreiding van de datacollectie die zowel voor de ondersteuning van het visserijbeleid (stockbeheer), als voor KRMS (Kaderrichtlijn Mariene Strategie) en Natura2000 kunnen aangewend worden</p> <p>Kennis en ervaring van vissers, en hun wijdverspreide aanwezigheid, kan bij omzetting naar data ingezet worden voor doeltreffende visserijmaatregelen (bv. real-time closures ifv zowel bescherming kwetsbare soorten als voor beheer choke species), de opbouw van mariene kennis in functie van het geïntegreerd maritiem beleid en een efficiëntere visplanning/bedrijfsbeheer.</p> <p>Toepassing van nieuwe digitale toepassingen en technieken (bv. camera's, loggers en beeldverwerking) om de datacollectie efficiënter en kwalitatiever te maken (enkel voor datacollectie, niet voor controle). Dit is noodzakelijk om aan de toenemende vraag aan data te voldoen.</p> <p>Self sampling door de visserijsector invoeren kan de druk op wetenschappelijke instanties verlichten</p>	<p>Marktbemonstering: er bestaan nog slechts twee visveilingen (Nieuwpoort en de Vlaamse visveiling) met drie vestigingen (Nieuwpoort, Oostende en Zeebrugge). Door het invoeren van traceerbaarheid en nieuwe kwaliteitsvormen, wordt de visveiling minder toegankelijk voor het verzamelen van de marktgegevens</p> <p>Uitbreiding van de datacalls door internationale instanties zorgen voor bijkomende werklust</p> <p>In een toenemende trend om de ecosysteembenadering toe te passen is er nood aan betere vangstdata. Wegens de grote variëteit aan soorten volstaat de huidige datacollectie niet. Nieuwe technieken, bv. met beeldanalyse, dienen ontwikkeld te worden.</p> <p>Sensoren aan boord en traceerbaarheid van vangsten kunnen ook op termijn ook gebruikt worden voor controle doeleinden, wat samenwerking bemoeilijkt en het enthousiasme bij de reders tempert.</p>

2.1.1.4. SWOT-ANALYSE VAN DE BESCHERMING EN HET HERSTEL VAN DE AQUATISCHE BIODIVERSITEIT EN ECOSYSTEMEN

Dit onderdeel omvat acties voor de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en de ecosystemen aan de zee en de kust, betrekking hebbende op o.a.: het verzamelen van verloren vistuig en zwerfvuil op zee en het voorzien van de passende voorzieningen aan land om dit te ontvangen; acties om een goede milieutoestand van het mariene milieu te bereiken; beheer, herstel en monitoring van Natura2000-gebieden, etc.

TABEL 2-4 SWOT-ANALYSE VAN DE BESCHERMING EN HET HERSTEL VAN DE BIODIVERSITEIT EN DE ECOSYSTEMEN VAN DE ZEE EN DE KUST

STERKTES	ZWAKTES
<p>Er doet zich een positieve evolutie van de (geselecteerde) lokale commerciële visbestanden (tong, schol, wijting en kabeljauw) voor, met een paabiomassa (SSB) binnen veilige grenzen</p> <p>Na analyse in het kader van het KRMS blijken alle vis-, week- en schaaldierstalen uit de Belgische vismijnen die afkomstig zijn uit de zuidelijke Noordzee en het Kanaal te voldoen aan de Europese gezondheidsnormen.</p> <p>De visserijsector staat open voor partnerschap bij innovaties ten voordele van het mariene milieu</p> <p>Betrokkenheid van de vissers bij het belang van het marien milieu, bijvoorbeeld via 'fishing for litter' en specifieke opleidingen</p> <p>Goed afgebakende en goed georganiseerde activiteiten binnen het Noordzeegebied, en dit binnen de Kaderrichtlijnen van de Mariene Ruimtelijke Ordening. Recent, in 2020, werd nog een nieuwe versie van het Marien Ruimtelijk Plan van kracht.</p> <p>Reeds 36% van het BNZ is erkend als beschermd marien natuurgebied</p> <p>Met de aanwezigheid van een Belgische Mariene Strategie is er een duidelijk kader en duidelijke doelstellingen om een goede milieutoestand (GES) te bereiken.</p> <p>Het nieuw Belgische MRP voorziet drie "zoekzones bodemintegriteit" om gevoelige habitats de kans te geven tot herstel en voortbestaan</p> <p>De sector zet in op innovatie, waaronder aanpassingen aan het vistuig (de boomkor) om de milieu-impact te verlagen en de selectiviteit te verhogen, via o.a.: sumwing en ecorol, LED-verlichting in het net om de vangstsamenstelling te beïnvloeden, benthos release panel, "Whirlspoilers" om selectiever op tong te vissen als ook meer digitale toepassingen zoals RFID-tag viskisten.</p> <p>Sterke nationale coördinatie door samenwerking tussen de federale administraties en de gewesten binnen de CCIM-stuurgroep Noordzee en Oceanen</p> <p>Sterke Europese en internationale samenwerking via o.a. de Common Implementation Strategy en OSPAR</p>	<p>De toegepaste technieken van de huidige vloot, voornamelijk bestaande uit de boomkorvisserij, hebben een relatief hoge bodemimpacten zijn per definitie een gemengde visserij (met bijvangst als gevolg)</p> <p>Er is nog beperkte kennis omtrent de (lange termijn) impact op het ecosysteem van nieuwe ontwikkelingen in de Noordzee (bv. windmolenparken, ontginningen, etc.)</p> <p>Er is beperkte kennis bij vissers over het mariene ecosysteem waardoor ook het draagvlak voor de bescherming ervan beperkt is</p> <p>Er zijn slechts een beperkt aantal alternatieve visserijtechnieken voor het vangen van platvis</p> <p>Op basis van het aantal gestrande dieren dat sporen van bijvangst vertoont, kan geschat worden dat jaarlijks enkele bruinvissen tot enkele tientallen bruinvissen bijgevangen worden.</p> <p>Kwetsbare benthische ecosystemen zijn aangetast door fysieke schade aan de zeebodem als gevolg van bodem beroerende activiteiten van de traditionele boomkorvisserij</p> <p>Er is beperkte plaats aan boord van vissersschepen om opgevist afval op te slaan</p> <p>De kennis over niet-commerciële soorten is niet altijd aanwezig bij vissers, waardoor het risico groot is dat ook bedreigde en beschermde soorten aangeland worden (bv. haaien en roggen)</p> <p>In het kader van de KRMS wordt de toestand van de grindbedden als sterk verstoord beoordeeld en voldoet deze niet aan de goede milieutoestand.</p>
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>Natuurgebieden creëren een spill-over effect door de positieve bijdrage op de bestanden van commercieel belangrijke vissoorten</p> <p>Ontoegankelijkheid windmolenparken biedt kansen voor de ontwikkeling van nieuwe natuur en draagt zo bij aan bovengenoemde spill-over effecten</p> <p>Meer inzetten op de ontwikkeling van passieve visserijtechnieken met weinig bodemimpact, deze kunnen</p>	<p>Onvoldoende naleving van de reglementering door vissers</p> <p>Stijgende voedselnoden zorgen voor een toenemende nood in aanvoer van vis</p> <p>Klimaatverandering</p> <p>Intens gebruik van Noordzeegebied met vele diverse activiteiten op zee. De totale maritieme activiteiten, ook</p>

<p>mogelijk ook gecombineerd worden met andere mariene activiteiten (bv. in windmolenparken of in combinatie met gebieden voor maricultuur)</p> <p>De aanlandingsverplichting vanaf 2019 zorgt voor een reëlere benadering van de visinspanningen</p> <p>Doorgedreven kennisvergarig over de impact van visserijtechnieken op het ecosysteem om gepaste technische aanpassingen door te kunnen voeren</p> <p>Gebruik maken van gegevens uit de datacollectie voor een betere geïntegreerde benadering</p> <p>De ontwikkeling van artificiële riffen, windmolenparken etc. biedt kansen voor zowel passieve visserij als aquacultuur</p> <p>Voor de visserijsector is samenwerking mogelijk met milieubewegingen</p> <p>Rol van vissers als 'guardian of the sea' kan uitgebreid en mogelijk gevaloriseerd worden</p> <p>Het complex systeem van zandbanken in het BNZ zorgt voor waardevolle habitats, waarop verder kan worden ingezet betreffende milieubescherming en beheer</p>	<p>buiten visserij, oefenen een zware druk uit op het natuurlijk milieu</p> <p>Gebruik van 'spekking' in de boomkorvisserij, wat (micro)plastics in zee doet belanden door slijtage bij het slepen over de stenige en zandbodems.</p> <p>Zwerfvuil in zee vormt een groeiend wereldprobleem, in het bijzonder de toename van (micro)plastics. Dit betekent zowel een gevaar voor de gezondheid en veiligheid.</p> <p>Het BNZ omvat slechts een heel klein gedeelte van de Noordzee (0,5%), waardoor internationale afstemming essentieel is voor het behalen van milieudoelstellingen.</p>
---	--

2.1.2. Prioriteit 2: Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten en verwerking en het afzetten van visserij- en aquacultuurproducten

2.1.2.1. SWOT-ANALYSE VAN DE VLAAMSE AQUACULTUURSECTOR

TABEL 2-5 SWOT-ANALYSE VAN DE VLAAMSE AQUACULTUURSECTOR

STERKTES	ZWAKTES
<p>Kennis, onderzoeksinteresse en internationale (project)ervaring van Vlaamse onderzoekers en bedrijven.</p> <p>Academische en praktijkgerichte opleidingen in Vlaanderen.</p> <p>Pionierswerk op vlak van RAS-systemen als off-shore maricultuur vanuit een 'drive' naar de ontwikkeling van commerciële productie-eenheden.</p> <p>Beperkte productie van kwaliteitsproducten die voldoen aan hoge sanitaire eisen.</p> <p>Gespecialiseerde, internationaal actieve aquacultuurvoederbedrijven.</p> <p>Kennisdeling tussen onderzoek en praktijk in de sector via het Vlaamse Aquacultuurforum.</p> <p>Bevredigende resultaten voor recirculatiemethoden die de milieu-impact reduceren en inplantingsmogelijkheden van nieuwe installaties in Vlaanderen verhogen.</p> <p>Aquacultuurproducenten willen inzetten op duurzaamheid, versheid en gezonde producten.</p> <p>Belangrijke vooruitgang op vlak van teelttechnieken van verschillende geselecteerde vissoorten binnen onderzoeksinstellingen en bedrijven.</p> <p>InovOcean campus te Oostende huisvest mariene kennis- en onderzoeksinstellingen (VLIZ, haar projectpartners en ILVO) voor een logische synergie. Ingebruikname staat gepland in voorjaar 2022.</p> <p>'BleuBridge' (incubator en innovatiecentrum) in Ostend Science Park faciliteert de groei van de blauwe economie, dus ook de aquacultuur.</p> <p>Aanwezigheid van Vlaamse speerpuntcluster "De Blauwe Cluster" (DBC), die o.a. de ontwikkeling van "duurzame zeevoeding en mariene biotechnologie" als sleuteldomeinen identificeert en hiervoor netwerking en</p>	<p>In het verleden ontbrak een strategie voor de ontwikkeling van de landgebaseerde aquacultuur, waardoor zich een versnipperde sector heeft ontwikkeld.</p> <p>De aquacultuursector heeft historisch gezien een weinig duurzaam imago (o.a. door reportages omtrent gebruik antibiotica).</p> <p>Landgebaseerde aquacultuur: beperkte beschikbaarheid van of zeer dure productiefactoren zoals ruimte, water, energie en arbeid.</p> <p>Maricultuur: uitdagende omstandigheden om aquacultuur op te starten in open zee.</p> <p>Hoge technische risico's bij opstart met voortdurend nieuwe inzichten vanuit onderzoek op de productiecycclus.</p> <p>Onbekendheid van aquacultuurproducten bij de consument, vooral bij zoetwatervis die minder bekend is dan mariene vis.</p> <p>Gebrek aan info en kennis bij potentiële producenten over productie, vermarkting, bedrijfsmanagement, wetgeving;</p> <p>Lage productiehoeveelheid wat de competitiviteit hindert.</p> <p>Het aspect dierenwelzijn kan een beperkende rol spelen op vlak van zowel productiemogelijkheden en marktperceptie (en bijgevolg verkoop).</p> <p>Amper mogelijkheden voor huidige producenten om biologisch te produceren, gezien de wettelijke beperkingen voor RAS-systemen. Bijgevolg kan op dit vlak niet bijgedragen worden aan de Green Deal.</p>

<p>financiering voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten voorziet. Enkele belangrijke Vlaamse aquacultuur spelers zijn reeds lid van DBC. Er is een team van 4 innovatie-managers beschikbaar om projecten te faciliteren.</p> <p>Regionale en internationale financieringsopportunities voor de aquacultuursector.</p>	
<p>OPPORTUNITEITEN</p>	<p>BEDREIGINGEN</p>
<p>Opportunities voor de aquacultuur doordat het volume aan vis uit visserijactiviteiten stagneert</p> <p>De EU wenst de aquacultuurproductie te stimuleren.</p> <p>Nabijheid (korte keten), traceerbaarheid, cradle to cradle en milieuvriendelijkheid winnen aan belang bij de consument.</p> <p>Streekeigen producten hebben een toegevoegde waarde.</p> <p>Door de groei van de wereldbevolking en de stijging van de welvaart consumeren mensen meer eiwitten. Dat geldt ook voor Azië met zijn sterke aquacultuursector. Landen als China zullen door de groeiende binnenlandse vraag minder kweekvis exporteren. De Europese consument wordt daardoor sterker afhankelijk van het lokale aanbod.</p> <p>Duidelijk gedefinieerde sites voor maricultuur in het Belgisch Deel van de Noordzee (BNZ): sedert 2014 in de windmolenparken, en met de vernieuwing van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) in 2020 ook in bijkomende windmolenparken en de zones voor Commerciële en Industriële Activiteiten (CIA-zones). Deze CIA-zones bieden perspectief door hun gunstige ligging dicht bij de kustlijn, wat de vaarafstand beperkt.</p> <p>De ontwikkeling van de maricultuur kan ook zorgen voor land-gebaseerde ontwikkelingen door de nood aan hatcheries en nurseries die zorgen voor de lokale bevoorradings van kwalitatief broedmateriaal.</p> <p>Aanwezigheid van infrastructuur in havens waar in gecontroleerde omgeving maricultuuromstandigheden kunnen worden gecreëerd.</p> <p>Nieuwe ontwikkelingen in RAS zorgen voor een minimale afhankelijkheid van water en energie.</p> <p>In de aquacultuur heeft men de mogelijkheid om de volledige levenscyclus te beheersen en controleren, wat tot meer bedrijfszekerheid en productkwaliteit moet leiden.</p> <p>Interesse van retailers om zelf productie op te starten;</p> <p>Mogelijkheden voor aquacultuurproductie zonder gebruik van vismeel. Er zijn reeds bestaande Vlaamse producenten die volledig plantgebaseerde voeding voorzien.</p> <p>Mogelijkheid voor de aquacultuursector om gebruik te maken van de bestaande logistieke structuur van de visserijsector.</p> <p>Productie van voor België nieuwe aquacultuursoorten (waaronder ook algen).</p> <p>Mogelijkheden tot participatie of reconversie van reders/vissers en landbouwers naar (mariene) aquacultuur.</p> <p>Producenten kunnen zoeken naar een toegevoegde waarde en inzetten op duurzaamheid, versheid en gezondheid van aquacultuurproducten. Het weloverwogen gebruik van grondstoffen, water, ruimte en energie heeft zowel ecologische als economische voordelen.</p> <p>De meest optimale sites voor geïntegreerde aquacultuur in Vlaanderen zijn in 2019 in kaart gebracht via het HaLaVla project.</p> <p>Het gebruik van reststromen past binnen de opkomende circulaire economie, dewelke ook als transitieprioriteit in de Visie 2050 van de Vlaamse regering onderschreven is.</p> <p>Aquaponics, de combinatie van groente- en visteelt, kan verder opgang maken in het verstedelijkte Vlaanderen. Dit in navolging van de samenwerking tussen een</p>	<p>Er is geen level playing field binnen de EU doordat bepaalde Europese wetgeving niet in alle lidstaten op gelijke wijze toegepast wordt (bv. bio-wetgeving en controle schelpdierproductiegebieden).</p> <p>Er is geen level playing field ten opzichte van import van buiten de EU op vlak van kweekomstandigheden: sanitaire vereisten, voeder, sociale (werk)omstandigheden, etc. Degelijke audit/controle vanuit de Europese entiteiten is daarvoor essentieel.</p> <p>Veelheid en complexiteit van de vigerende wetgeving op allerlei vlakken die weinig afgestemd is op de aquacultuursector.</p> <p>Strikte Europese regelgeving met betrekking tot sanitaire aspecten, wat leidt tot hoge lasten en kosten voor exploitanten (bv. schelpdiersector).</p> <p>Internationale concurrentie van bulk uit Azië, van garnalen (scampi en gamba) tot gefileerde vis, welke continu leverbaar is en daarbovenop erg goedkoop én over kwalitatieve aquacultuurlabels (bv. ASC) beschikt.</p> <p>Dominantie van grote ketenpartijen die vooral gericht zijn op de aankoop van grote volumes of continue levering hetgeen niet mogelijk is in de startfase en begin van de ontwikkeling van aquacultuurbedrijven.</p> <p>De banken willen garanties als ze krediet verlenen voor een investering. Dat ligt moeilijk wegens het hoge risico en de variabiliteit in de productie. Er moet vaak gezocht worden naar alternatieve financieringskanalen, zoals investeringsfondsen, subsidies, crowdfunding en coöperatie van aandeelhouders.</p> <p>Weinig interesse van investeerders (investeringsfondsen, coöperatieven, etc.) door de lange terugverdientijd bij de opstart van een onderneming.</p> <p>Sterke productie- en commercialisatie eenheden in buurlanden (Nederland voor mosselen en Frankrijk voor oesters).</p> <p>Ingevoerde aquacultuurproducten (bijvoorbeeld pangasius) hebben bij een deel van de consumenten een weinig duurzaam imago en een negatieve ecologische en sociale bijklank, wat zich kan reflecteren op de lokale aquacultuurproducten.</p> <p>Druk op de Belgische mariene ruimte door invulling vanuit andere offshore sectoren.</p>

<p>Omegabaarskwekerij en een tomatenbedrijf in Kruishoutem.</p> <p>Beloftevolle mariene aquacultuurprojecten (mossel, oester en algenteelt) bieden perspectieven voor de combinatie met passieve visserij.</p> <p>Aquacultuur in functie van regulerende, beschermende ecosysteemdiensten zoals kustbescherming, CO₂-captatie, etc.. Door het uitoefenen van een ecosysteefunctie kan het tevens bijdragen aan de Europese biodiversiteitsstrategie.</p> <p>Efficiënt ruimtegebruik en verhoogde productie via multitrofische aquacultuur.</p>	
---	--

2.1.2.2. SWOT-ANALYSE VAN DE AFZET VAN VISSERIJ- EN AQUACULTUURPRODUCTEN

Dit onderdeel omvat de mogelijke steun voor acties ter bevordering van de afzet, de kwaliteit en de toegevoegde waarde van visserij- en aquacultuurproducten.

Steun op grond van dit thema dient bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de gemeenschappelijke marktordening (Ver. (EU) nr. 1379/2013), waaronder: bijdragen aan de duurzame exploitatie van levende biologische rijkdommen van de zee; het versterken van het concurrentievermogen van de visserij- en aquacultuursector; de markten stabiel en transparanter maken; bijdragen aan een gevarieerd aanbod aan visserij- en aquacultuurproducten voor consumenten en consumenten verifieerbare en nauwkeurige informatie verstrekken over de oorsprong van producten en de productiewijze.

TABEL 2-6 SWOT-ANALYSE VAN DE AFZET VAN VISSERIJ- EN AQUACULTUURPRODUCTEN

STERKTES	ZWAKTES
<p>Sterk promotiekanaal voor Belgische vis aanwezig via VLAM</p> <p>Overbevissing van lokaal gevangen vis is quasi verleden tijd, dankzij het streven naar MSY, wat bijdraagt aan het positieve imago van lokale vis</p> <p>Ruim aanbod van gediversifieerde soorten met de grootste volumes voor tong en pladijs.</p> <p>Sterke versmarkt met veel kennis over lokale producten en directe link met de consument</p> <p>Beschikbaarheid van lokaal geproduceerde kweekvis van hoge kwaliteit (maar in lage hoeveelheden)</p> <p>Goed draaiende veilingen die een portefeuille aan sterk gediversifieerde kopers ontwikkeld hebben om zo de diverse waaier van aangeboden producten te ondersteunen</p> <p>Voorbestaan van kleine nichemarkten voor lokale kwaliteitsproducten (artisanale productie)</p>	<p>De favoriete vissoorten van de Belg zijn kabeljauw en zalm, welke geen doelsoorten zijn voor de Belgische visserij.</p> <p>Voorkeur van de Belgische consument voor lage prijzen tegenover belang kwaliteit</p> <p>Voorkeur consument voor gemakkelijk te bereiden vissoorten (bv. zalm)</p> <p>Uitblijven van een erkend B2C duurzaamheidslabel voor vis afkomstig van de Belgische vloot</p> <p>Uitgebreide en constante mogelijkheid voor consument om diverse uithemse soorten aan te kopen die goedkoop zijn en over de nodige kwaliteitslabels beschikken (bv. ASC-gecertificeerde tilapia en pangasius).</p> <p>Nationale aanvoer kan slechts 9-13% van de totale nationale visbehoefte consument dekken</p> <p>Weinig kennis bij de consument (en horeca) over lokale vissoorten en hun seizoensgebonden karakter</p> <p>Negatief imago van de (gemengde) boomkorvisserij door impact op het bodemleven en het hoge brandstofverbruik</p> <p>Aandeel verticaal geïntegreerde buitenlandse eigenaars stijgt in de visverwerking, met een afzwakking van de verankering voor lokale aankoop tot gevolg</p> <p>Gebrek van MSC-gecertificeerde aanvoer verzwakt de aantrekkelijkheid van Belgische vis bij grootkopers, retailers en de consument</p> <p>Belgische viskopers zien zich genoodzaakt hun aankopen te spreiden over buitenlandse veilingen door de volatiele en weinig voorspelbare aanvoer.</p>

	<p>Onregelmatige aanvoer in de Belgische havens waardoor grote afnemers hun aankopen moeten spreiden over verschillende veilingen</p> <p>Er is weinig voeling tussen de Vlaamse consument en Vlaamse vis als streekproduct</p>
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>Stabiele consumptie van vis door de Belgische consument</p> <p>Meer aandacht voor 'verantwoorde vis' door consument dankzij toepassing van kwaliteit- en duurzaamheidslabels</p> <p>Publieke instellingen (overheidsgebouwen, hotelscholen, etc.) zouden zich kunnen engageren om over te schakelen op de aankoop van enkel duurzame Vlaamse vis, wat mogelijk herkenbaar kan worden gemaakt via Visserij Verduurzaamt</p> <p>Toename van nevenstromen omwille van aanlandingsverplichting (hoewel te vermijden)</p> <p>Valoriseren van nevenstromen naar markten met hogere toegevoegde waarden (farmaceutische industrie, hoogwaardige voedingselementen, ...)</p> <p>Aanbod van verse lokale vis door de ontwikkeling van een verwerkende sector die aangepast is aan de lokale aanvoer</p> <p>Toenemende vraag naar "convenience food", waar men op kan inspelen met lokale vissoorten</p> <p>Bevordering van de smaak en van gastronomische voedingsgewoonten zodat consumenten zich meer richten op lokale aanvoer</p> <p>Gezond imago van vis kan inspelen op de trend naar gezonde voeding</p> <p>Bijkomende mogelijkheden op vlak van digitalisatie die kunnen bijdragen aan traceerbaarheid van producten doorheen de keten (en zo de ontwikkeling van labels ondersteunen)</p>	<p>Directe aanlandingen vaak in buitenlandse havens door verspreide vloot, waardoor het aanbod in lokale visveilingen afneemt</p> <p>Imago van gezonde vis staat onder druk door de toename van micro-plastics en vervuiling zeeën</p> <p>Import van goedkope (gefileerde) vis die zowel makkelijk te bereiden is als over de gewenste kwaliteits- en duurzaamheidslabels beschikt</p> <p>Concurrentie vanuit Nederland: Zeeuwse leveranciers gaan rechtstreeks naar afnemers en zetten marges onder druk</p> <p>Afname van gespecialiseerde detailhandels van visproducten, dewelke een belangrijk afzetkanaal zijn voor de lokale aanvoer</p> <p>Onvoldoende afzet in binnenlandse veilingen kan nefast zijn voor hun voortbestaan. Ondanks zeer competitieve prijzen zien de Vlaamse Veilingen de afzet jaar na jaar minderen.</p> <p>Weinig kennis bij de consument omtrent de inspanningen op vlak van duurzaamheid door de Vlaamse vloot</p> <p>Onvoldoende ontwikkeling van nieuwe producten die toegevoegde waarde creëren voor de lokale aanvoer</p> <p>Afzetkanaal voor visserijproducten verschuift meer en meer naar retail, wat geen optimale afzetmarkt is voor seizoensproducten (zoals vis)</p> <p>Oneerlijke concurrentie door "ice-glazing" van geïmporteerde diepvriesproducten</p> <p>Verwatering van de waarde van etikettering (certificatie) bij een overmaat aan certificering, waardoor certificatie enkel nog zorgt voor de noodzakelijke markttoegang en bijkomende kosten met zich meebrengt</p> <p>Producenten (vissers) zijn grotendeels prijsnemer, ze hebben weinig vat op de prijsvorming</p> <p>De veilplicht zorgt ervoor dat alternatieve afzetkanalen (bv. korte keten) moeilijk te ontwikkelen zijn</p> <p>De uitbreiding van het 'Visserij Verduurzaamt label' naar een B2C-label vereist de ontwikkeling van een lastenboek en onafhankelijk toezicht op het respecteren ervan, wat beduidend hoge beheerskosten met zich meebrengt.</p>

2.1.2.3. SWOT-ANALYSE VAN DE VERWERKING VAN VISSERIJ- EN AQUACULTUURPRODUCTEN

Steun op grond van dit thema dient bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de gemeenschappelijke marktordening (Ver. (EU) nr. 1379/2013), waaronder: bijdragen aan de duurzame exploitatie van levende biologische rijkdommen van de zee; het versterken van het concurrentievermogen van de visserij- en aquacultuursector; de markten stabiel en transparanter maken; bijdragen aan een gevarieerd aanbod aan visserij- en aquacultuurproducten voor consumenten en consumenten verifieerbare en nauwkeurige informatie verstrekken over de oorsprong van producten en de productiewijze.

TABEL 2-7 SWOT-ANALYSE VAN DE VERWERIKING VAN VISSERIJ- EN AQUACULTUURPRODUCTEN

STERKTES	ZWAKTES
<p>De verwerkende industrie heeft toegang tot een uitgebreide internationale toeleveringsmarkt</p> <p>De visverwerkingsbedrijven voldoen over het algemeen aan de sanitaire normen en hebben de HACCP- en ISO-normen</p> <p>Zekerheid over de bevoorrading door goed uitgeruste visveilingen die Europees verbonden zijn</p> <p>Efficiënte distributiesystemen die het hele land kunnen bevoorraden (met de Vlaamse Visveiling als spil binnen de Vlaamse visserijketen)</p> <p>Hoge productiviteit, door sterke industrialisatie van de sector;</p> <p>Sterke exportpositie;</p> <p>Beschikbaarheid van een hoog niveau van technologie en kennis, met inbegrip van traceerbaarheid;</p> <p>Beschikbaarheid van cursussen fileren (vishandelaar) aan Syntra West</p>	<p>Afhankelijkheid van importproducten (90 tot 95%), zoals zalm en kabeljauw</p> <p>Te gediversifieerde sector en te kleine volumes om grote lokale verwerkingsindustrie die zich toespitst op de lokale aanvoer te ontwikkelen</p> <p>Ontbreken van een groot en divers aanbod uit lokale aquacultuur</p> <p>Te weinig instroom aan goed opgeleide fileerders en hoge loonkosten van fileren, waardoor deze activiteit lokaal niet aantrekkelijk is</p> <p>Job als fileerder wordt onaantrekkelijk beschouwd door de ongewone werkuren, het vele handwerk en natte, koude werkomgeving</p> <p>Kleine en arbeidsintensieve verwerkende sector</p> <p>Bepaalde mogelijkheden om prijsvorming af te stemmen op productiekosten</p> <p>Kleine marges bij doorverkoop in handel</p> <p>Gebrek aan automatisatie met betrekking tot lokale aanvoer</p> <p>Lokaal aangevoerde soorten zijn vaak moeilijk te verwerken, waardoor de link met de lokale aanvoer (en bijgevolg visserij) verloren gaat</p> <p>Tal van kleine ondernemingen versus sterke concentratie in de retail, waardoor men een zwakke ketenpositie heeft</p> <p>Te weinig verticale integratie met andere ketenpartners</p> <p>Hoge verwerkingskosten door o.a. energie-intensiviteit (voor koeling) en waterverbruik</p>
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>Meerdere aan de kust gelegen (Vlaamse) veilingen geven toegang tot lokale toelevering</p> <p>Constant aanbod van verse vis dankzij de drie wekelijkse veildagen</p> <p>Gevarieerd aanbod aan aangevoerde vissoorten, hoewel in beperkte volumes</p> <p>Bij de lokale verwerking van aangelande vis heeft men een verser en beter controleerbaar eindproduct</p> <p>Stijgende interesse van buitenlandse handelaren in lokale vissoorten</p> <p>Beschikbaarheid van lokaal geproduceerde kweekvis van hoge kwaliteit (maar in lage hoeveelheden)</p> <p>Nieuwe mogelijkheden voor de valorisatie van ongewenste bijvangsten omwille van de aanlandingsverplichting</p> <p>Inschakelen van ex-vissers in de verwerkende sector</p> <p>Fileercapaciteit ook maximaal inzetten voor eigen aangelande vissoorten</p> <p>Werldexporteur van diepgevroren groenten: capaciteit en handling beschikbaar</p> <p>Toenemende vraag naar "convenience food" creëert marktmogelijkheden</p> <p>Eënduidig en centraal aankoopkanaal via het (internationaal netwerk van) veilingen</p> <p>De markt vertoont een stabiele vraag naar verwerkte en bereide vis</p>	<p>Consolidatiegolf bij familiale groothandel en visverwerking, wat zorgt voor concentratie binnen de sector</p> <p>Aandeel verticaal geïntegreerde buitenlandse eigenaars stijgt in de visverwerking met een afzwakking van de verankering voor lokale aankoop tot gevolg</p> <p>Hoge prijzen voor tong maken het een dure vissoort, waardoor ze eerder geschikt is voor de versmarkt</p> <p>De toename van het aantal vlaggenkotters, Belgische vaartuigen met buitenlandse eigenaars, impliceert dat meer vis in buitenlandse havens wordt aangeland. Dit is nadelig voor meerdere schakels in de Belgische keten, gezien de beperkte lokale aanvoer.</p> <p>De reder heeft een totale vrijheid qua vermarkting binnen de EU en bepaalt zo de werkgelegenheid in de verdere keten. De onzekere situatie en de zeer variabele volumes bemoeilijken een sterke uitbouw van de verwerking in het binnenland. Een cherry-pick vanwege de Belgische reders (keuze van veiling afhankelijk van afzetprijzen) bemoeilijkt de creatie van een stabiele markt en schrikt kopers af om België als voornaamste aankoopplaats te beschouwen.</p>

2.1.3. Prioriteit 3: Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van welvarende kustgemeenschappen

2.1.3.1. SWOT-ANALYSE VAN DE VANUIT DE GEMEENSCHAP GELEIDE LOKALE ONTWIKKELING

Onder dit thema beoogt men steun te verlenen voor de duurzame ontwikkeling van lokale economieën en gemeenschappen aan de hand van uit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling. Deze acties dienen bijgevolg gericht te zijn op subregionale gebieden, geleid door plaatselijke actiegroepen en ondersteuning te bieden voor o.a. netwerkvorming, aspecten die vanuit een lokale context innovatief zijn en samenwerking bevorderen.

TABEL 2-8 SWOT-ANALYSE VAN DE VANUIT DE GEMEENSCHAP GELEIDE LOKALE ONTWIKKELING

STERKTES	ZWAKTES
<p>De visserijtraditie en haar authenticiteit heeft marktwaarde</p> <p>Aanwezigheid van goede infrastructuur in de havens en veiling voor opzetten van lokale initiatieven</p> <p>Veel kennis van het marien landschap en haar historiek binnen de visserijgemeenschap</p> <p>Aanwezigheid van initiatieven die de folklore van de visserij onder de aandacht brengt (o.a. de Vrije Visscherye, Oostendse visbakkers, A l'Ostendaise, Vrijdag Visdag, ...)</p> <p>Lokale viswinkels sterk gericht op kwaliteit en toegepaste voedselbereidingen op basis van de discontinue lokale aanvoer</p> <p>Hoogwaardige viskramers die als directe schakel in contact staan met de consument</p>	<p>Er is amper nog sprake van een visserijgemeenschap en door de conservatieve mentaliteit zijn de vissers nogal individueel ingesteld</p> <p>Er is gebrek aan coördinatie over de volledige lengte van de visserijketen</p> <p>Een deel van de vissers engageert zich per visreis en heeft bijgevolg weinig uitzicht op langetermijnperspectieven</p> <p>Zeer dicht bevolkt klein kustgebied met zeer veel verschillende spelers die elk beroep willen doen op de zeer beperkt beschikbare ruimte (op land en op zee)</p> <p>Bij de Vlaamse speerpuntcluster voor de blauwe economie (DBC) zijn voornamelijk ondernemingen en onderzoekinstellingen vertegenwoordigd, gezien de hoge lidmaatschapskosten</p> <p>Er is geen lokale aquacultuurgemeenschap in het kustgebied, gezien het gebrek aan uitgebreide commerciële maricultuur. Ook de binnenlandse aquacultuursector is erg beperkt en produceert diverse soorten, waardoor niet echt sprake is van een lokale gemeenschap</p> <p>De lokale aankopers voor de versmarkt richten zich voornamelijk op horeca, wat hen ook afhankelijk maakt (bv. huidige gezondheidscrisis)</p> <p>Er is een gebrek aan een duidelijk kwaliteits- of duurzaamheidslabel voor Vlaamse vis</p> <p>De bevoegdheidsverdelingen tussen federale, regionale en lokale overheden maakt de detectie en uitwerking van synergiën complex</p> <p>Aanvragen van activiteiten binnen het MRP is te omslachtig en te kostelijk voor kleine en individuele spelers</p> <p>Het uitbouwen van de korte keten is moeilijk door de veilplicht</p>
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>Het openstellen van de visserij en gerelateerde activiteiten (bv. voor burgers en kinderen) kan een stimulans betekenen voor meer maatschappelijke gedragenheid en consumptie van lokale vissoorten</p> <p>Clustering van activiteiten rond de thuishavens zou de ketenwerking kunnen versterken (bv. Nieuwpoort als centrum voor garnaal, Oostende plaats van beleving door o.a. veiling en directe aanlanding vissersvaartuigen, ...)</p>	<p>Zeer kleine nationale vloot waardoor het gevaar bestaat dat randsectoren (bv. scheepsherstelling) verdwijnen (problematiek minimum vitalis)</p> <p>Afname van beschikbare ruimtes op zee door de uitbreiding van activiteiten die voornamelijk door grote en financieel krachtige consortia geleid worden</p> <p>Afname van beschikbare ruimte in kusthavens voor de lokale visserij door de toenemende ontplooiing van de blauwe economie (bv. toename ligplaatsen voor onderhoudsvaartuigen windmolenparken)</p>

<p>Streekproducten en producten uit de korte keten nemen toe in belang. De recente gezondheids crisis heeft dit aspect nogmaals onderstreept.</p> <p>De visserijsector is onlosmakelijk verbonden met het kusttoerisme door het aanbod van lokale voeding, daarnaast kan men door de verbreding van activiteiten bijkomende inkomsten uit toerisme verwerven.</p> <p>Kruisbevruchting met andere activiteiten en kennisgebieden binnen de blauwe economie mogelijk</p> <p>Dankzij recent onderzoek en aanpassingen op vlak van marien ruimtelijke planning zijn er perspectieven voor de ontwikkeling van een lokale maricultuur</p> <p>Samenwerking van de visserijsector met innovatieve economische ontwikkelingen op zee</p> <p>Vis is populair bij de consument en heeft een gezond imago dat ook lokaal uitgespeeld kan worden</p> <p>Nieuwe activiteiten binnen de mariene ruimte schept mogelijkheden voor nieuwe vormen van actief en passief toerisme (bv. bezichtigen van off-shore windmolens, eco-toerisme, etc.)</p> <p>Mede door de huidige gezondheids crisis is er een groeiende interesse voor buitenactiviteiten bij de doorsnee burger</p> <p>Lokale viswinkels als flexibele schakel om in te spelen op de gediversifieerde en discontinue aanvoer</p>	
---	--

2.1.3.2. SWOT-ANALYSE VAN DE RECREATIEVE VISSERIJ EN KLEINSCHALIGE KUSTVISSERIJ

Dit onderdeel omvat een analyse van de huidige recreatieve visserij en de mogelijkheden die het biedt tot omschakeling naar een commerciële kleinschalige kustvisserij. Gezien voorlopig het wettelijk kader ontbreekt voor omschakeling naar professionele activiteiten, worden via *Community Lead Local Development* (CLLD) de mogelijkheden voorzien om een eerste basis te leggen voor de omschakelingsfase. Bijgevolg is deze SWOT-analyse van belang om zowel de noden als het potentieel reeds in te kunnen schatten.

TABEL 2-9 SWOT-ANALYSE VAN DE RECREATIEVE VISSERIJ EN KLEINSCHALIGE KUSTVISSERIJ

STERKTES	ZWAKTES
<p>De recreatieve vloot is grotendeels bestaande uit passieve vistuigen (87% hengelaars) met weinig impact op het bodemleven, wat hen meer acceptabel maakt voor natuurverenigingen en meer kansen (ruimtelijke toegang) geeft binnen het kader van het huidig Marien Ruimtelijk Plan</p> <p>Doordat men grotendeels de passieve visserij uitoefent kan men bijdragen aan zowel selectievere visserij en voorzien in hoogkwalitatieve aanvoer</p> <p>Inventarisatie recreatieve visserij gestart sedert 2017 (ILVO, VLIZ)</p> <p>De recreatieve visserij is in regionale projecten betrokken (ILVO)</p> <p>Verbeterde communicatie tussen wetenschap, beleid en de recreatieve sector via online tools (zie www.recreatievezeevisserij.be)</p> <p>Socio-economisch waarde en kans tot banencreatie: relatief grote recreatieve vissersvloot (800-tal vaartuigen) in vergelijking met de commerciële vissersvloot (71 vaartuigen)</p>	<p>De recreatieve vloot is niet georganiseerd in een structureel samenwerkingsverband en kan dus niet met één stem spreken</p> <p>(On)veiligheid op zee door de kleine bootjes</p> <p>De doelsoort van onze recreatieve visserij zijn quotumsoorten waarvan het quotum onder druk staat zoals zeebaars en kabeljauw. Bij de professionele visserij zijn dit bijvangst.</p> <p>Lage traceerbaarheid van vangsten en verkopen. Geen logboeken en bij verkoop aan particulieren geen meldingsplicht van eerste verkoop.</p>

OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>Combinatie van lengte en vistuig zorgt ervoor dat het grotendeel onder de Europese definitie van "Kleinschalige Kustvisserij" zou thuishoren (= visserij door vissersvaartuigen met een lengte over alles van minder dan 12m die geen gebruik maken van gesleept vistuig)</p> <p>Mogelijkheden om de recreatieve visserij te laten professionaliseren door de ontwikkeling van een gepast kader en mits de gepaste voorwaarden</p> <p>Het nieuw marien ruimtelijk plan 2020-2026 zou kansen kunnen bieden om passieve kleinschalige kustvisserij te integreren en te combineren met andere economische activiteiten in het Belgische deel van de Noordzee.</p> <p>Het beoefenen van de commerciële handlijnvisserij door (een 40-tal) Belgische zeevissers onder NL is een teken van de bestaande interesse tot opschalen naar het commerciële niveau</p> <p>Betrokkenheid vanuit de sector met het monitoringsproject kan resulteren tot een verdergaande samenwerking op lange termijn</p> <p>Versterken van korte-keten en meerwaarde voor lokale streekproducten, binnen het wettelijke kader zodat de level playing field tussen alle spelers – industrieel en kleinschalig – gegarandeerd blijft.</p> <p>Wens van lokale bedrijven om 'najaarsharing' terug in eer te herstellen: 'een vis met een lokaal verhaal', een '0 km' product, duurzaam gevangen en met eerlijke en lokale producten verwerkt.</p> <p>Mogelijkheden om nevenactiviteiten uit te voeren (zoals toerisme)</p> <p>De kleinschalige kustvisserij kan worden betrokken bij het beheer van beschermde maritieme gebieden</p>	<p>De weersomstandigheden kunnen een significante invloed hebben op het uitoefenen van de activiteiten</p> <p>Streng gereguleerd in vergelijking met buurlanden (maximaal 20 kg zeebaars en kabeljauw)</p> <p>De beperkte Belgische kuststrook in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe mariene activiteiten voor de kust (kustbescherming, aquacultuurlocaties, etc.) kan het uitvoeren van activiteiten door recreatieve zeevissers bemoeilijken</p> <p>Huidig quotumbeheerssysteem is onvoldoende geschikt voor een professionele kleinschalige kustvisserij</p> <p>Het verwerven van de nodige licenties bij omschakeling naar een commerciële vloot ligt niet voor de hand</p> <p>De recreatieve visserij wordt door de commerciële vloot als concurrentie beschouwd</p> <p>Door het groot aantal vaartuigen zou de recreatieve vloot een significante negatieve impact op het mariene milieu kunnen hebben indien men de activiteiten zou intensiveren</p> <p>Bijkomende en ingewikkelde wettelijke vereisten voor een professionele kleinschalige kustvisserij verhindert mogelijk de omschakeling van hobby naar commercieel.</p> <p>Recreatieve vissers hebben geen ervaring met de aanlandingsverplichting en geen toegang tot quota</p> <p>Vrijwillige deelname aan logboeken creëert geen garanties voor dataverzameling op lange termijn</p> <p>Beperkte kennis over de impact van de activiteiten op het mariene milieu</p> <p>Opleidingen en het verkrijgen van vergunningen is een langdurig proces, dat mogelijk ontmoedigend werkt indien men wilt professionaliseren</p> <p>Onvoldoende inzicht in de sociale en economische (bredere) impact van de recreatieve visserij</p> <p>Visserij gericht op doelsoorten waar het quotum en bestand onder druk staat ligt gevoelig (bv. zeebaars en kabeljauw)</p>

2.1.4. Prioriteit 4: Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.

2.1.4.1. SWOT-ANALYSE VAN DE MARIENE KENNIS

Het betreft onder dit thema de verzameling, het beheer en het gebruik van gegevens ter verbetering van de kennis over de toestand van het mariene milieu. Dit kan o.a. ondersteuning zijn voor gegevensuitwisseling in het kader van EMODnet, de mariene ruimtelijke ordening, en het voldoen aan vereisten inzake monitoring en aanwijzing van gebieden en aan beheersvoorschriften voor het behoud van het vogelbestand en de instandhouding van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna.

TABEL 2-10 SWOT-ANALYSE VAN DE MARIENE KENNIS

STERKTES	ZWAKTES
<p>Aanwezigheid van sterk ontwikkelde kennis- en onderzoeksinstellingen (o.a. VLIZ en ILVO) in het kustgebied die zich ook internationaal kunnen manifesteren</p> <p>Huisvesting EMODnet-secretariaat en ondersteuning Centrale Portalsite bij VLIZ met financiële steun vanuit Vlaanderen</p> <p>Uitgebreide mariene dataverzameling via o.a. Meetnet Vlaamse banken, wat zorgt voor veilige scheepvaart en onderbouwing bij waterbouwkundige projecten, offshore-activiteiten, onderzoek en bescherming van het milieu.</p> <p>Deelname aan Internationale Hydrografische Organisatie (IHO), wat zorgt voor een optimale werking en samenwerking met hydrografische diensten van andere landen.</p> <p>Er is reeds sterke samenwerking tussen wetenschap (ILVO) en visserij in het kader van het Nationaal Data Gathering Program (NDGP).</p> <p>Er is bestaande interesse van zowel militaire en meteorologische instanties voor het verwerven van uitgebreide mariene data afkomstig van vissersschepen vanwege hun brede verspreiding en de mogelijkheden om bodemgegevens te verzamelen.</p>	<p>Beperkte kennis omtrent de impact op het ecosysteem van nieuwe ontwikkelingen in de Noordzee (bv. windmolenparken, ontginningen, etc.)</p> <p>Veel parate kennis bij vissers die niet of beperkt geregistreerd en publiek gedeeld wordt</p>
OPPORTUNITeiten	BEDREIGINGEN
<p>Meer kennis over het ecosysteem kan bijdragen aan het verbeteren van de visbestanden door het integreren van bio-economisch advies in het nationale visserijbeleid</p> <p>De ontwikkeling van mariene kennis kan naast het ecologische aspect ook bijdragen aan sociaal-economische vraagstukken</p> <p>De ontwikkeling van mariene kennis kan bijdragen tot meer gerichte beheersmaatregelen (mbt milieu en visserij) en de uitvoering van een sterker onderbouwd marien beleid</p> <p>De opbouw van mariene kennis kan leiden tot een sterkere positie voor de visserij- en aquacultuursector in de mariene ruimtelijke ordening dankzij wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>Brede verspreiding van de Vlaamse vissersvloot, zowel in Belgische als andere EU-wateren, zorgt voor ruime mogelijkheden op vlak van dataverzameling</p> <p>Door de typerende Belgische boomkorvisserij zijn er mogelijkheden om zowel data te verzamelen aan het wateroppervlak als op de zeebodem (bv. via sensoren aan visnetten).</p> <p>Het potentieel tot uitbreiding van offshore activiteiten in het BNZ, via het MRP, zorgt voor bijkomende structurele aanwezigheid op zee, wat kan bijdragen tot de bestaande mariene kennis en het potentieel tot samenwerkingsverbanden vergroot.</p> <p>Nieuwe digitale toepassingen en technieken (bv. camera's, loggers en beeldverwerking) om mariene kennis te verwerven zorgen voor een efficiëntere en kwalitatievere datacollectie die tegelijk de druk op wetenschappers kan verlagen (bv. minder noodzaak aan wetenschappelijke reizen aan boord van schepen)</p> <p>Mogelijkheden voor de uitbreiding van de datacollectie die zowel voor de ondersteuning van het visserijbeleid (stockbeheer), als voor KRMS en Natura2000 kunnen aangewend worden</p> <p>Vissers kunnen hun rol als "guardian of the sea" bestendigen en valoriseren dankzij de verzameling en deling van mariene data</p>	<p>Nieuwe uitdagingen met betrekking tot offshore infrastructuur, veilige scheepvaart, kustbescherming etc; door de klimaatverandering</p> <p>Gebrek aan bijkomende inzichten over de potentiële langetermijneffecten van bepaalde mariene activiteiten</p>

2.1.4.2. SWOT-ANALYSE VAN DE MARITIEME BEWAKING EN SAMENWERKING OP GEBIED VAN KUSTWACHTTAKEN

Het betreft onder dit thema de acties die bijdragen tot het verwezenlijken van de doelstellingen van de gemeenschappelijke gegevensuitwisselingsstructuur (CISE) en acties door nationale autoriteiten die bijdragen aan de Europese samenwerking inzake kustwachttaken.

TABEL 2-11 SWOT-ANALYSE VAN DE MARITIEME BEWAKING EN SAMENWERKING OP GEBIED VAN KUSTWACHTTAKEN

STERKTES	ZWAKTES
<p>Samenwerkingsverband tussen de verschillende bevoegde autoriteiten (op verschillende niveaus) binnen het secretariaat Kustwacht</p> <p>Samenwerkingsverband tussen de verschillende bevoegde autoriteiten op vlak van logistiek en gebruik van materialen (bv. inzet vliegtuigen voor controlecampagnes)</p> <p>Controleambtenaren van de dienstvisserij zorgen tevens voor de opleiding van andere controlekorpsen met betrekking tot IUU</p> <p>Centralisatie van verantwoordelijkheid over kustgebied en toegang tot havens binnen het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK)</p> <p>De scheepvaartpolitie heeft algemene bevoegdheid op zee en kan bijgevolg ook optreden in de materie zeevisserij</p> <p>Door de nauwe samenwerking van nationale autoriteiten binnen het ECGF, wordt de uitvoering van kustwachttaken op Europees niveau steeds sterker gestuurd.</p>	<p>Bijdrage vanuit visserijcontrole-cel beperkt tot kennisoverdracht gezien deze niet over eigen materiële middelen beschikt</p>
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<p>De toenemende digitalisering zorgt voor bijkomende mogelijkheden betreffende internationale samenwerking en kennisuitwisseling</p> <p>Belgisch voorzitterschap van het EU Coast Guard Functions Forum 2022 - 2023</p>	<p>Door de Brexit ligt het BNZ binnenkort aan een buitengrens van de EU en wordt ze geconfronteerd met een niet-EU-staat op zeer korte afstand. Bijgevolg valt de automatische bescherming van een aangrenzende EU-lidstaat weg.</p>

Betreffende maritieme bewaking en samenwerking op gebied van kustwachttaken zal België geen middelen vanuit EFMZV apart reserveren onder Prioriteit 4, gezien deze reeds vanuit de lidstaat zelf voorzien worden. Daar bovenop zijn er enerzijds mogelijk overkoepelende visserij-gerelateerde acties, vertrekkende vanuit het budget voor visserijcontrole en – handhaving (Prioriteit 1), dewelke bijdragen aan de algemene uitvoering van kustwachttaken en maritieme bewaking. Anderzijds kan de bijdrage aan het opbouwen van de mariene kennis, evenzeer spill-over effecten hebben naar de (internationale) uitvoering van de maritieme bewaking en kustwachttaken.

2.2. Inhoud van het EFMZV: prioriteiten en operationele doelstellingen

Het BP - EFMZV 2021-2027 bevat enerzijds een socio-economische analyse en anderzijds een hoofdstuk over de vier prioriteiten waarvan het programma wenst uit te gaan. De kennis van de juiste prioriteiten voor het visserijprogramma is belangrijk om die te kunnen kaderen binnen de doelstellingen van het GVB alsmede van de Green Deal en van de Biodiversiteitsstrategie. Bijkomend wordt hiermee bijgedragen aan de Europese beleidsdoelstelling om te komen tot een groener en koolstofarm Europa door het bevorderen van onder andere een eerlijke energietransitie, blauwe investeringen en aanpassingen aan klimaatverandering.

Hieronder volgen de voorgestelde prioriteiten die in het kader van het plan-MER zullen beoordeeld worden.

2.2.1. Prioriteit 1: Bevorderen van een duurzame visserij en van de instandhouding van de aquatische rijkdommen van de zee.

België zet in op de volgende operationele doelstellingen:

- 1. Bevorderen van economische, sociale en ecologische duurzame visserijactiviteiten.***
- 2. Verhoging van de energie-efficiëntie en verlaging van de CO₂-uitstoot door vervanging of vernieuwing van motoren van vissersvaartuigen.***
- 3. Bevorderen van efficiënte visserijcontrole en handhaving, alsook betrouwbare gegevens voor kennis-gebaseerde beslissing name.***
- 4. Bijdrage aan de bescherming en herstel van de aquatische biodiversiteit en ecosystemen.***

België zet niet in op de volgende operationele doelstellingen:

- Bevorderen van de aanpassing van de visserijcapaciteit aan de visserijmogelijkheden in het geval van permanente stillegging of bijdrage aan een eerlijke levensstandaard in het geval van tijdelijke stillegging.***
- Bevorderen van een gelijk speelveld voor visserij- en aquacultuurproducten van in de ultraperifere gebieden (België bezit geen ultraperifere gebieden).***

1. In de visserijsector is er een nauwe link tussen de ecologische en economische acties. Dit komt doordat enerzijds de bedrijfseconomie van de visserij afhankelijk is van een gezond marien milieu en anderzijds hebben bepaalde milieu-ongunstige elementen een impact op de operationele kosten (o.a. brandstofverbruik). België zal onderstaande actietypes inzetten om tot visserijactiviteiten te komen die bijdragen aan de economische, sociale en ecologische aspecten van duurzaamheid.
 - Investeringsaan boord ter verduurzaming van de visserijactiviteiten:
 - Economisch: Om resistenter te worden tegen economische schokken en in te kunnen spelen op wijzigende externe factoren, wordt ingezet op het versterken van de weerbaarheid en wendbaarheid van de visserijactiviteiten m.b.v. onderstaande acties:
 - Kwaliteitsverhoging van aquatische producten kan bijdragen aan een betere afzetprijs, het verruimen van de afzetmarkt en het verhogen van de voedselveiligheid;
 - Diversificatie van activiteiten om de bron van bedrijfsinkomsten te kunnen verbreden;
 - Adaptatie aan de klimaatverandering om in te spelen op de uitdagingen en opportuniteiten veroorzaakt door klimaatverandering.
 - Ecologisch: Inzetten op het reduceren van de impact van de visserijactiviteiten op het marien milieu, het verbeteren van de status van de visbestanden en de uitvoering van de aanlandingsverplichting.
 - Verhogen van de energie-efficiëntie voor een lager energie verbruik;

- Bevordering van de selectiviteit en uitvoering van de aanlandingsverplichting voor een selectievere visvangst, het verhogen van de overlevingskansen en het vermijden van beschermde en bedreigde soorten;
 - Aanpassing van materialen om de impact op het mariene ecosysteem te verlagen;
 - Investerings aan boord ter bevordering van de sociale duurzaamheid zijn noodzakelijk om de instroom en tewerkstelling binnen de visserijsector te garanderen, en tevens mogelijkheden te creëren om te voldoen aan de hedendaagse realiteit en verwachtingen van zowel jongeren, vrouwen en mannen. Hiermee wordt ingezet op het bevorderen van de sociaaleconomische aspecten binnen de visserijsector.
 - Bevorderen van dierenwelzijn tijdens het vangstproces en de verwerking aan boord van het schip;
 - Bevorderen van de veiligheid, gezondheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden aan boord;
 - Opstarten van jonge reders om bij te dragen aan de instandhouding van de minimale leefbaarheid van de volledige keten. Om jongeren aan te moedigen in hun ondernemerschap wordt beperkte financiële steun voorzien bij de eerste aanschaf van een vissersschip, binnen de Europese voorwaarden. Ook hiermee wordt ingezet op het bevorderen van de sociaaleconomische aspecten binnen de visserijsector, alsmede het economisch levensvatbaar houden van de visserij gerelateerde activiteiten aan land;
 - Duurzame investeringen in vissershavens en afslagen zodat deze de nodige omkadering en infrastructuur kunnen voorzien om visserijproducten op een efficiënte, veilige, kwalitatieve alsook duurzame wijze tot bij de consument kunnen brengen. Hierbij wordt ingezet op:
 - Bevorderen van de energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energie;
 - Verminderen van de milieu-impact door investeringen die het waterverbruik verminderen of de kwaliteit van afvalwater verhogen en investeringen die milieuvervuiling vermijden;
 - Bevorderen van de productkwaliteit en voedselveiligheid;
 - Bevorderen van de veiligheid, gezondheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden;
 - Investerings in vissershaven en afslagen ter uitvoering van de aanlandingsverplichting;
 - Bevorderen van kennis en samenwerking in de visserijsector. De training van vissers en reders bevordert hun kennis en vaardigheden. Netwerking en samenwerkingsplatformen versterken de kennisdeling tussen vissers en de gerelateerde stakeholders;
 - Onderzoek en innovatie in de visserijsector m.b.v. studies, onderzoek en pilootprojecten.
2. Om aan te sluiten bij de algemene doelstellingen om de visserijpraktijken te verduurzamen en de CO₂-uitstoot van visserijpraktijken te verlagen, mede onderbouwd door de economische voordelen van brandstofbesparing, is motorvervanging en vernieuwing een belangrijk element waar op zal worden ingezet. Motorvernieuwing omvat projecten, uitgevoerd op vissersvaartuigen, die gericht zijn op hogere energie-

efficiëntie en een daling van de CO₂-uitstoot door middel van de vernieuwing of vervanging van de hoofd- en/of hulpmotor. Deze motorische aanpassingen zullen een belangrijke bijdrage leveren in de transitie naar een duurzame lokale voedselvoorziening.

3. Om deze operationele doelstelling te bereiken, zal België gebruik maken van twee soorten acties:
 - Controle en handhaving: Deze actie kan opgesplitst worden in controle- en handhavingsacties met betrekking tot de controle-agentschappen en controle- en handhavingsmiddelen op het niveau van de private sector. Betreffende de private sector gaat het specifiek over de installatie van middelen (hard- en software) voor gegevensregistratie, gegevensuitwisseling en het naleven van de minimaal verplichte eisen op vlak van traceerbaarheid, alsook de uitvoering van ondersteunende activiteiten in partnerschap met de bevoegde controle-agentschappen. Betreffende acties ondernomen door het nationaal visserijcontrole-agentschap, kunnen deze tevens bijdragen aan de maritieme bewaking en samenwerking inzake kustwachttaken;
 - Verzameling, beheer en verwerking van gegevens in het kader van de nationale werkprogramma's: Concrete acties die hiervoor in aanmerking komen zullen afhankelijk zijn van de uitvoeringshandelingen die de Commissie zal opstellen met voorschriften inzake procedures, het format en de tijdschema's voor indiening van de nationale werkprogramma's;
4. De bevordering van de bescherming en het herstel van de aquatische biodiversiteit en ecosystemen draagt bij aan deze doelstelling. De verzameling en verwerking van marien afval is één concrete manier. Een tweede manier zijn acties met betrekking tot de bescherming en het herstel van het marien milieu en de biodiversiteit. Hierbij gaat specifieke aandacht naar de Marien Beschermd Gebieden (*Marine Protected Areas*; MPA's) en Natura2000-zones. De Goede Milieu Toestand (GMT) en een schoon, gezond en productief marien ecosysteem is het streefdoel.

2.2.2. Prioriteit 2: Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten en verwerking en het afzetten van visserij- en aquacultuurproducten.

Vlaanderen zet in op de volgende operationele doelstellingen:

1. ***Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten.***
2. ***Bevorderen van de promotie, kwaliteit en toegevoegde waarde van visserij- en aquacultuurproducten, alsmede de verwerking van deze producten.***

1. Zes actietypes zullen bijdragen aan deze operationele doelstelling:
 - Investerings in duurzame aquacultuur: Gelet op de wensen om een commerciële duurzame aquacultuursector op land en op zee te ontwikkelen, en bijgevolg bij te dragen aan de lokale voedselvoorziening van aquatische organismen, worden productieve investeringen ondersteund. Des te meer is deze steun noodzakelijk, gelet op de internationaal erg concurrentiële economische context waarbinnen men moet opereren en de moeilijke toegang tot voldoende risicokrediet door KMO's. Onderstaande acties komen in aanmerking voor financiële steun voor het verduurzamen, opstarten en uitbreiden van aquacultuurbedrijven:

- Productieve investeringen die voldoen aan het principe van geïntegreerde en duurzame aquacultuur en zorgen voor een verhoging van de aquacultuurproductie of de kwaliteit of waarde van geproduceerde aquacultuurproducten, mede door het stimuleren van on-site verwerking. Ook het verbreden van de activiteiten (bv. recreatie, toerisme, educatie, ecosysteemdiensten en korte ketenverkoop) komt in aanmerking als dit bijdraagt tot de rendabiliteit van het bedrijfsmodel en beperkt blijft tot nevenactiviteit.
 - Investerings die bijdragen aan de ecologische duurzaamheid van aquacultuuractiviteiten (klimaatmitigatie) of inspelen op klimaatadaptatie;
 - Investerings die dierenwelzijn bevorderen;
 - Investerings gericht op het verbeteren van de gezondheid, veiligheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden in aquacultuurbedrijven;
 - Duurzame investeringen in havens ten behoeve van de aquacultuursector om een ontluikende maricultuursector op zee ten volle te kunnen ondersteunen via:
 - Bevorderen van de energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energie;
 - Verminderen van de milieu-impact (o.a. investeringen die de milieu- en watervervuiling op preventieve wijze vermijden);
 - Bevorderen van de productkwaliteit en voedselveiligheid;
 - Bevorderen van de veiligheid, gezondheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden;
 - Economische haalbaarheidsstudies in de aquacultuursector om tot een sterk businessplan en economische onderbouwing te komen om op voort te bouwen vooraleer men investeringen aan gaat, aangezien aquacultuur specifiek getekend is door sterke internationale concurrentie en lage marges;
 - Toegepast onderzoek en innovatie in de aquacultuursector omwille van de verdere verduurzaming en de nood aan praktijkgerichte innovaties om enerzijds concurrentieel te blijven en anderzijds om zich verder te kunnen ontplooiën;
 - Bevorderen van onderzoek naar dierenwelzijn in de aquacultuursector door steun te bieden voor de uitvoering van onderzoek ter bestrijding en voorkomen van ziektes, de ontwikkeling van algemene en soorten specifieke sectorguides en de ontwikkeling van toepassingen om de antibiotica-afhankelijkheid te reduceren;
 - Bevorderen van kennis en samenwerking in de aquacultuursector;
2. Ook aan deze operationele doelstelling zullen zes actietypes bijdragen:
- Productie- en marketingplannen (PMP) worden opgemaakt door de producentenorganisaties in de visserij- en aquacultuursector in overeenstemming met de overige schakels in de keten om zo de productie maximaal af te stemmen op de vraag en de ecologisch verantwoorde vangstmogelijkheden;
 - Publieke promotiecampagnes spelen een belangrijke rol in het objectief sturen van de consumentenvraag richting duurzame en lokale voedingsproducten via bewustmakingscampagnes en promotie gericht op het brede publiek;
 - Bevorderen van consumenteninformatie door certificering en etikettering via de ontwikkeling en de implementatie van certificaten en kwaliteitskeurmerken en via het bevorderen van de traceerbaarheid van aquatische voedingsproducten. Certificering en etikettering van consumptiegoederen zijn immers effectieve methodes om

bepaalde productinformatie op transparante wijze rechtstreeks tot bij de (eind)consument te krijgen;

- Bevorderen van investeringen in kwalitatieve en duurzame verwerking van lokale aquatische producten. Dit actietype bestaat uit een economische, ecologische en sociale component:
 - Economisch: Productieve investeringen voor de verwerking en kwaliteitsverhoging van lokaal aangevoerde en gekweekte aquatische producten om de link met de lokale primaire sector te versterken en de kwaliteit te verhogen;
 - Ecologisch: Het streefdoel is een alomvattende benadering van de voedselvoorzieningsketen om tot een duurzaam geproduceerd en verwerkt eindproduct te komen. Energie en water zijn belangrijke kosten waardoor ecologische meerwaarde meteen ook tot economische bedrijfswinsten kan leiden. Concreet worden acties gebruikt die inzetten op energie-efficiëntie, de preventie van milieuvervuiling/verontreiniging en waterverbruik- en kwaliteit;
 - Sociaal: Investerings gericht op het verbeteren van de gezondheid, veiligheid, hygiëne en arbeidsomstandigheden;
- Bevorderen van kennis en vaardigheden voor de verwerking van lokale aquatische producten door training en kennisopbouw voor de verwerking van vis. Deze actie is een tegemoetkoming naar de verwerkende industrie waar een nijpend tekort is aan bekwame medewerkers (fileerders);
- Onderzoek en innovatie naar de duurzame verwerking van lokale aquatische producten met als doel om ofwel het verwerkingsproces ecologisch te verduurzamen of om innovatieve toepassingen te creëren voor de verwerking van lokale aquatische producten.

2.2.3. Prioriteit 3: Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen in kustgebieden en het binnenland.

Vlaanderen zet in op de volgende prioritaire doelstellingen:

1. ***Steun onder dit hoofdstuk zal maatregelen omvatten die bijdragen aan de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen in kustgebieden en het binnenland.***

1. Vlaanderen voorziet reeds uitgebreide steun aan de ontwikkeling van de blauwe economie. Het is belangrijk om ook de lokale kust-gebonden visserij- (en potentieel aquacultuur-) gemeenschap hierin te betrekken. Hiervoor wordt het actietype 'Kust-gebonden vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (CLLD) ingeschakeld m.b.v. de voorbereidende acties voor de opbouw van CLLD, het beheer van de CLLD en de uitvoering van acties onder CLLD. De ontwikkeling van CLLD moet altijd in overeenstemming zijn met de algemene Belgische programmadoelstellingen om te streven naar verduurzaming, wendbaarheid en weerbaarheid, alsook sterkere lokale partnerschappen ten dienste van een hechte en kwalitatieve lokale aquatische waardeketen.

De concrete acties die voor steun in aanmerking komen onder dit actietype zijn:

- Voorbereidende acties voor de opbouw van CLLD: waaronder de ontwikkeling en implementatie van een lokale strategie voor CLLD
- Het beheer van CLLD: dit beheer zal moeten worden uitgevoerd binnen de structuur van de (Europees bepaalde) Fisheries Local Action Groups (FLAGs) en in partnerschap met de meest relevante lokale actoren die nauw betrokken zijn bij de visserij. Daarbij kan gedacht worden aan lokale besturen, publieke autoriteiten, industrie, wetenschap, maatschappelijke verenigingen, etc.
- De uitvoering van acties onder CLLD: het betreft acties die breder gaan dan de traditionele visserij- en aquacultuuractiviteiten en zich richten op onder andere (eco-)toerisme en cultuur, korte keten en diversificatie van het aanbod, ecologische initiatieven, informatieve campagnes en andere ondersteunende initiatieven die bijdragen tot het creëren van een band met de burger. Daarbovenop moet er ook aandacht zijn voor de potentiële ontwikkeling van een professioneel kleinschalig kustvisserijsegment.

2.2.4. Prioriteit 4: Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.

Vlaanderen zet in op de volgende operationele doelstellingen:

1. ***Steun onder dit hoofdstuk zal maatregelen omvatten die bijdragen aan de internationale oceaangovernance en duurzaam zee- en oceaانبewer door het bevorderen van mariene kennis, maritieme bewaking en/of kustwachttaken.***

1. Gelet op de aanwezige sterke internationale en nationale samenwerkingsverbanden binnen België op vlak van maritieme bewaking en kustwacht, zal binnen deze prioriteit voornamelijk ingezet worden op de openstaande kansen voor het uitbouwen van de mariene kennis via de professionele zeevisserij. Het actietype wil de mariene kennis voor beheer en monitoring bevorderen, met name inzake duurzaam zee- en oceaangovernance, milieubeheer en marien ruimtelijke planning, en zet hierbij in op onderzoek en innovatie voor de verzameling en verwerking van mariene data en investeringen in vissersvaartuigen voor de uitbouw van mariene kennis. Dit actietype zet dus in op de concretisering van de rol van vissersvaartuigen als 'guardian of the sea'. Bij de opzet van een degelijk systeem van data-verzameling en uitwisseling kan deze rol ook bijdragen aan een diversificatie van inkomsten voor de huidige vissersvloot.

3. JURIDISCH – BELEIDSMATIG KADER

In de milieubeoordeling wordt de Europese, Vlaamse en federale wetgeving opgelijst die relevant is voor het BP Visserij en wordt getoetst of de voorgestelde maatregelen en hun gevolgen passen binnen deze wetgeving en het daaruit voortvloeiende beleid.

Onderstaande tabel geeft een (niet-beperkende) opsomming van de relevante wetgeving, eerst op Europees of internationaal en dan op Vlaams en federaal niveau. Vervolgens worden ook de relevante beleidsmatige randvoorwaarden opgelijst.

TABEL 3-1 JURIDISCH BEOORDELINGSKADER

JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN	Relevantie	
EUROPEES/INTERNATIONAAL		
Kaderrichtlijn Water	De Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) is van kracht sinds 22/12/2002. Ze vormt het raamwerk voor het integraal waterbeleid van de Europese Unie en haar lidstaten. In Vlaanderen gebeurt de omzetting van deze richtlijn via het Decreet Integraal Waterbeleid.	Scheepvaart en aquacultuur kunnen invloed hebben op de waterkwaliteit (inclusief drinkwater) en op de in deze richtlijn voorgeschreven "goede watertoestand" en "goede ecologische toestand".
Europese kaderrichtlijn luchtkwaliteit	Deze Europese Kaderrichtlijn Lucht (2008/50/EG) vormt samen met een aantal dochterrichtlijnen de basis voor het luchtbeleid in Europa (luchtkwaliteit, beoordelingscriteria, ...). In de kaderrichtlijn worden o.a. de verontreinigende stoffen omschreven waarvoor in de 'dochterrichtlijnen' grenswaarden of richtwaarden moeten worden vastgelegd.	Emissies van schepen kunnen invloed hebben op de luchtkwaliteit en zijn onderworpen aan de normen en beoordelingscriteria van deze richtlijn.
Vogelrichtlijn	Richtlijn 2009/147/EG beoogt de instandhouding van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten en hun leefgebieden.	Scheepvaart en visvangst met impact op mariene SBZ's en aquacultuur in SBZ's zijn onderworpen aan deze richtlijn.
Habitatrichtlijn	Richtlijn 92/43/EEG heeft de instandhouding van de biologische diversiteit binnen de EU tot doel.	Scheepvaart en visvangst met impact op mariene SBZ's en aquacultuur in SBZ's zijn onderworpen aan deze richtlijn.
Conventie van Ramsar	De Ramsar-conventie (www.ramsar.org) is een internationale overeenkomst inzake watergebieden (draslanden) die van internationale betekenis zijn, in het bijzonder als leefgebied voor watervogels (Engelse titel 'Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat').	Scheepvaart in mariene Ramsargebieden (in dit geval de Vlaamse Banken) en aquacultuur in Ramsargebieden kunnen invloed hebben op de avifauna, waardoor rekening gehouden moet worden met deze conventie.
OSPAR	Het OSPAR-verdrag of "Verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan" heeft als doel door internationale samenwerking het maritieme milieu in de Noordoostelijke Atlantische Oceaan (incl. de Noordzee) te beschermen.	Scheepvaart (met als mogelijke gevolgen lozingen en afval) en visvangst (bijvangst, omwoelen van bodem) kunnen invloed hebben op het mariene milieu en het mariene ecosysteem, waardoor rekening gehouden moet worden met dit verdrag.
Kaderrichtlijn Mariene Strategie	Richtlijn 2008/56/EG voorziet in een kader en gemeenschappelijke doelstellingen ter bescherming en behoud van het mariene milieu. Om deze gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken, zullen de lidstaten de problemen in de mariene gebieden die tot hun grondgebied behoren, moeten evalueren. Verder zullen ze voor iedere regio samenhangende beheersplannen moeten opstellen en ten uitvoer leggen, en vervolgens toezien op de naleving ervan.	Scheepvaart en visvangst kunnen invloed hebben op de in deze richtlijn voorgeschreven "goede (mariene) milieutoestand", het behoud van de biologische diversiteit en gezonde visbestanden. Ook afvalproblematiek, verontreiniging en geluidshinder worden behandeld in deze richtlijn.
EU biodiversiteitsstrategie voor 2020 [COM (2011) 244]	De EU-2020 biodiversiteitsstrategie heeft als doel het biodiversiteitsverlies en de achteruitgang van ecosysteemdiensten in de EU uiterlijk in 2020 tot staan te brengen en zo veel mogelijk ongedaan te maken, en tevens de bijdrage van de Europese Unie tot het verhoeden van het wereldwijde biodiversiteitsverlies op te voeren.	Duurzaamheid van de visserij is van belang in het kader van de EU-2020 strategie.

JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN		Relevantie
EU Geïntegreerd Maritiem Beleid	Voor het behoud van de mariene hulpbronnen wil de Europese Commissie de invoering van een horizontaal en sectoroverschrijdend geïntegreerd marien beleid gaan invoeren waarin alle aspecten van onze relatie tot zeeën en oceanen tot hun recht komen. Het door de Commissie voorgestelde bestuurskader en de bijbehorende doelstellingen en instrumenten worden in deze mededeling uitgewerkt, die zijn basis vindt in de strategieën van Lissabon en Göteborg.	Het EU-beleid is op vele vlakken relevant voor de visserij: het behoud van de mariene hulpbronnen vereist duurzaamheid van de menselijke activiteiten in het mariene milieu, bescherming van de mariene soortendiversiteit, maatregelen tegen destructieve visserijpraktijken, duurzame economische groei en werkgelegenheid, inspanningen tegen luchtvervuiling, inspanningen om uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en inzichtelijke ruimtelijke ordening op zee, bv. bij de inplanting van windmolenparken De duurzame ontwikkeling en inplanting van aquacultuurinrichtingen op zee en in de kustzone komen eveneens aan bod
ASCOBANS en Verdrag van Bonn	Het Verdrag van Bonn (1979) inzake bescherming van trekkende wilde diersoorten en de verwante ASCOBANS-overeenkomst (1992) ter bescherming van kleine walvisachtigen in de Noordzee en de Oostzee.	Scheepvaart en visvangst kunnen invloed hebben op kleine walvisachtigen door verontreiniging, bijvangst en geluidshinder (Resolution on underwater noise, 6th meeting of the parties to Ascobans, Sep 2009).
Schelde/Maas	Deze verdragen stellen de coördinatieverplichtingen in werking die op het niveau van stroomgebiedsdistrict zijn voorzien door artikel 13 van de Kaderrichtlijn Water van de Europese Unie (2000/60/EG).	Scheepvaart en aquacultuur op Schelde en Maas zijn onderworpen aan deze verdragen, die verontreiniging willen tegengaan en de kwaliteit van het ecosysteem willen waarborgen.
EU Strategie Duurzame Toekomst voor de Aquacultuur [COM (2009) 162, COM (2013) 229	Met deze strategie streeft de EU naar een aquacultuursector met meer concurrentiekracht, duurzaamheid en zelfbestuur. Verder legt Europa eveneens voorschriften op voor een aquacultuurvriendelijk milieu teneinde de gezondheid van de aquatische dieren en de veiligheid en kwaliteit van de aquacultuurproducten te garanderen.	Volgens deze EU-strategie moet aquacultuur gericht zijn op duurzaamheid, het beschermen van schelpdierwateren, het garanderen van de gezondheid van de gekweekte aquatische dieren, het verhogen van het concurrentievermogen van de sector, het garanderen van kwaliteit voor de consument en het verbeteren van ruimtelijke ordening in kust- en stroomgebieden.
Wet betreffende het gebruik van uitheemse en plaatselijk niet-voorkomende soorten	Verordening EC 708/2007 biedt een wettelijk kader voor aquacultuurpraktijken om het aquatisch milieu te beschermen tegen de risico's van het gebruik van uitheemse soorten en soorten die lokaal niet voorkomen.	Deze verordening is van belang bij aquacultuur om de impact van introducties op lokale ecosystemen te beperken
Richtlijn Geschikt Water voor Schelpdieren	Richtlijn 2006/113/EC schrijft maatregelen voor om bepaalde schelpdiersoorten te beschermen tegen de schadelijke effecten van het lozen van afvalstoffen in zee.	Deze richtlijn is relevant voor scheepvaart en maricultuur omdat ze voorschriften bevat om verontreiniging tegen te gaan en de kwaliteit van schelpdieren voor consumptie te waarborgen.
EU Plastic Strategie	De EU Plastic Strategie omvat maatregelenprogramma's voor zwerfvuil op zee	De EU-richtlijn richt zich op plastic voor eenmalig gebruik en vistuig. Momenteel bespreken de lidstaten of de nieuwe voorschriften voor vistuig ook betrekking hebben op de recreatievisserij en de aquacultuur.
FEDERAAL		
Wet Marien Milieu	De wet van 20 januari 1999 tot bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België biedt de rechtsbasis om het Belgisch deel van de Noordzee te behoeden tegen zeegebonden verontreiniging en om aan natuurbehoud, -herstel en -ontwikkeling te kunnen doen.	Met deze wet worden beschermde mariene gebieden aangewezen en wordt verontreiniging tegengegaan, waardoor ze relevant is voor de scheepvaart (scheepslozingen, afval), visserij en maricultuur op de Noordzee.

JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN		Relevantie
		Op grond van deze wet is een vergunning van de federale minister bevoegd voor de Noordzee noodzakelijk voor het kweken van vis of schaaldieren op zee..
KB Mariene Strategie	Koninklijk besluit van 23 juni 2010 betreffende de mariene strategie voor de Belgische zeegebieden	Zie Kaderrichtlijn Mariene Strategie
KB Soortenbescherming	Koninklijk besluit van 21 december 2001 (gewijzigd bij KB 21/02/14) betreffende de bescherming van de soorten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België: hier worden verschillende beschermingsmaatregelen voorgelegd voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de biodiversiteit en ter voorkoming van schade aan gewassen, visgronden en andere vormen van eigendom.	Regelt het gebruik van uitheemse en plaatselijk niet-voorkomende soorten in aquacultuur
KB Marien beschermde gebieden	Het KB van 27 oktober 2016 tot aanduiding en beheer van de mariene beschermde gebieden regelt de aanwijzing van nieuwe Natura2000-gebieden, de aannahme van instandhoudingsdoelstellingen (IHD), instandhoudingsmaatregelen en beheerplannen, de procedure voor de passende beoordeling (PB) die uitgevoerd moet worden voor projecten en plannen die mogelijks een significante impact kunnen hebben op een Natura2000-gebied en de monitoring.	Aquacultuurprojecten in Marien Beschermde Gebieden dienen te voldoen aan de procedures vastgelegd in deze wet.
KB Marien Ruimtelijk Plan	Koninklijk besluit van 22 mei 2019	Zie Marien Ruimtelijk Plan (hierna)
VLAAMS		
Gewestelijke reglementen inzake milieuvergunning: VLAREMI I & II	Vlarem I is een uitvoeringsbesluit van het milieuvergunningsdecreet. Hierin worden de procedures voor de meldingen en milieuvergunningsaanvragen vastgelegd. Vlarem II is een uitvoeringsbesluit van het milieuvergunningsdecreet. Hierin worden de algemene en sectorale voorwaarden beschreven waaraan vergunningsplichtige activiteiten moeten voldoen. Daarnaast bevat dit besluit ook de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater, grondwater, lucht, geluid, bodem.	Deze besluiten zijn relevant voor visserij en aquacultuur. Ze leggen milieukwaliteitsnormen vast voor verontreiniging, bodem en geluidshinder.
Decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (27/10/2006) en VLAREBO	Het decreet vormt een wettelijk kader voor bodemsanering en bodembescherming in het Vlaamse gewest. Vlarebo is het uitvoeringsbesluit van het Vlaams Reglement rond bodemsanering en bodembescherming. Hierbij komt o.a. de waterbodem aan bod.	Dit is relevant voor boomkorvisserij en bodemvistechnieken. Deze technieken verstoren de zeebodem en veroorzaken o.a. een verstoring van het sedimentsubstraat en het vernietigen van grote fysische kenmerken en structuren
Decreet natuurbehoud en natuurlijk milieu	Het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu is gericht op de bescherming, de ontwikkeling, het beheer en het herstel van de natuur en de natuurlijke milieus, op de handhaving of het herstel van de daartoe vereiste milieukwaliteit en op het scheppen van een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak daarvoor. Het natuurdecreet legt met andere woorden de fundamenten voor het natuurbeleid in Vlaanderen. Iedereen die handelingen verricht of hiertoe de opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, is verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevergd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of indien dit niet mogelijk is, te herstellen.	Dit is van toepassing op: <ul style="list-style-type: none"> biologische diversiteit : de variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van, onder andere, terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken; dit omvat mede de diversiteit binnen soorten, tussen soorten en van ecosystemen;

JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN		Relevantie
	<p>Een van de belangrijkste gebiedsgerichte maatregelen is de ontwikkeling van een netwerk van uiterst waardevolle en gevoelige natuurgebieden, met name het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON).</p> <p>In het VEN gelden een aantal algemene voorschriften. Het doel hiervan is minstens de bestaande natuurkwaliteiten van het gebied te behouden. Op termijn zullen, in samenspraak met de verschillende gebruikers en eigenaars, ook specifieke maatregelen worden afgesproken om de bijzondere natuurwaarden te beschermen en te ontwikkelen. Die afspraken worden vastgelegd in een natuurrichtplan.</p> <p>De vogel- en habitatrictlijngebieden (zie verder) zijn eveneens geïmplementeerd in het Natuurdecreet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • waterrijke gebieden: gebieden met moerassen, vennen, veen- of plasgebieden, natuurlijk of kunstmatig, blijvend of tijdelijk, met stilstaand of stromend water, zoet, brak of zout, met inbegrip van zeewater, waarvan de diepte bij eb niet meer is dan zes meter
<p>Gecodificeerde decreten betreffende het Integraal Waterbeleid (15/06/2018)</p>	<p>Dit is de gewestelijke vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water.</p> <p>De Vlaamse overheid streeft naar duurzame ontwikkeling van de watersystemen in Vlaanderen. Een van de elementen uit het decreet is de 'watertoets'. De watertoets houdt in dat bij de beslissing over een vergunning, plan of programma, rekening gehouden wordt met de mogelijke nadelige gevolgen ervan voor het watersysteem en voor de functies die het watersysteem vervult.</p>	<p>Zie Kaderrichtlijn Water. De watertoets is relevant voor de Vlaamse scheepvaart en aquacultuur.</p>
<p>Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets. (20 juli 2006)</p>	<p>Het besluit van de Vlaamse Regering legt de richtlijnen vast voor de vergunningsverleners. Daarmee beoogt de Vlaamse Regering een objectieve en uniforme toepassing door de vele beslissingsnemende overheden. Deze richtlijnen moeten vanaf 1 november 2006 toegepast worden op alle nieuwe vergunningen.</p> <p>De watertoets houdt in dat bij de beslissing over een vergunning, plan of programma, rekening gehouden wordt met de mogelijke nadelige gevolgen ervan voor het watersysteem en voor de functies die het watersysteem voor de mens vervult.</p>	<p>De watertoets is relevant voor de Vlaamse scheepvaart en aquacultuur</p>
<p>Decreet houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw (26/04/2019)</p>	<p>Wijzigen van het decreet van 25 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid</p> <p>Bekrachtiging van de bijdragen van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing</p>	<p>Dit is relevant voor de Vlaamse aquacultuur en visserij</p>
<p>Kwaliteitsdoelstellingen oppervlaktewater</p>	<p>Overeenkomstig de EG-richtlijnen werd hiervoor de volgende wetgeving ontwikkeld:</p> <p>de Wet van 24/05/83 betreffende de kwaliteitsobjectieven van oppervlaktewater met als uitvoeringsbesluiten het KB van 25/09/84 tot vaststelling van de normen die de kwaliteitsobjectieven bepalen van zoet water, bestemd voor de productie van drinkwater, het KB van 17/02/84 tot vaststelling van de algemene immissienormen voor zwembadwater, schelpdierwater en zoet water dat bescherming of verbetering behoeft om geschikt te zijn voor het leven van vissen.</p>	<p>De Vlaamse scheepvaart en aquacultuur moeten rekening houden met de in dit besluit bepaalde bestemmingen van oppervlaktewateren en met de milieukwaliteitsnormen voor verontreiniging</p>

JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN	Relevantie	
	<p>de Wet van 26/03/71 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging. De inhoud hiervan is opgenomen in VLAREM II voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen.</p> <p>VLAREM II houdende de algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, in uitvoering van het Decreet betreffende de milieuvergunning. Bijzondere milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren met verschillende bestemmingen werden hierin opgenomen.</p>	
<p>Ministerieel besluit houdende tijdelijke aanvullende maatregelen voor het jaar 2021 tot het behoud van de visbestanden in zee</p>	<p>Dit besluit heeft o.a. betrekking op de hoeveelheden van soorten die onder de aanlandingsplicht vallen en de gereguleerde vistuigen.</p>	<p>Dit besluit is relevant voor de Vlaamse visserij, scheepvaart en aquacultuur</p>
<p>Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer</p>	<p>Dit decreet regelt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De inventarisatie en registratie van inheemse soorten, Rode lijst soorten en invasieve soorten • Soortenbescherming en soortenbehoud • Soortenbeheer • De werking van opvangcentra voor wilde dieren • Het houden van beschermde soorten in gevangenschap • Toezichtsbepalingen 	<p>Dit is relevant voor de Vlaamse visserij</p>

TABEL 3-2 BELEIDSMATIG BEOORDELINGSKADER

BELEIDSMATIGE RANDVOORWAARDEN	
Vlaams Klimaatbeleidsplan (VKP) 2021-2030	Het Vlaams Klimaatbeleidsplan (VKP) bestaat enerzijds uit het Vlaams Mitigatieplan dat de uitstoot van broeikasgassen wil reduceren en anderzijds uit het Vlaams Adaptatieplan dat tot doel heeft een beeld te krijgen van hoe kwetsbaar Vlaanderen is voor klimaatverandering en vervolgens de weerbaarheid van Vlaanderen tegen klimaatverandering te verhogen en zich zo goed mogelijk aan te passen aan de te verwachten effecten.
Marien Ruimtelijk Plan (2020-2026)	In 2019 werd het nieuwe MRP 2020-2026 voor het BDNZ gepubliceerd. Hierin werden vijf zones afgebakend voor het uitvoeren van commerciële en industriële activiteiten, waaronder aquacultuur. In andere zones waar aquacultuur wordt toegelaten op het BDNZ, i.e. in de Oostelijke windconcessiezone en in de nieuwe domeinconcessies voor hernieuwbare energie, is dit enkel mogelijk onder voorwaarde dat de aquacultuur het eutrofiëeringsniveau binnen de zone dient te verminderen en dat waar nodig een controlezone kan afgebakend worden als referentie voor de situatie zonder aquacultuuractiviteiten.
Lange Termijn Visie Noordzee 2050	In 2017 werd de Langetermijnvisie Noordzee 2050 voorgesteld en in Bijlage 2 bij MRP 2020-2026. Hierin werden, op basis van de wetenschappelijke kennis en expertise in België, de belangrijkste principes uitgewerkt om te komen tot de grondregels van good governance voor het BDNZ, van vandaag tot 2050. Voor de ontwikkeling van activiteiten op het BDNZ worden drie kernprincipes of grondregels naar voren geschoven waaraan alle toekomstige activiteiten moeten worden getoetst. Deze kernprincipes kunnen als volgt gedefinieerd worden: <ul style="list-style-type: none"> •Natuurlijkheid is een basisrandvoorwaarde voor de ontwikkeling van het BDNZ binnen al haar dimensies. •Het BDNZ blijft ook in de toekomst belangrijke gebruiksfuncties aanbieden om maatschappelijk welzijn te ondersteunen. •In de toekomst is het principe van meervoudig ruimtegebruik de norm voor alle ruimtegebruik binnen het BDNZ.
Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen	De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs - Sustainable Development Goals) zijn door de Verenigde Naties vastgesteld als nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. De SDGs zullen van 2016 tot 2030 van kracht zijn. Er zijn 17 doelstellingen en 169 onderliggende targets om deze doelen te operationaliseren, waaronder SDG14 'Bescherming van zeeën en oceanen' en SDG15 'Herstel ecosystemen en behoud biodiversiteit'.
Beleidsadviezen Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV)	Verschillende sectorale beleidsadviezen over relevante thema's zoals klimaat, biodiversiteit, etc.
Stroomgebied-beheerplannen en bekkenbeheerplannen	Bekkenbeheerplannen brengen alle aspecten en kenmerken van de betreffende bekkens samen en beschrijven de knelpunten en kansen die er zich voordoen. Het jaarlijkse bekkenvoortgangsrapport rapporteert over de voortgang van het bekkenbeheerplan. Ook de waterkwaliteit van de rivieren maakt deel uit van deze plannen.
Vlaamse Klimaatstrategie 2050	De Vlaamse Regering keurde op 20/12/2019 de Vlaamse klimaatstrategie 2050 goed. Vlaanderen erkent en onderschrijft de noodzaak om de globale temperatuurstijging te beperken tot ver onder 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau, en om inspanningen te doen om de stijging te beperken tot 1,5°C t.o.v. het pre-industriële niveau. Daarbij streeft Vlaanderen ernaar om de broeikasgasemissies van de sectoren die niet gedekt zijn door het EU ETS (zogenaamde niet-ETS sectoren) te reduceren met 85% tegen 2050 (t.o.v. 2005) met de ambitie om te evolueren naar volledige klimaatneutraliteit. Voor de ETS sectoren schrijft Vlaanderen zich in binnen de context die Europa bepaalt voor deze sectoren met een steeds krappere emissieruimte onder het EU ETS en zetten we in op de ondersteuning van de bedrijven naar een verregaande omschakeling naar klimaatvriendelijke productiesystemen. <p>Hierbij zijn toekomstbeelden beschreven voor zes sectoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Productie van elektriciteit en warmte 2. Industrie (inclusief indicatieve bijdrage voor wat betreft de niet-ETS industrie) 3. Transport 4. Gebouwen 5. Landbouw en agrovoedingsketen (incl. visserij en aquaculturen) 6. Bodems, bossen en biomassa.

4. ALTERNATIEVEN EN ONTWIKKELINGSSCENARIO'S

Het bepalen van alternatieven is een onderdeel van de het plan-MER. Het overwegen van alternatieve manieren om een plan of programma te realiseren kan vaak resulteren in een beperking van de negatieve impact op het milieu.

Het is echter zo dat het voorstel van Verordening Comm (2018) 390 het kader vormt waarbinnen het EFVMZ de prioritaire zwaartepunten beschrijft. Hierdoor wordt het formuleren van alternatieven redelijk beperkt. Dit brengt met zich mee dat bij het overwegen van alternatieve maatregelen, het BP geen prioriteiten in overweging kan nemen die niet voldoen aan de EU financieringscriteria. Het is evenmin toegestaan om binnen het BP overlappende financiering te hebben met andere EU programma's noch met parallel lopende nationale programma's.

Bij het opstellen van de details en de kenmerken van de maatregelen van het BP werden significante pogingen ondernomen om te verzekeren dat, waar mogelijk, de milieuoverwegingen op de besluitvorming invloed hadden.

Het plan-MER zal het nulalternatief bespreken, d.w.z. de toestand die zich zou voordoen indien de maatregelen van het BP niet worden uitgevoerd. Niet alleen de te verwachten milieueffecten zijn daarbij van belang, maar ook de conformiteit met de juridische en beleidsmatige context en de mogelijke impact op vogel- en habitatrictlijngebieden.

De effecten van het programma op het milieu moeten beoordeeld worden in het licht van de omgevingssituatie op het moment dat de effecten zich voordoen. Dit is niet noodzakelijk dezelfde situatie als de huidige situatie, vermits tussentijds autonome en beleidsgestuurde ontwikkeling een rol kan spelen. We zullen dus een analyse maken van de waarschijnlijke evoluties in de periode 2021 – 2027 die een invloed kunnen hebben op de interpretatie van de resultaten van de milieubeoordeling. Het gaat hier niet alleen om de evolutie van de fysische en biologische omgevingsfactoren (waarvan de evolutie binnen het genoemde tijdsbestek naar verwachting klein zal zijn, zodat de bestaande toestand hiervoor een voldoende precieze benadering vormt) maar ook en met name om (voorzienbare) evoluties in beleid en regelgeving. Gezien de implementatie van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie en de beheersplannen voor de mariene Natura2000-gebieden (vogel- en habitatrictlijn) en de daaraan gekoppelde maatregelen, is het meenemen van evoluties in beleid en regelgeving even belangrijk als het inschatten van autonome ontwikkeling (inclusief menselijk handelen).

Ook de uitvoering van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) 2020-2026 heeft een grote impact op de omgevingssituatie, aangezien hierbij o.a. de toegang tot bepaalde visserijgronden kan veranderen, het leefmilieu van commerciële vissoorten kan beïnvloed worden en de locaties voor aquacultuur worden bepaald. Op 20 maart 2020 is de nieuwe cyclus (2020 – 2026) van dit MRP in werking getreden. De visie voor dit nieuwe plan gaat uit van het maximale behoud van de huidige visgronden in functie van de leefbaarheid van de sector, alsmede het stimuleren van complementaire en duurzame vormen van visserij en geïntegreerde maricultuur. Desalniettemin zijn er bepaalde voorzieningen in het nieuwe MRP die een aanzienlijke impact op de toegang tot visgronden of op het gebruikte type vistuig zullen hebben. Enkele van de voornaamste bepalingen voor de commerciële visserij zijn:

- De instelling van drie zoekzones bodemintegriteit (waarvan twee binnen het habitatgebied Vlaamse banken en één erboven (noordelijk)) om gevoelige habitats de kans te geven tot herstel en voortbestaan.

- Er zijn bijkomende zones aangeduid voor hernieuwbare energie. In functie van de veiligheid wordt rond deze zones een veiligheidsperimeter van 500m ingesteld voor (vissers)vaartuigen. Om te streven naar meervoudig ruimtegebruik wordt echter wel onderzocht wat in deze zones de mogelijkheden voor passieve visserij en mariene aquacultuur kunnen zijn.
- Door de bijkomende kennisnood in het Belgische deel van de Noordzee (BNZ) wordt de voorziening van bebakening, radars en meetpalen uitgebreid, deze installaties hebben telkens een veiligheidszone van 75m voor meetpalen en 500m voor masten en radars.
- Een nieuwe voorziening in het MRP is de inrichting van vijf zones voor Commerciële en Industriële activiteiten (CIA-zones). De invulling van dergelijke zones kan van diverse aard zijn zoals aquacultuur, hernieuwbare energie, energieopslag, ontzilting, etc. De impact van deze zones op de zeevisserij is volledig afhankelijk van de specifieke invulling en mate waarin meervoudig ruimtegebruik mogelijk is.

5. WERKWIJZE VOOR DE MILIEUBEOORDELING

5.1. Inleiding

De basis voor de milieuevaluatie die zal worden uitgevoerd is in eerste instantie terug te vinden in de Europese Richtlijn 2001/42/EG betreffende de beoordeling van de effecten van bepaalde plannen en programma's op het milieu: de SEA Directive (*Strategic Environmental Assessment*) of in het Nederlands de SMB Richtlijn (Strategische Milieubeoordeling). In bijlage I van deze Richtlijn wordt vastgelegd welke informatie het milieurapport dient te bevatten. Deze bijlage I werd in de Vlaamse wetgeving en MER-praktijk verrijkt.

De SEA Directive heeft tot doel "voor een hoog niveau van milieubescherming te zorgen en bij te dragen tot de integratie van milieuoverwegingen in de voorbereiding en toepassing van plannen en programma's met het oog op het stimuleren van duurzame ontwikkeling". Een strategische milieubeoordeling is automatisch verplicht voor twee types van plannen en programma's:

1. Plannen/programma's die voorbereid worden voor landbouw, bosbouw, visserij, energie, industrie, transport, afvalbeheer, waterbeheer, telecommunicatie, toerisme, stedelijke en regionale planning of landgebruik, en die het kader bepalen voor toekomstige projecten opgesteld in bijlages I en II van Richtlijn 2011/92/EU (EIA = Europese MER-richtlijn);
2. Plannen/programma's die, gezien het vermoedelijk effect op bepaalde sites, een beoordeling vereisen volgens Artikels 6 en 7 van Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn). De meeste operationele programma's voor Europese fondsen, waaronder het EFMZV, vereisen een strategische milieubeoordeling.

Europese richtlijnen moeten worden omgezet naar lokale regelgeving in iedere lidstaat. De richtlijn 2001/42/EG werd voor de verschillende bevoegde instanties van het Belgisch Operationeel Programma als volgt omgezet:

- Voor de Vlaamse bevoegdheid: Vlaams decreet van 27 april 2007 (met uitvoeringsbesluit van 12 oktober 2007);
- Voor de Waalse bevoegdheid: *Décret relatif au Livre 1ier du Code de l'Environnement* (Decreet 31 mei 2007).
- Voor de federale bevoegdheid is de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's in verband met het milieu is niet van toepassing, gezien deze enkel van kracht is voor plannen en programma's opgesteld door een federale instantie.

De federale overheid is bevoegd voor het treffen van milieubeschermingsmaatregelen op zee. De bescherming van het mariene milieu omvat onder meer het toezicht op vervuiling op zee, het geïntegreerd kustzonebeheer, het instellen van beschermde gebieden in zee, het uitvoeren van herstelprogramma's, het beschermen van soorten en het vergunnen van geplande activiteiten op zee (zoals maricultuur).

Het Vlaams gewest is bevoegd voor de zeevisserij³. De dienst Zeevisserij is belast met het toezicht op de bescherming van de biologische rijkdommen van de zee. Ze definieert de quotamaatregelen, verleent visvergunningen en kan visserijgebieden sluiten wanneer nodig.

Het Waals gewest is bevoegd voor visserij op haar eigen grondgebied. Ook de lokale aquacultuur valt onder die bevoegdheid.

3

Bijzondere Wet van 13 juli 2001 (Wet Lambermont)

De strategische milieubeoordeling van het BP volgt de Vlaamse wetgeving. De kern van de milieubeoordeling bestaat uit het plan-MER. De eigenlijke beoordeling van de impact van de maatregelen op het milieu zal alle essentiële kenmerken bevatten zoals die in artikel 4.1.4, paragraaf 2 van het MER-Decreet van 18/12/2002 gedefinieerd werden:

- De systematische en wetenschappelijk verantwoorde analyse en evaluatie van de te verwachten of, in het geval van zware ongevallen, mogelijke gevolgen voor mens en milieu, van een voorgenomen actie en van de redelijkerwijze in beschouwing te nemen alternatieven voor de actie of onderdelen ervan, en de beschrijving en evaluatie van de mogelijke maatregelen om de gevolgen van de voorgenomen actie op een samenhangende wijze te vermijden, te beperken, te verhelpen of te compenseren;
- De kwaliteitsbeoordeling van de verzamelde informatie;
- De actieve openbaarheid van de rapportage en de besluitvorming over de voorgenomen actie.

Als dusdanig zal ervoor gezorgd worden dat milieuoverwegingen kunnen geïntegreerd worden in de besluitvorming omtrent het Programma. Zo kan er over gewaakt worden dat:

- Het (economisch beleids)programma ook bijdraagt tot een verbetering van het leefmilieu in de betreffende gebieden;
- Potentiële effecten van het programma vroegtijdig kunnen gedetecteerd worden, zodat er, waar mogelijk, ook tijdig maatregelen kunnen genomen worden;
- Er conformiteit is met de bestaande Vlaamse en Europese natuur- en milieuwetgeving en de bestaande milieunormen, beleidsdoelstellingen en andere randvoorwaarden.

Voor deze evaluatie zal de 'generieke' plan-MER-procedure gevolgd worden, in overeenstemming met het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM) van 5 april 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

5.2. Afbakening studiegebied en methodologie beschrijving referentiesituatie

Het gebied waarop het programma betrekking heeft, omvat in principe Vlaanderen, inbegrepen het Belgisch gedeelte van de Noordzee. Het spreekt voor zich dat het niet veel zin heeft hier een uitgebreide en gedetailleerde beschrijving van de milieukekenmerken van dit uitgebreide studiegebied te voorzien, temeer daar de impacten van het programma voor een deel niet ruimtelijk toewijsbaar zullen zijn. We zullen de focus leggen op de meest relevante milieuparameters en de wijze waarop ze ruimtelijk gediversifieerd zijn binnen het studiegebied.

Als referentietoestand wordt de huidige situatie gehanteerd. We gaan er van uit dat deze een voldoende nauwkeurige benadering vormt voor de situatie in 2027, het eindpunt van de planperiode en dus het referentiejaar. Daarvoor kan o.a. een beroep gedaan worden op het Visserijrapport 2018 van het departement Landbouw en Visserij, het ontwerp van het Vlaams Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030 (versie 1.2) van het departement Landbouw en Visserij en het ontwerp van de Programmastrategie: Belangrijkste ontwikkelingsproblemen en beleidsreacties opgemaakt door Tractebel. Dit rapport schetst de huidige context waarin de sector zich beweegt, brengt de duurzaamheid van de Vlaamse visserij in kaart op economisch, ecologisch en sociaal vlak, en duidt de recentste innovaties in de sector.

De actuele toestand zal vooral op een kwalitatieve manier beschreven worden, hoewel ook cijfermateriaal uit o.a. de jaarlijkse visserijrapporten en het Compendium Kust en Zee zullen geconsulteerd worden. Bovendien zal ook beschreven worden in welke mate de maatregelen uit het aflopende EFMZV 2014-2020 succesvol waren naar duurzaamheid toe.

Voor wat het beleidsmatig en regelgevend kader betreft zal, zoals aangegeven in hoofdstuk 4, en waar relevant, worden rekening gehouden met de voorzienbare evoluties binnen de planperiode.

5.3. Opbouw en uitgangspunten van de effectbeoordeling

Volgende MER-disciplines zullen in de effectenstudie aan bod komen:

- Mens – ruimtelijke aspecten;
- Mens – gezondheid;
- Biodiversiteit;
- Bodem;
- Water;
- Geluid en trillingen;
- Lucht en klimaat;

Op landschap, onroerend erfgoed en archeologie worden geen effecten verwacht, waardoor deze discipline verder niet aan bod zal komen in het plan-MER.

In een “klassiek” MER over een duidelijk afgebakend plan of project is de opbouw van het rapport thematisch. Per discipline wordt daarin achtereenvolgens beschreven:

- Afbakening van het studiegebied;
- Juridische en beleidsmatige context;
- Methodologie;
- Beschrijving van de referentiesituatie / bestaande toestand;
- Beschrijving van de geplande toestand en de effecten;
- Conclusies en milderende maatregelen.

Hier gaat het evenwel om een plan-MER van een financieel ondersteuningsprogramma, dat een set van maatregelen omvat. Elke maatregel vormt het (financierings)kader voor meerdere individuele acties. De milieueffecten zijn gekoppeld aan deze individuele acties, maar deze zijn in dit stadium nog niet gekend, laat staan geografisch gelocaliseerd. Voor de afbakening van het studiegebied verwijzen we naar paragraaf 5.2 hierboven. Ook voor de beschrijving van de bestaande toestand (referentiesituatie) verwijzen we naar deze paragraaf.

Qua methodologie zal de effectbeschrijving zich noodgedwongen beperken tot een eerder kwalitatieve aanpak. De potentiële cumulatieve milieueffecten van de mogelijke acties binnen elke BP-maatregel per discipline zal worden ingeschat op basis van de beschrijving van de maatregel. Zonder gegevens over de omvang en exacte lokalisering van de acties blijft dit uiteraard een zeer benaderende inschatting.

Aangezien de acties en maatregelen niet lokaliseerbaar zijn en de milieubeoordeling vnl. kwalitatief gebeurt, is geen concrete toetsing aan de juridische en beleidsmatige context per milieudiscipline mogelijk. Wat wel voorzien wordt, is enerzijds een overzicht van de juridische randvoorwaarden in de vorm van een ‘checklist’ van relevante wetgeving waar per maatregel (mogelijk) aandacht aan besteed moet worden en anderzijds een beoordeling in welke mate de voorgestelde BP-maatregelen passen binnen het algemeen Vlaams beleid inzake milieu en het federaal beleid.

Voor de beschrijving van de milieueffecten zelf zal gewerkt worden met een fiche per maatregel, met een beknopte beschrijving van de potentiële effecten op elk van de hierboven genoemde milieudisciplines. Uiteraard zullen de fiches van de specifiek op milieu gerichte maatregelen uitgebreider zijn dan die van niet-milieugerichte maatregelen. Aangezien de omvang van de milieu-impact van een bepaalde maatregel afhangt van de concrete invulling van de acties en projecten die ermee gefinancierd zullen worden, kunnen in dit stadium geen scores worden toegekend. Er kan in dit plan-MER enkel kwalitatief ingeschat worden of de potentiële milieueffecten positief, negatief of niet significant (verwaarloosbaar) zullen zijn. Om deze reden kan deze beoordeling niet gekoppeld worden aan de geijkte significantiekaders voor de milieudisciplines.

Na de bespreking en evaluatie van de effecten worden – waar relevant en mogelijk – milderende maatregelen voorgesteld ter eliminatie, beperking of compensatie van de effecten. Het gaat hier uiteraard niet om een bijsturing van concrete acties, maar bv. om suggesties (louter vanuit milieuoogpunt) voor:

- Bijsturing van de implementatie van bepaalde maatregelen om hun (gunstige) milieueffecten te optimaliseren;
- Het gebiedsgericht(er) inzetten van bepaalde maatregelen;
- Het bijsturen van de “target” van bepaalde maatregelen.

Na de analyse i.f.v. de verschillende milieuaspecten worden in een eindbespreking de belangrijkste conclusies van de studie tekstueel en tabelmatig weergegeven en besproken, gevolgd door een globale evaluatie van het programma. Tevens worden leemten in de kennis aangegeven.

Als bijvoegsel bij het plan-MER wordt een niet-technische samenvatting van de volledige strategische milieubeoordeling opgenomen.

5.4. Methodologie voor effectvoorspelling, -uitdrukking en –beoordeling

Het plan-MER moet de mogelijk aanzienlijke milieueffecten in kaart brengen en beoordelen. Speciale aandacht zal gaan naar de relevantie en coherentie van de programmaonderdelen, in relatie tot het vigerende beleid (en tot aannemelijke beleidsontwikkelingen), maar ook onderling.

Maatregelen of accentverschuivingen in het programma die er toe kunnen bijdragen de eventueel positieve invloed van het programma nog te versterken (of eventuele negatieve effecten te mildereren) zullen beschreven worden. Waar relevant zullen ook randvoorwaarden (vanuit milieuoogpunt) voor de implementatie van het programma beschreven worden. Eventuele leemten in de beschikbare kennis die een invloed kunnen hebben op de betrouwbaarheid van de uitspraken in het plan-MER zullen geduid worden. Ook zal in algemene termen ingegaan worden op de relatieve betrouwbaarheid van de verschillende uitspraken, rekening houdend met de kwaliteit van de beschikbare informatie, de betrouwbaarheid van de gemaakte aannames e.d.m. Waar mogelijk zal ook (op kwalitatieve wijze) de kans op het voorkomen van cumulatieve effecten geduid worden, tussen programmaonderdelen onderling of met andere programma's of plannen. Voor het Belgische deel van de Noordzee (BNZ) kan hiervoor het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) gebruikt worden en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRMS). Als onderdeel van het plan-MER zullen ook indicatoren en eventueel monitoringsprogramma's voorgesteld worden die kunnen helpen de programmaspecifieke milieu-impacten op te volgen tijdens de implementatie van het programma.

In het plan-MER worden de geïdentificeerde verbanden tussen maatregelen en milieu verder geanalyseerd, onderzocht en geëvalueerd, vooral deze die een rechtstreeks en een significant effect hebben. Vooraleer per maatregel een onderzoek gedaan wordt naar de mogelijke effecten op het milieu, zal worden geëvalueerd welke maatregelen a priori significant een invloed zullen hebben, en of die invloed positief of negatief zal zijn. Daarna zal per maatregel en voor de verschillende effecten worden gekeken naar:

- Waarschijnlijkheid van het effect (Hoe groot is de kans dat het effect zich zal voordoen);
- Schaal van het effect (negatief – neutraal – positief);
- Tijdelijkheid van het effect (Is het effect naar verwachting permanent dan wel tijdelijk);
- Termijn van het effect (korte, middellange, lange termijn);
- Omkeerbaarheid van het effect (Is het effect omkeerbaar of niet);
- Onzekerheden (Het effect hangt volledig af van de methode van uitvoering die in acht zal genomen worden);
- Grensoverschrijding (Zal er al dan niet een grensoverschrijdend effect zijn).

PASSENDE BEOORDELING

In België en het BNZ werden een aantal speciale beschermingszones aangeduid in het kader van internationale verdragen en Europese Richtlijnen. Het hoofddoel van de Europese richtlijnen is het behoud van de biologische diversiteit, weliswaar met inachtneming van de vereisten op economisch, sociaal, cultureel en regionaal vlak. De Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden vormen samen een netwerk van beschermde gebieden over de hele Europese Unie, Natura 2000 genaamd. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit, en omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Om de doelstellingen binnen deze richtlijnen te realiseren worden de Europese lidstaten verplicht om naast algemene beschermingsmaatregelen, ook speciale beschermingszones af te bakenen en er een gepast beheer te voeren.

In het kader van de bescherming en het beheer van deze gebieden en soorten is de Passende Beoordeling (PB) van essentieel belang om de toepasselijke wetgeving op te volgen. Indien op basis van een screeningsnota een significant negatieve impact van een project of plan te verwachten is op de status en ontwikkeling van een Natura2000-gebied, die aldus het realiseren van eerder geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) zou bemoeilijken of verhinderen, is een PB aangewezen.

De PB met betrekking tot de mariene beschermde gebieden en soorten valt onder de federale wetgeving en wordt opgemaakt in een apart rapport. De uitvoering van deze federale PB maakt bijgevolg geen deel uit van het plan-MER.

Met betrekking tot speciale beschermingszones in Vlaanderen dienen we er op te wijzen dat het BP - EFMZV 2021-2027 nog geen concrete ruimtelijke invulling heeft. Projecten die uit de maatregelen van het BP voortkomen, kunnen dat echter wel hebben en zullen dan opnieuw getoetst moeten worden aan het juridisch en beleidsmatig kader.

6. SCOPE VAN DE MILIEUBEOORDELING

6.1. Reikwijdte en detailleringniveau

Conform het Vlaams decreet van 27 april 2007⁴ zal de milieubeoordeling of plan-MER minstens de volgende gegevens bevatten:

- a) Een schets van de inhoud, een omschrijving van de voornaamste doelstellingen van het plan of van het programma en het verband met andere relevante plannen en programma's;
- b) De relevante aspecten van de bestaande situatie van het milieu en de mogelijke ontwikkeling ervan als het plan of het programma niet wordt uitgevoerd;
- c) De milieukenmerken van de gebieden, waarvoor de gevolgen aanzienlijk kunnen zijn;
- d) Alle bestaande milieuproblemen die relevant zijn voor het plan of programma, met inbegrip van met name milieuproblemen in gebieden die vanuit milieuoogpunt van bijzonder belang zijn, zoals gebieden die overeenkomstig Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG zijn aangewezen;
- e) de relevante doelstellingen inzake milieubescherming en de wijze waarop rekening wordt gehouden met die doelstellingen en de milieuoverwegingen bij de voorbereiding van het plan of programma;
- f) een beschrijving en onderbouwde beoordeling van de mogelijke aanzienlijke milieueffecten van het plan of programma en van de onderzochte redelijke alternatieven op of inzake, in voorkomend geval, de gezondheid en veiligheid van de mens, de ruimtelijke ordening, de biodiversiteit, de fauna en flora, de energie- en grondstoffenvoorraden, de bodem, het water, de atmosfeer, de klimatologische factoren, het geluid, het licht, de stoffelijke goederen, het cultureel erfgoed met inbegrip van het architectonisch en archeologisch erfgoed, het landschap, de mobiliteit, en de samenhang tussen de genoemde factoren; deze beschrijving van de milieueffecten omvat de directe, en in voorkomend geval de indirecte, secundaire, cumulatieve en synergetische effecten, permanent en tijdelijk, positief en negatief, op korte, middellange en lange termijn van het plan of programma; de beoordeling van de aanzienlijke milieueffecten gebeurt onder meer in het licht van de overeenkomstig hoofdstuk II van titel II van dit decreet vastgestelde milieukwaliteitsnormen;
- g) de maatregelen om aanzienlijke negatieve milieueffecten op het milieu als gevolg van de uitvoering van het plan of programma te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen;
- h) een schets met opgave van de redenen voor de selectie van de onderzochte alternatieven en een omschrijving van de wijze waarop de evaluatie is doorgevoerd, met inbegrip van de moeilijkheden ondervonden bij het verzamelen van de vereiste gegevens, zoals technische tekortkomingen of gebrek aan kennis;
- i) een omschrijving van de monitoringmaatregelen;
- j) een niet-technische samenvatting van gegevens, vermeld in punt a) tot en met punt i);
- k) de nuttige informatie over de milieueffecten van de plannen en programma's die op andere besluitvormingsniveaus of krachtens andere wetgevingen ingewonnen wordt, kan worden gebruikt om de gegevens, vermeld in punt a) tot en met i), te verstrekken.

4

Dit decreet wijzigt titel IV van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. Hoofdstuk II bevat de bepalingen inzake de milieueffectrapportage voor plannen en programma's.

6.2. Toetsing aan algemeen milieubeleid

De vooropgestelde maatregelen & acties in het Belgische Programma EFMZV 2021 – 2027 worden gescreend op het al dan niet passen binnen het kader van het algemeen milieubeleid in België. Er wordt nagegaan of de maatregelen uit het BP niet in tegenspraak zijn met het milieubeleid en in hoeverre ze kunnen bijdragen aan het behalen van de vooropgestelde milieudoelstellingen. Deze beoordeling gebeurt in het plan-MER.

In de onderstaande tabel worden de operationele doelstellingen gescreend (aangezien de maatregelen in het BP nog niet volledig op punt staan) en worden alleen die verbanden aangeduid die van een rechtstreekse, waarschijnlijke en significante aard zijn (“directe link”). Alleen deze verbanden zullen in de milieubeoordeling in detail onderzocht en beschreven worden. Het zal daarbij gaan om een beoordeling van de mate waarin de voorgestelde BP-maatregelen passen binnen het algemeen Vlaams beleid inzake milieu en het federale beleid waaronder de KRMS en het MRP 2020-2026. Meer bepaald wordt per maatregel nagegaan of ze niet in tegenspraak is met dit beleid en welke haar bijdrage kan zijn aan het behalen van de vooropgestelde milieu- of ruimtelijke doelstelling. Deze toetsing gebeurt slechts in één richting: er wordt niet getoetst welke van de milieu- of ruimtelijke doelstellingen via het BP gerealiseerd zouden worden. Het BP is immers geen algemeen beleidsplan inzake milieu of ruimtelijke ordening, maar een sectoraal ondersteunend financieringsprogramma inzake visserij en aquacultuur (waarin weliswaar heel wat aan milieu gerelateerde programmapunten zitten). Andere verbanden kunnen ook voorkomen – tenslotte kunnen (vrijwel) alle projecten die voortkomen uit het OP, afhankelijk van geval tot geval, veelvuldige milieueffecten hebben – maar worden veel minder waarschijnlijk en/of significant geacht, en zullen daarom enkel in algemene zin behandeld worden. Deze verbanden worden in de tabel als “onrechtstreekse link” genoemd.

TABEL 6-1 RELATIE TUSSEN DE VOORGESTELDE OPERATIONELE DOELSTELLINGEN IN HET BP EN HET MILIEUBELEID

<p>Operationele doelstelling 1.1. Bevorderen van economische, sociale en ecologisch duurzame visserijactiviteiten</p> <p>De bescherming van het marien milieu (KRMS, MRP en EU Vogel- en Habitatrichtlijn)</p>	<p>Operationele doelstelling 1.2. Verhoging van de energie-efficiëntie en verlaging van de CO₂-uitstoot door vervanging of vernieuwing van motoren van vissersvaartuigen</p> <p>Relatie met Vlaams Klimaatbeleidsplan, Vlaamse Klimaatstrategie</p>
<p>Operationele doelstelling 1.3. Bevorderen van efficiënte visserijcontrole en handhaving, alsook betrouwbare gegevens voor kennis-gebaseerde beslissing name</p> <p>Uitgebreidere datacollectie is essentieel voor het verwerven van inzicht om efficiënter om te gaan met natuurlijke hulpbronnen, i.e. de visbestanden en voor de evaluatie van de milieu impact van de visserij-activiteiten op het mariene milieu (c.f. GES KRMS).</p>	<p>Operationele doelstelling 1.4. Bijdrage aan de bescherming en herstel van de aquatische biodiversiteit en ecosystemen</p> <p>Conform de doelstellingen van de KRMS en de uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn is er nood aan maatregelen waardoor de oppervlakte zeebodem, die zonder bodemberoerend tuig bevestigd wordt, toeneemt en alternatieve duurzamere vistuigen gestimuleerd worden, inclusief energiezuinige motoren.</p>
<p>Operationele doelstelling 2.1. Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten</p> <p>Relatie met KRMS (descriptor marien zwerfvuil, eutrofiëring, zeebodemintegriteit en voedselketen).</p>	<p>Operationele doelstelling 2.2. Bevorderen van de promotie, kwaliteit en toegevoegde waarde van visserij- en aquacultuurproducten, alsmede de verwerking van deze producten</p> <p>De bescherming van het marien milieu door inzet op duurzame producten</p>
<p>Operationele doelstelling 3. Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen in kustgebieden en het binnenland.</p> <p>Relatie met o.m. MRP, KRW/Integraal waterbeleid, stroomgebied- en bekkenbeheerplannen</p>	<p>Operationele doelstelling 4. Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.</p> <p>Relatie met o.a. de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties, EU Geïntegreerd Marien Beleid, etc.</p>

6.3. Beoordeling van milieueffecten per discipline

De doelstelling van de scoping is om de relevante milieuproblematiek en knelpunten te bepalen. In de onderstaande tabel wordt voor iedere discipline een overzicht gegeven van de relevante milieueffecten per prioriteit en per operationele doelstelling die zullen besproken worden in het Plan-MER.

Hierbij dient rekening gehouden worden met het feit dat deze tabel geen weergave is van een gedetailleerde beoordeling, maar dat het doel is om de problemen en de knelpunten te identificeren in het kader van de kennisgeving. De tabel is in dit document nog niet volledig en zal uitgediept te worden per maatregel. Aanvullend worden, vooraleer de beoordeling uitgevoerd wordt, de relevante milieudimensies geïdentificeerd. In het plan-MER worden de geïdentificeerde verbanden verder geanalyseerd, onderzocht en geëvalueerd, vooral deze die een rechtstreeks en een significant effect hebben op de disciplines.

Er wordt geschat of het om een tijdelijke of permanente invloed gaat en er wordt bekeken of de effecten op het milieu zichtbaar zullen zijn op korte, middellange of lange termijn:

TABEL 6-2 SCOPING VAN POTENTIËLE MILIEUEFFECTEN VAN DE VOORGESTELDE OPERATIONELE DOELSTELLINGEN IN HET BP OP DE MER-DISCIPLINES

Operationele doelstelling	Discipline								
	Mens – Ruimtelijke aspecten	Biodiversiteit	Bodem	Mens - gezondheid	Oppervlaktewater	Lucht	Klimaat	Landschap, onroerend erfgoed en archeologie	Geluid en trillingen
<i>Prioriteit 1: Bevorderen van een duurzame visserij en van de instandhouding van de aquatische rijkdommen van de zee</i>									
1.1 Bevorderen van economische, sociale en ecologisch duurzame visserijactiviteiten	x	x	x		x	x	x		
1.2 Verhoging van de energie-efficiëntie en verlaging van de CO2-uitstoot door vervanging of vernieuwing van motoren van vissersvaartuigen				x		x	x		x
1.3 Bevorderen van efficiënte visserijcontrole en handhaving, alsook betrouwbare gegevens voor kennis-gebaseerde beslissing name	x	x	x						
1.4 Bijdrage aan de bescherming en herstel van de aquatische biodiversiteit en ecosystemen		x	x	x	x				
<i>Prioriteit 2: Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten en verwerking en het afzetten van visserij- en aquacultuurproducten</i>									
2.1 Bevorderen van duurzame aquacultuuractiviteiten	x	x	x	x	x	x	x		
2.2 Bevorderen van de promotie, kwaliteit en toegevoegde waarde van visserij- en aquacultuurproducten, alsmede de verwerking van deze producten				x	x				

Operationele doelstelling	Discipline								
	Mens – Ruimtelijke aspecten	Biodiversiteit	Bodem	Mens - gezondheid	Oppervlaktewater	Lucht	Klimaat	Landschap, onroerend erfgoed en archeologie	Geluid en trillingen
<i>Prioriteit 3: Mogelijk maken van de groei van een duurzame blauwe economie en bevorderen van de ontwikkeling van visserij- en aquacultuurgemeenschappen in kustgebieden en het binnenland.</i>									
3.1 Kust-gebonden vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling	x								
<i>Prioriteit 4: Versterken van de internationale oceaangovernance en tot stand brengen van veilige, beveiligde, schone en duurzaam beheerde zeeën en oceanen.</i>									
4.1 Bevorderen van de mariene kennis voor beheer en monitoring		x	x		x	x			

7. GEGEVENS VOOR DE GRENSOVERSCHRIJDENDE INFORMATIE-UITWISSELING

In Vlaanderen is de regelgeving omtrent de m.e.r.-plicht voor plannen en programma's opgenomen in het Decreet algemene bepalingen milieubeleid (DABM). Het Programma EFMZVA is een financieel plan dat (al dan niet vergunningsplichtige) activiteiten subsidieert. Het heeft echter an sich geen invloed op het verkrijgen van vergunningen voor projecten. Het EFMZVA programma valt bijgevolg niet onder het toepassingsgebied van DABM en de opmaak van een plan-MER is daarom niet verplicht. Desalniettemin wordt een plan-MER op vrijwillige basis opgesteld.

Het Belgisch Programma (BP) wordt opgesteld door de Vlaamse overheid die verantwoordelijk is voor de zeevisserij en de aquacultuur in Vlaanderen, alsook door de Waalse overheid die verantwoordelijk is voor de visserij en de aquacultuur in Wallonië. Voorliggend plan-MER heeft enkel betrekking op het onderdeel waar de Vlaamse overheid verantwoordelijk voor is.

Het plan voorziet voornamelijk steun aan maatregelen ter bevordering van de professionele zeevisserij en aquacultuur. Omtrent de zeevisserij kan vermeld worden dat Belgische vissersvaartuigen altijd minimum 11,112 km (6 zeemijl) (Fr, VK, Irl, D, DK) of 5,556 km (3 zeemijl) (NL) van de kustlijn van de buurlanden dienen te blijven bij hun visserijactiviteiten (zie art 5(2) van en bijlage I bij Verordening (EU) Nr . 1380/2013). Aquacultuur is in principe overal mogelijk binnen het plangebied, ook binnen de 5 km van de grens maar ook hier verwachten we geen aanzienlijke grensoverschrijdende effecten.

De voorziene steun is voor een belangrijk gedeelte ook gericht op verduurzaming van de vissersvloot, zodat deze een lagere impact zou hebben op het mariene milieu ten opzichte van de huidige situatie. Bijkomend, werd specifiek voor wat betreft de maatregelen gericht op de Belgische vissersvloot reeds in de milieubeoordeling van het voorgaande OP EFMZV 2014 – 2020 vastgesteld dat deze geen aanzienlijke grensoverschrijdende effecten met zich zouden meebrengen. Een negatieve impact op het mariene milieu in buurlanden wordt dan ook uitgesloten daar de maatregelen in het nieuwe EFMZVA programma (2021-2027) grotendeels gelijkaardig zijn aan die in het EFMZV OP (2014-2020). Bovendien voorziet de Europese wetgeving (via zowel het GVB en de Verordening EFMZVA) in een strikt kader waaraan de Europese lidstaten zich moeten houden en waardoor "schadelijke subsidies" onder het EFMZV automatisch uitgesloten zijn. Dit is in lijn met wat de Europese Commissie met betrekking tot de nieuwe Verordening EFMZVA stelt (COM(2021) 311 final): "De Commissie is ook van mening dat het politieke akkoord over het algemeen evenwichtig is en de nodige waarborgen bevat om te voorkomen dat visserijsubsidies worden ingevoerd die in termen van duurzaamheid als schadelijk kunnen worden beschouwd".

In het licht van bovenstaande vaststellingen wordt geen (gewest)grensoverschrijdende impact verwacht.

8. VERKLARENDE WOORDENLIJST / LIJST MET AFKORTINGEN

BNZ	Belgisch deel van de Noordzee
Boomkorvisserij	Visserijmethode waarbij met een vissersboot twee sleepnetten over de zeebodem worden getrokken. De vangst bestaat vooral uit platvis.
BOP	Belgisch Operationeel Programma
BP	Belgisch Programma
BS	Belgisch Staatsblad
CIA	Commerciële en industriële activiteiten
CLLD	Kust-gebonden vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (<i>Community-led local development</i>)
DABM	Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid
Discard ban	Verbod op het weggooien van ongewenste bijvangst van vissersboten.
EC	Europese Commissie
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EIA	<i>Environmental Impact Assessment</i>
ESF+	Europees Sociaal Fonds Plus
EU	Europese Unie
EVF	Europees Visserijfonds
FAVV	Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid
GB	Gemeenschappelijke Bepalingen
GMT	Goede Milieu Toestand
GSK	Gemeenschappelijk Strategisch Kader
GVB	Gemeenschappelijk Visserijbeleid
IHD	Instandhoudingsdoelstelling
KMO	Kleine en middelgrote onderneming
KRW	Kaderrichtlijn Water
KRMS	Kaderrichtlijn Mariene Strategie
MDO	Maximale duurzame opbrengst
MER	Milieueffectenrapport
Mer	Milieueffectenrapportage
MPA	Marien beschermd gebied (<i>Marine Protected Area</i>)

MRP	Marien Ruimtelijk Plan
MSFD	<i>Marine Strategy Framework Directive</i>
NOP	Nationaal Operationeel Programma
NSP	Nationaal Strategisch Plan
NSPA	Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OP	Operationeel Programma
PB	Passende Beoordeling
PMP	Productie- en marketingplannen
RAS	Recirculating Aquaculture System
SBZ	Speciale Beschermingszone
SEA	<i>Strategic Environmental Assessment</i>
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i> (duurzame ontwikkelingsdoelen)
SMB	Strategische Milieubeoordeling
SWOT	<i>Strengths Weaknesses Opportunities Threats</i>
TAC	<i>Total Allowable Catch</i>
Territoriale cohesie	EU-beleid dat erop gericht is de verschillen tussen de lidstaten en regio's te verminderen en bij te dragen aan een harmonieuze en duurzame ontwikkeling van geografische gebieden met uiteenlopende kenmerken.
TTV	Totaal Toegestane Vangsten
Ultraperifeer gebied:	Gebiedsdeel van een lidstaat van de Europese Unie waar de EU-wetgeving geldt maar waar het mogelijk is om vanwege de grote afstand tussen deze gebieden en het metropolitane Europa, uitzonderingen te maken in de geldigheid van de wetgeving. Er zijn acht zogenaamde "ultraperifere" regio's (UPR): Guadeloupe, Frans-Guyana, Martinique en Réunion (vier overzeese departementen van Frankrijk), Saint-Martin (een overzeese gemeenschap van Frankrijk), de Canarische Eilanden (die bij Spanje horen), en de Azoren en Madeira (die bij Portugal horen).
VKP	Vlaams Klimaatbeleidsplan

9. REFERENTIES

- 2000/60/EG Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid
- 2001/42/EG Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's
- 2006/113/EC Richtlijn 2006/113/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 inzake de vereiste kwaliteit van schelpdierwater
- 2008/50/EG RICHTLIJN 2008/50/EG VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 20 mei 2008 betreffende de luchtkwaliteit en schonere lucht voor Europa
- 2008/56/EG Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (Kaderrichtlijn mariene strategie)
- 2011/92/EU Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 26 van 28.1.2012, blz. 1), zoals gewijzigd bij Richtlijn 2014/52/EU
- 79/409/EEG Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand
- 92/43/EEG Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna
- Anonymous (2008). Operationeel Programma in uitvoering van het Nationaal Strategisch Plan voor de Belgische visserijsector 2007-2013. Europees Visserijfonds: Brussel. 131 pp.
- Böhme K., Doucet P., Komornicki T., Zaucha J., Swiatek D. (2011). How to strengthen the territorial dimension of 'Europe 2020' and EU Cohesion Policy. Warsaw.
- BS 03/06/1995 Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, met wijzigingen dd. 18/12/2002, 27/03/2009 en 23/12/2010
- BS 10/01/1998 Decreet betreffende natuurbehoud en het natuurlijk milieu dd. 21/10/1997 en wijzigingen dd. 18/05/1999, 19/07/2002, 30/04/2004, 07/05/2004 en 22/04/2005
- BS 12/3/1999 Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
- BS 14/11/2003 Decreet betreffende het integraal waterbeleid van 18 juli 2003
- BS 20/06/2007 Decreet houdende wijziging van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van artikel 36ter van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu
- BS 23/06/2010 Koninklijk besluit betreffende de mariene strategie voor de Belgische zeegebieden
- BS 29/01/1999 Besluit van de Vlaamse Regering van 08/12/1998 betreffende indeling en kwaliteitsdoelstellingen waterlopen

COM (2009) 162 Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad - Bouwen aan een duurzame toekomst voor de aquacultuur - Een nieuw elan voor de strategie voor een duurzame ontwikkeling van de Europese aquacultuur

COM (2011) 244 Communication from the Commission: Our life insurance, our natural capital: an EU biodiversity strategy to 2020

COM(2018) 375 final Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel en migratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor grensbeheer en visa

COM(2018) 390 final Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en tot intrekking van verordening (EU) nr. 508/2014 van het Europees Parlement en de Raad

European Commission. (2018). EU Budget: Commission proposes a new fund to invest in the maritime economy and support fishing communities.

EC 708/2007 Council Regulation (EC) No 708/2007 of 11 June 2007 concerning use of alien and locally absent species in aquaculture.

EU 1255/2011 Verordening (EU) nr. 1255/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2011 tot vaststelling van een programma ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van een geïntegreerd maritiem beleid

European Commission C(2012) 1447 final Commission implementing decision of 12.3.2012 concerning the adoption of the Integrated Maritime Policy work programme for 2011 and 2012

European Commission October 2005. The new programming period, 2007-2013: Methodological Working Papers: Draft working paper on Ex Ante Evaluation.

Hostens, J. (2013) Programmaprioriteiten EFVMZ. Intern document; Departement Landbouw en Visserij

Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek (2008). Strategische Milieubeoordeling van het Nationaal Operationeel Programma voor de Belgische visserijsector 2007-2013. Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek, Oostende. 183 pp.

OSPAR 1992. Convention for the protection of the marine environment of the North-East Atlantic. Parijs, 22-09-1992

United Nations 1992 Agreement on the conservation of small cetaceans of the Baltic and North Seas (ASCOBANS)

Vlaamse Overheid 8 mei 2009. Decreet houdende wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, wat de verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapportage betreft

VLAREM I Besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning. Belgisch Staatsblad van 26 juni 1991; herhaaldelijk gewijzigd.

VLAREM II Besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne. Belgisch Staatsblad van 31 juli 1995; erratum gepubliceerd op 29 september 1995; herhaaldelijk gewijzigd.

<https://omgeving.vlaanderen.be/omgevingsvergunning/milieueffectrapportage>

Tractebel is een wereldwijd actief ingenieursbedrijf dat baanbrekende oplossingen aanreikt voor een koolstofneutrale toekomst. Inzichten opgedaan tijdens onze meer dan 150 jaar ervaring in energie-, urban-, nucleaire- en waterprojecten gecombineerd met lokale expertise stellen ons in staat om complexe toekomstgerichte projecten aan te pakken. Door strategie, ontwerp, engineering en projectmanagement in harmonie met elkaar te verenigen, helpt onze community van 5.000 imaginative experts bedrijven en overheden om op een positieve manier bij te dragen tot een duurzame wereld, waarin mens, planeet en winst samen floreren. Met vestigingen in Europa, Afrika, Azië, het Midden-Oosten en Latijns-Amerika boekte ons bedrijf een omzet van 671 miljoen euro in 2019. Tractebel maakt deel uit van de ENGIE Groep, een wereldwijde referentie in koolstofarme energie en diensten.

TRACTEBEL ENGINEERING N.V.

ANTWERPEN OFFICE
Van Immerseelstraat 66 (10e verdieping)
2018 - Antwerpen 1 - België
tractebel-engie.com

Stefan HELSEN
tel. +32 474 97 75 76
stefan.helsen@tractebel.engie.com

